

Mål- och resursplan (MRP) 2024-2027 Budget 2025

Kommunfullmäktige 2024-11-04

Trollhättans Stad

Innehållsförteckning

Politisk kommentar	3
Sammanfattning	4

Vision, mål och styrning

Avsnittet beskriver Stadens styrmodell som anger formen för hur den kommunala organisationen ska arbeta med styrning och uppföljning. Fokusområden och de prioriterade målen är grunden i styrmodellen vilka är beslutade av kommunfullmäktige och utgör den politiska viljan samt anger färdriktningen för perioden. God ekonomisk hushållning är ett begrepp som har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Verksamhetsperspektivet utgår från fokusområden och prioriterade mål. Här beskrivs också kriterier för att uppnå god ekonomisk hushållning enligt Trollhättans Stads definition

Styrmodell	7
Vision, fokusområden och prioriterade mål	11
God ekonomisk hushållning	14

Planeringsförutsättningar

Planeringsförutsättningar sammanfattar förutsättningarna i budgeten och fokuserar på väsentliga delar av kommunens ekonomi och verksamhet.

Den kommunala koncernen	18
Översikt över verksamhetens utveckling	22
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	23
Händelser av väsentlig betydelse	29
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	31
Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv	44
Väsentliga personalförhållanden	45

Finansiella rapporter

Här redogörs för budgetperiodens finansiella rapporter. Resultatbudget innehåller samtliga intäkter och kostnader och visar det förväntade resultatet för året. Kassaflödesbudget visar förväntade in- och utflöden av pengar under året. Balansbudget visar summan av tillgångar, skulder och eget kapital som beräknas finnas vid årets slut. Kommunens intäkter och kostnader fördelade på respektive nämnd framgår i driftbudgeten och i investeringsplan återfinns budgetårens investeringar specificerat per projekt och fördelade per nämnd. Här redogörs också för kommunstyrelsens budget för oförutsedda händelser och särskilda åtgärder. Exploateringsbudgeten sammanfattar periodens investeringar kopplade till planerade exploateringsprojekt samt budgeterade exploateringsresultat.

Resultatbudget och kassaflödesanalys	48
Balansbudget	49
Redovisningsprinciper	50
Driftbudget och investeringsbudget per nämnd	52
KS anslag oförutsett/särskilda åtgärder	53
Exploateringsbudget	57
Ramförändringar	59
Investeringsplan	62

Nämnder

I avsnittet redogörs för nämndens driftbudget, ansvarsområden och ramförändringar i förhållande till föregående år.

Kommunfullmäktige	73
Kommunstyrelsen	73
Utbildningsnämnden	75
Kultur- och fritidsnämnden	76
Omsorgsnämnden	77
Arbetsmarknads- och socialnämnden	78
Samhällsbyggnadsnämnden	79
Överförmyndarnämnd, Valnämnd, kommunrevision	80

Bilagor:

Den röda tråden	82
Beslut	86
Programförklaring	87
Budget 2025, plan 2026–2027 för kommunkoncernen Trollhättans Stad	101

Politisk kommentar:

Trollhättan är den stolta staden med kraft att möta framtiden

Sverige och vår omvärld befinner sig i ett läge som under de senaste åren har gjort att det är svårare att få ihop vardagen för många människor. Här har vår kommun en avgörande roll att våga stå starkt i en orolig tid. Vi behöver prioritera välfärden och våga hålla i det förebyggande arbetet för att låta Trollhättan fortsätta vara den stolta staden med kraft att möta framtiden.

För att säkra en välfärd för alla Trollhättebor krävs kloka ekonomiska prioriteringar och ett stort ansvar som arbetsgivare för att kunna bibehålla och attrahera fler människor till att vilja jobba inom våra välfärdsyrken.

Trollhättan klyvs av en älv och en europaväg som gör oss segregerade, men det finns all anledning att se potentialen i att skapa ett Trollhättan där vi gör allt för att skapa goda uppväxtvillkor oavsett var i staden du bor. Vår stad ska vara attraktivt att både leva, bo och verka i och den attraktionskraften måste vi skapa tillsammans där näringsliv och offentliga verksamheter ska komplettera varandra.

Sofia Andersson Dharsani

Oppositionsråd Socialdemokraterna

Sammanfattning

Finansiell ställning och utveckling Trollhättans Stad

Trollhättan Stad har haft en positiv ekonomisk utveckling under den senaste 10-årsperioden med en successivt stärkt soliditet. Soliditeten med hela pensionsskulden inräknad uppgår i bokslutet 2023 till 39 %. Årets resultat 2019 - 2023 var historiskt höga uppgående till i genomsnitt 4,9 % per år vilket bidragit till att stärka den finansiella ställningen för staden. Under åren 2021 – 2023 har stadens investeringsnivå varit historiskt hög med investeringar på totalt cirka 1,1 mdkr. Även år 2024 kommer det att vara en relativt hög investeringsnivå.

De ekonomiska förutsättningarna 2024 är sämre med svagare resultat för kommunsektorn i allmänhet och det förhållandet gäller även Trollhättans Stad. Den höga inflationen, svag skatteunderlagsökning och ökade pensionskostnader är tre viktiga förklaringsfaktorer till de försämrade ekonomiska förutsättningarna. År 2024 är resultatmässigt det svagaste året med risk för underskott och nyttjande av resultatutjämningsreserven. Årets resultat 2024 är budgeterat till -117 mkr. När inflationen och pensionskostnaderna blir lägre från och med år 2025 ser de ekonomiska förutsättningarna bättre ut inför år 2025, men alltjämt är det relativa svaga resultatnivåer 2025 - 2027. Att uppfylla de finansiella målen och klara god ekonomisk hushållning blir svårt med nuvarande ekonomiska förutsättningar. Mer tillskott i form av ökade generella statsbidrag och/eller kostnadsbesparingar i verksamheterna kommer att krävas för att uppnå en god ekonomisk hushållning. Utöver detta kommer det krävas fortsatta effektiviseringar inom förvaltningarnas verksamheter.

Dan Jonasson

Ekonomichef

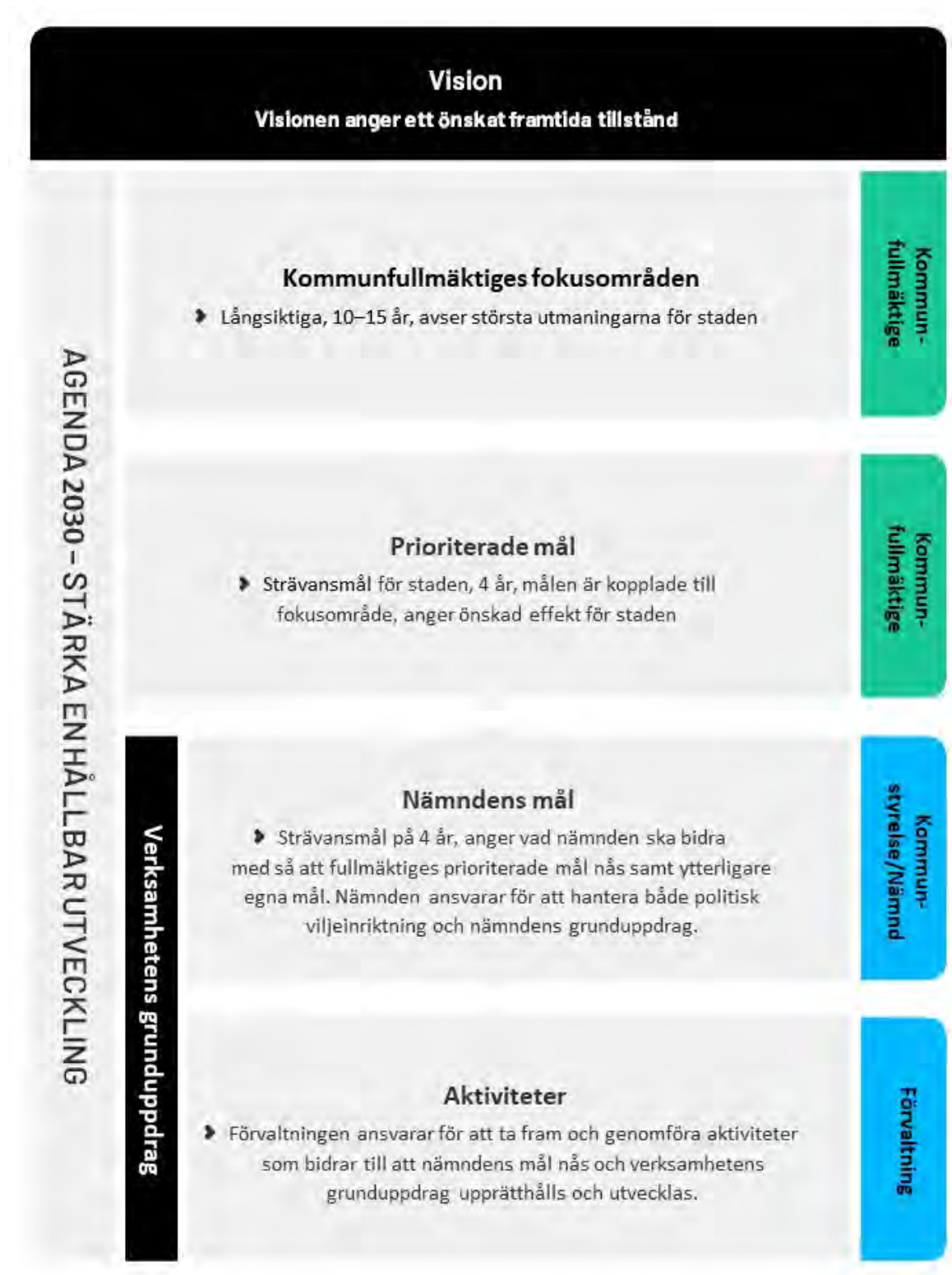
**Trollhättan - en
stolt och innovativ
stad med plats för
framtiden**

Vision, mål och styrning

Styrmodell

Trollhättans Stads styrmodell visualiseras i bilden nedan och visar på ett övergripande sätt hur den kommunala organisationen ska arbeta med styrning och uppföljning.

Utgångspunkter för styrning

En välfungerande styrning förutsätter en tydlig rollfördelning där politiker och tjänstemän har olika roller. Politikens roll och ansvar är att sätta mål, göra övergripande prioriteringar, fördela resurser och följa upp resultat av mål för verksamheten och dess ekonomi. Kommunens tjänstemäns roll och ansvar är att verkställa verksamhetens uppdrag enligt de lagar, förordningar och andra regelverk som gäller för verksamheten. Tjänstemännen har också uppdraget att förse politiker med relevant underlag för deras ställningstaganden samt att leda och genomföra verksamheten utifrån fastställda mål, övergripande prioriteringar och tilldelade resurser.

Stadens verksamhet styrs av lagstiftning och de styrdokument som kommunfullmäktige antar. Lagstiftningens grundläggande krav finns i kommunallagen, förvaltningslagen och aktiebolagslagen. Verksamheten regleras dessutom i speciallagar för olika områden. Utöver detta sker statlig styrning även i andra former genom bland annat förordningar och föreskrifter. Detta utgör grunduppdraget för stadens verksamheter.

Trollhättans Stad har en vision som beskriver den gemensamma långsiktiga färdriktningen för såväl platsen som den kommunala organisationen. Visionen konkretiseras av en verksamhetsidé och ledord utgör en vägledning som ska genomsyra organisationen och dess beslut. Stadens styrmodell som visualiseras i bilden ovan anger formen för hur den kommunala organisationen ska arbeta med styrning och uppföljning.

Kommunfullmäktige beslutar i sin mål- och resursplan om de fokusområden och prioriterade mål staden som helhet ska sträva mot. Kommunfullmäktiges fokusområde har ett långsiktigt perspektiv på 10–15 år. Fullmäktiges prioriterade mål ger en riktning för kommande fyra år som på sikt ska leda mot det önskade läget som fokusområde och vision uttrycker. Varje nämnd beslutar om mål som bidrar till att fullmäktiges mål nås långsiktigt i sin verksamhetsplan med budget. Målen ska vara strävansmål och ha ett fyra års perspektiv. En viktig del i styrningen är att fokusera på den effekt och kvalitet nämnden vill nå och att effekten har fokus på syftet med nämndens verksamhet (grunduppdraget) och de målgrupper som nämndens verksamheter riktar sig till. Då målgruppens behov kan vara större än vad den egna organisationen förmår ska helhet, samarbete och systemsyn vara i fokus. Konkret handlar detta om samarbete både mellan nämnder och med andra aktörer för att få synergieffekter i de insatser som görs och stärka stadens utveckling som helhet.

För att styrningen ska få genomslag är det viktigt att det finns en röd tråd i styrkedjan. Det ska finnas en tydlig koppling mellan fullmäktiges mål, nämndens mål och den verksamhet som bedrivs. Detta bidrar till att den politiska viljeinriktningen når ut i verksamheten och att organisationen steg för steg närmar sig fullmäktiges mål och stadens vision. Nämnden har, tillsammans med sin verksamhet, det yttersta ansvaret för att grunduppdraget genomförs på ett kvalitetssäkrat sätt. Det innebär att de aktiviteter som förvaltningar tar fram ska bidra till att nämndens mål nås och verksamhetens grunduppdrag upprätthålls och utvecklas.

Nämnderna uppmanas att vara återhållsamma avseende mängden mål för att åstadkomma en tydlig styrning av vad som är prioriterat i förhållande till de resurser som nämnderna förfogar över. Till varje mål anges också hur målet ska följas upp såsom effekt av aktiviteter, indikatorer som är relevanta och annan fakta som är väsentlig för att bedöma i vilken riktning arbetet går mot målet.

Efter genomfört val fastställer kommunfullmäktige en mål- och resursplan (MRP) som gäller i fyra år. MRP gäller andra året efter val och fyra år framåt, ex. valet 2022 innebär en MRP-period för 2024–2027. Det första året i den nya MRP:n är också budget för det kommande året.

Kommunfullmäktige fastställer utdebitering, totalbalanser och budgetanslagen för respektive nämnd och fastställer också investeringsbudgeten.

Inför varje nytt budgetår görs en översyn av budgeten kommande år samt de därpå efterföljande två åren. Budgeten med ekonomiska driftramar och investeringsplan omfattar således alltid kommande tre år.

Agenda 2030

Det lokala hållbarhetsarbetet tar tydligt avstamp i FN:s globala utvecklingsmål inom Agenda 2030. De 17 prioriterade målen handlar bland annat om att avskaffa extrem fattigdom, uppnå jämställdhet, bekämpa klimatförändringen, säkerställa god hälsa, likvärdig utbildning och en hållbar ekonomisk tillväxt.

Trollhättans stad arbetar koncernövergripande utifrån Agenda 2030 och syftet är att fortsätta stärka den hållbara utvecklingen. Ett arbete pågår med att ta fram en ny hållbarhetsstrategi som ersätter Agenda 2030-strategin, ekologiska hållbarhetsstrategin och sociala hållbarhetsstrategin och beslut ska tas i kommunfullmäktige våren 2025.

Väsentliga policys

En policy anger förhållningssätt inom ett område. Den ska vara kortfattad och översiktlig, ange grundprinciper och värderingar för att styra agerande inom ett område. Här presenteras en sammanfattning av tre väsentliga policys som är vägledande för verksamheterna inom Trollhättan stad; hållbarhetspolicy, personalpolicy och kvalitetspolicy.

Hållbarhetspolicy

Hållbarhetspolicyn för Trollhättans Stad handlar att arbeta för en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar samhällsutveckling med utgångspunkt i de globala målen i Agenda 2030.

Policyn anger att vi ska verka för en hållbar ekonomisk utveckling som skapar mervärde för människan, samhället och miljön. Vår samhällsgemenskap ska präglas av tillit och närhet, där människors lika värde står i centrum. Vi arbetar målmedvetet för att vara en förebild som är nyskapande och pådrivande i miljö- och klimatarbetet.

Personalpolicy

En viktig förutsättning för att Trollhättans Stad ska kunna nå stadens vision och målsättningar, inklusive målen i Agenda 2030, är att både medarbetare och chefer drivs av våra ledord: mod, nytänkande, handlingskraft och delaktighet.

Trollhättans Stad strävar efter att vara en attraktiv, hållbar och modern arbetsplats. Ledarskapet bygger på tillit, där chefer och medarbetare tillsammans bygger en kultur som skapar värde. Verksamheterna har ett utvecklingsfokus där lärande och delaktighet är viktiga hörnstenar för att möta de utmaningar som organisationen står inför.

Kvalitetspolicy

Trollhättan Stad arbetar målmedvetet för en god kvalitet i alla verksamheter som bygger på ständig förbättring med fokus på dem som verksamheten är till för.

Kvalitetsarbetet handlar om att både ledare och medarbetare tillsammans säkrar och utvecklar arbetssätt och processer för att genomföra både verksamhetens grunduppdrag samt att nå de mål som är satta. Arbetet ska också främja jämställdhet så att alla behandlas lika, oavsett kön.

Arbetet ska ge förutsättningar för ett ständigt lärande, byggt på reflektioner och analyser av både framgångar och misslyckanden för att nå bästa möjliga resultat för de målgrupper som verksamheten är till för.

Vision, fokusområde och prioriterade mål

Trollhättans stad har en långsiktig vision ”Trollhättan – en stolt och innovativ stad med plats för framtiden” Visionen beskriver den långsiktiga målbilden för hur platsen Trollhättan och organisationen Trollhättans stad ska utvecklas.

Fokusområdena anger de områden där staden har sina största utmaningar och behöver utvecklas. Fokusområdet konkretiseras genom prioriterade mål. Till varje prioriterat mål ska en beskrivande text finnas som beskriver både varför målet är utvalt (vilka utmaningar man ser) och vad man vill åstadkomma (effekt).

Uppföljning av kommunfullmäktiges fokusområden och prioriterade mål görs i beskrivande text. Uppföljning av fullmäktiges prioriterade mål görs genom en professionell och kvalitativ analys av måluppfyllelsen av de mål som nämnderna kopplat till det prioriterade målet samt annan väsentlig fakta som bidrar till uppföljningen.

Kommunfullmäktiges fokusområde 2024–2027

Ett grönt och tryggt Trollhättan för alla

- Med **ett** menar vi att vi tillsammans blir ett enat sammanhållet samhälle
- Med **grönt** menar vi en god miljö med minskad klimatpåverkan och ökad biologisk mångfald
- Med **tryggt** menar vi fysiskt och psykiskt välbefinnande genom hela livet, att alla kan leva ett gott liv och känna framtidstro
- Med **Trollhättan** menar vi platsen, såväl hemmet som offentliga rummet, stad som landsbygd, privat, ideell och offentlig verksamhet
- Med **alla** menar vi de som lever, verkar och vistas i Trollhättan oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, etnisk eller religiös tillhörighet, funktionsnedsättning/variation, sexuell läggning och ålder

Fokusområdets prioriterade mål 2024–2027

- ❖ Vi stärker invånarnas jämlika och jämställda livsvillkor för ökad tillit och trygghet
- ❖ Vi tar ett stort kliv mot ett samhälle i ekologisk balans
- ❖ Vi ökar förutsättningarna för ett välmående näringsliv och arbetsliv

I följande avsnitt beskrivs kommunfullmäktiges prioriterade mål mer ingående.

Vi stärker invånarnas jämlika och jämställda livsvillkor för ökad tillit och trygghet

I Trollhättan sätter vi människan i centrum och fokuserar på att förbättra de förutsättningar som vi människor behöver för att må bra, både fysiskt och psykiskt. Att må bra och känna sig inkluderad är grundläggande för att vara och känna sig trygg. Det är även viktigt för samhörighet och tillit mellan människor och till samhällets olika delar.

Trollhättan är en segregerad stad med påtagliga skillnader i livsvillkor, såsom utbildningsnivå, inkomst och sysselsättning mellan olika grupper och mellan Trollhättebor som lever i olika delar av staden. Dessa skillnader ger upphov till ojämlik hälsa i befolkningen. Med jämlika och jämställda livsvillkor menar vi att alla har lika möjligheter oavsett förutsättningar eller kön.

Kommunens grundläggande uppdrag är att erbjuda likvärdig tillgång till olika välfärdstjänster, kommunal service och livsmiljöer. Uppdraget är både generellt och kompensatoriskt och handlar till exempel om utbildning, stadsutveckling, fritids- och kulturupplevelser, äldreomsorg, socialt stöd samt trygghetsskapande aktiviteter och beredskapsåtgärder. Vi behöver möta våra utmaningar i staden gemensamt både inom Trollhättans Stad och tillsammans med andra aktörer. Organisationens förmåga att samverka är viktig och för att kunna förflytta oss och nå det samhälle vi vill ha måste vi utveckla nya arbetssätt baserat på forskning och erfarenheter hos professionen och målgrupperna själva. Vi behöver ompröva det vi gör idag för att få bästa resultat.

Genom att arbeta främjande tillsammans kan vi stärka människors hälsa, delaktighet och demokratiska deltagande. Vi behöver göra mer tidigare och genom att arbeta tillsammans kan vi nå ut till fler. Det är viktigt att tyngden i arbetet ligger på tidiga insatser innan problemen har blivit för stora. Insatserna utformas utifrån de som har störst behov men riktas till alla.

Vi arbetar för de mänskliga rättigheterna och alla människors lika värde för att motverka diskriminering och att främja ett samhälle fritt från hot och våld.

Vi tar ett stort kliv mot ett samhälle i ekologisk balans

Med en ekologisk balans menas i detta mål att det är en hållbar balans i klimatet och atmosfären samt att det är en hållbar balans i ekosystemen och den biologiska mångfalden. För att säkerställa en långsiktigt hållbar och robust utveckling är Trollhättan Stads prioritering för de kommande fyra åren en kraftigt minskad klimatpåverkan och en ökad biologisk mångfald.

Med ett stort kliv avses målet att Trollhättan gjort en tydlig förflyttning i frågan; Trollhättan ska bli en nationell förebild för andra kommuner i landet. På samma sätt ska Trollhättans Stad genom handling och inspiration möjliggöra för de som lever och verkar i kommunen att följa efter.

Trollhättans Stad har en stor roll för att minska klimatpåverkan, både från vår egen verksamhet och ute i samhället. Våra kommunala verksamheter kan minska klimatpåverkan genom klimatsmart konsumtion, energieffektivisering inklusive transporter och utfasning av kvarvarande fossila bränslen.

För att stärka den biologiska mångfalden har Trollhättans Stad stora möjligheter att bidra på den mark vi äger och sköter. Vi kan värna och skydda värdefulla områden, men även bidra till en ökad variationsrikedom i naturen. Miljöhänsyn i upphandling kan ge en positiv effekt på den biologiska mångfalden.

Det ska vara lätt att göra rätt och Trollhättans Stad har en avgörande roll för att de som lever och verkar här, vårt näringsliv och civilsamhälle ska kunna göra rätt. Genom samverkan och dialog har vi stora möjligheter att påverka andra aktörer. Här är övergången från linjär till cirkulär ekonomi ett särskilt viktigt verktyg. Trollhättans Stad har också en viktig roll för att höja kunskapen om klimatet och biologisk mångfald i samhällets alla delar.

Parallellt med att vi minskar utsläppen behöver arbetet med klimatanpassning fortsätta att utvecklas. Genom att arbeta med beredskap förbereder vi oss inte bara för höjd temperatur eller större

nederbördsmängder utan även yttre hot eller haveri i samhällsviktiga tekniska system. Frågan berör såväl beredskap för plötsliga händelser som långsiktig samhällsplanering.

Vi ökar förutsättningarna för ett välmående näringsliv och arbetsliv

Ett livskraftigt och välmående näringsliv med en stor bredd och variation bidrar till kommunens utveckling, attraktivitet och utbud. Det skapar också arbetstillfällen och lägger grunden för skatteintäkter. Näringslivet är därför en avgörande grundsten för kommunens ekonomi och möjlighet att investera i den gemensamma välfärden. Vi inom Trollhättans Stad ska utifrån vårt kommunala uppdrag arbeta för att skapa förutsättningar för positiv utveckling av befintliga företag och för att skapa attraktivitet för nyetableringar och nyföretagande.

Både stadens och näringslivets kompetensförsörjning är beroende av att så stor andel som möjligt av befolkningen är arbetsför och har en relevant utbildning. Kommunen ger förutsättningar för kompetensförsörjning genom att tillhandahålla grundläggande utbildning. Vi som kommun stödjer också individers väg till arbete via olika insatser senare i livet via praktikplatser, jobbspår och vuxenutbildning. Stadens verksamheter är platsen för många ungdomar och nyanländas första kontakt med arbetsmarknaden till exempelvis via prao, sommarjobb och praktik.

Flera av kommunens verksamheter bidrar direkt eller indirekt till förutsättningarna för ett välmående arbetsliv och bidrar på många sätt för att individer ska få stöd att kunna leva ett gott och självständigt liv. Genom förskola och skola ges barn och unga en grund för att utvecklas som individer. Forskning visar att fullföljda studier är en skyddsfaktor mot bland annat psykisk ohälsa, arbetslöshet, våld och kriminalitet, bristande tillit och social oro bland unga. Kommunen har också andra insatser om familjer eller individer behöver stöd, exempelvis föräldraskapsstöd eller annan rådgivning. Genom att stödja föreningslivet bidrar kommunen också till att skapa sociala sammanhang utifrån intresseområden för många.

Den offentliga verksamheten är på det sättet en del av ett kretslopp och spelar här en avgörande roll både för att skapa jämlika förutsättningar för välfärd och för enskilda individers väg till ett självständigt liv.

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen anger att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i verksamheten och att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Om kommunen har en resultatutjämningsreserv ska riktlinjerna omfatta även denna.

Enligt kommunallagen ska kommuner varje år upprätta en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, det så kallade balanskravet. Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med motsvarande överskott inom tre år. Om kommunen har avsatt medel i en resultatutjämningsreserv kan kommunfullmäktige besluta, ifall riktlinjerna tillåter, att ett negativt resultat regleras mot resultatutjämningsreserven.

Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin. Kommuner ska också ange finansiella och verksamhetsmässiga mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Kommunallagens krav klargör därmed att begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Det finansiella perspektivet tar sikte på kommunens finansiella ställning och utveckling. Det kan också beskrivas som att varje generation ska bära kostnaden för den service som konsumeras och inte belasta kommande generationer med kostnader. Verksamhetsperspektivet tar sikte på förmågan att bedriva verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Verksamhetsmål och finansiella mål hänger ihop för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stad

Det är fullmäktiges finansiella mål och fokusområde med prioriterade mål som definierar vad som är god ekonomisk hushållning för Trollhättans Stad. Enligt styrprinciperna som anges i dokumentet *"Bestämmelser om styrning av verksamhet och ekonomi"*, antaget av kommunfullmäktige 2024, ska dessa beslutas i mål- och resursplanen inför varje ny mandatperiod. De prioriterade målen är strävansmål under mandatperioden.

Enligt stadens styrmodell följs fullmäktiges prioriterade mål upp genom en professionell och kvalitativ analys av måluppfyllelsen av de mål som nämnderna kopplat till det prioriterade målet samt annan väsentliga fakta som bidrar till uppföljningen.

Uppföljning av nämnders mål görs genom en samlad bedömning av det underlag som finns för målet; exempelvis effekt av aktiviteter, utfall av indikatorer, annan kompletterande fakta som är väsentlig för att göra en bedömning. Det samlade underlaget används för att göra en målprognos.

Trollhättans stad anses ha god ekonomisk hushållning när de finansiella målen uppfylls och målanalysen visar att en övervägande del av de verksamhetsmässiga målen kommer uppnås under den tidsperiod som anges.

En långsiktig stark ekonomi sträcker sig längre än balanskravets nollresultat. Balanskravet är därför en miniminivå. Ett överskott är nödvändigt för att ha en beredskap mot oväntade händelser (buffert) och för att finansiera investeringar.

Följande finansiella mål gäller för perioden 2024–2027:

Resultatmål

- ▶ Årets resultat ska i genomsnitt (3 år) uppgå till 1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag*.
*Med undantag för jämförelsestörande poster.

Indikator: Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster/skatteintäkter och utjämningsbidrag.

Resultatnivån bör, tillsammans med avskrivningar och försäljningar, finansiera en normal investeringsnivå och klara svängningar i kostnader och intäkter över en konjunkturcykel. En resultatnivå på 1 % krävs för att klara investeringsnivån (i genomsnitt 120 mkr per år), exkluderat exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt. En genomsnittlig resultatnivå på 1 % är en miniminivå för att kunna uppnå god ekonomisk hushållning.

Kapacitetsmål

- ▶ Soliditeten med fullfondering av pensioner, ska öka eller hållas oförändrad.

Indikator: Soliditet enligt fullfonderingsmodellen.

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel/eget kapital och beskriver kommunens betalningsberedskap och finansiella styrka på lång sikt. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har staden.

Investeringsmål

- ▶ Nettoinvesteringarna ska finansieras med egna medel*.

*Med undantag för exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt.

Indikatorer: Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringarna.

Resultatet ska tillsammans med avskrivningar och försäljning av anläggningstillgångar finansiera en normal investeringsnivå.

En självfinansieringsgrad på 100 % innebär att staden finansierar investeringar med intäkter (skatt), vilket innebär att stadens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks och soliditeten förbättras. En självfinansieringsgrad under 100 % innebär att investeringarna får finansieras med minskade likvida medel alternativt minskade placeringar eller upptagande av nya lån. Det innebär ökade finansiella kostnader och mindre pengar till verksamheten och att kommunens långsiktiga handlingsutrymme försvagas. Målet är ett genomsnitt på 100 % självfinansieringsgrad över mandatperioden.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stads helägda bolag

Trollhättans stads helägda bolag styrs av en gemensam bolagspolicy, bolagsordningar samt av de ägardirektiv som kommunfullmäktige har fastställt för respektive bolag. Därutöver har det fattats beslut om olika styrdokument. I ägardirektiv för respektive bolag finns finansiella direktiv med angivna finansiella mål som ska uppfyllas.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stads helägda bolag innebär att:

- Angivna finansiella mål enligt respektive bolags ägardirektiv uppnås för räkenskapsåret.

De delägda bolagen och kommunalförbunden ska hålla sin budget och uppnå sina finansiella mål.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stads kommunkoncern

Trollhättans Stads kommunkoncern omfattar kommunen och de kommunala koncernföretagen och kommunalförbund.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stads kommunkoncern innebär att:

- Kommunen har god ekonomisk hushållning, dvs samtliga finansiella mål och mer än övervägande del av de verksamhetsmässiga målen visar måluppfyllelse/förbättring.
- 4/5 av Trollhättans helägda bolag uppnår sina finansiella mål angivna i ägardirektiv.

- Kommunkoncernens finansiella mål uppfylls.

Finansiella mål för kommunkoncernen utgörs av:

- **Resultatmål**, resultat efter finansnetto i förhållande till kommunkoncernens intäkter (omsättning, skatteintäkter och utjämningsbidrag, finansiella intäkter)

Över tid ska resultatöverskott eftersträvas motsvarande minst 3,0 % av intäkterna över en period om aktuellt samt två föregående år.

- **Kapacitetsmål, soliditet**, eget kapital - pensionsförpliktelse inom linjen i förhållande till de totala tillgångarna.

Soliditeten beskriver kommunkoncernens långsiktiga betalningsförmåga. ekonomiska styrka på lång sikt. Soliditeten mäter kommunkoncernens förmögenhet och visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med egna medel/eget kapital. Soliditeten påverkas av investeringsvolym, upplåning och resultatutveckling. Om soliditeten utvecklas positivt (ökar) innebär det att det finansiella handlingsutrymmet ökar.

Soliditeten, inklusive hela pensionsskulden ska vara oförändrad eller öka.

Uppföljning av god ekonomisk hushållning

Avstämning av god ekonomisk hushållning för Trollhättans Stad görs av kommunfullmäktige i samband med behandling delårsrapporter och årsredovisning.

En utvärdering av mål och riktlinjer avseende god ekonomisk hushållning för stadens helägda bolag och kommunkoncernen görs i samband med årsredovisningen.

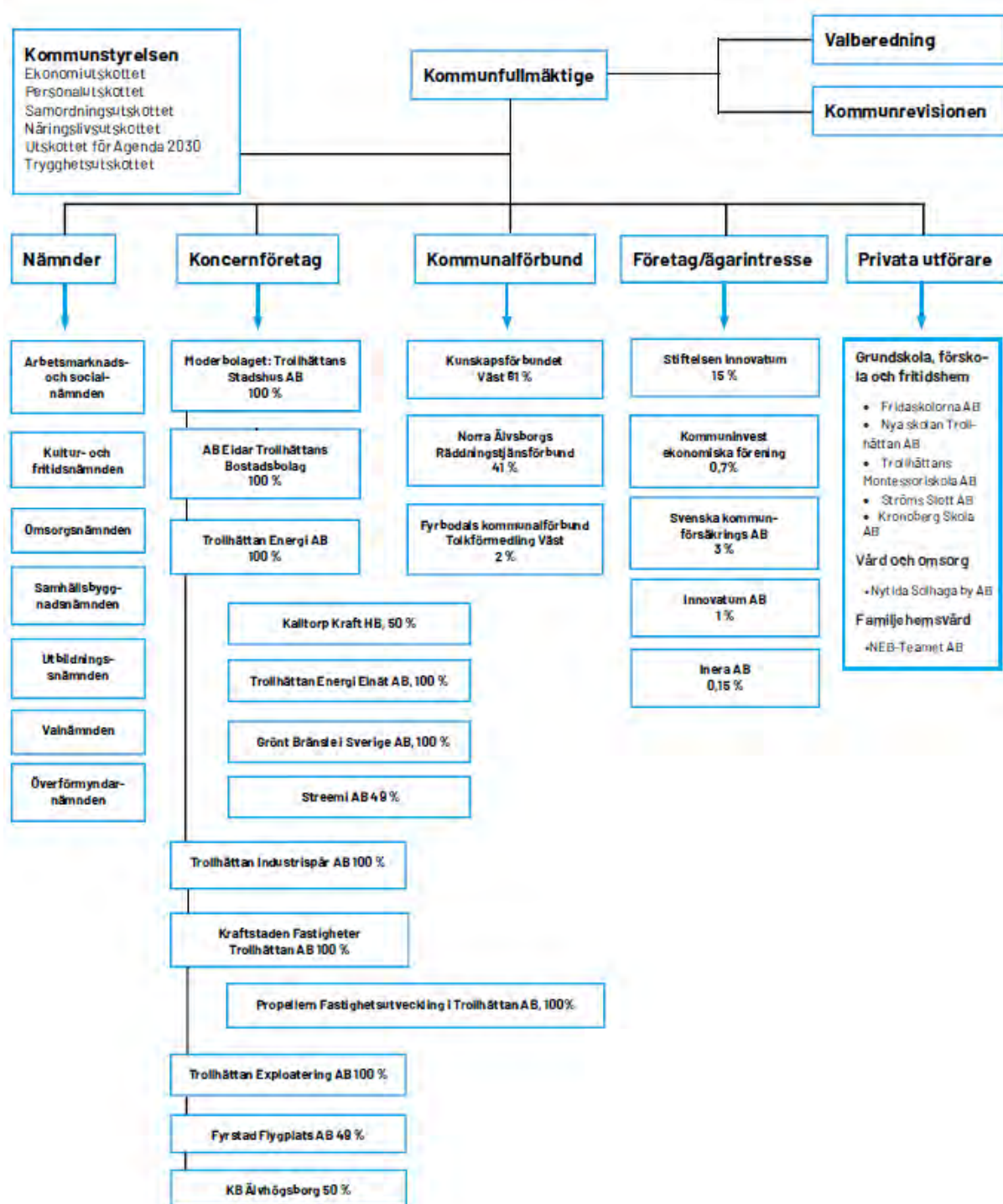

Planerings- förutsättningar

Den kommunala koncernen

Trollhättan kommunkoncerns samlade verksamhet kan visas med utgångspunkt från nedanstående bild. Den består av nämndsorganisationen, kommunalförbund, koncernens moderbolag samt väsentliga privata utförare. Cirka 85 procent av den samlade verksamheten utgörs av Trollhättans stad.

Den politiska organisationen

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunövergripande frågor med de två förvaltningarna kommunstyrelsens förvaltning och serviceförvaltningen. Under kommunstyrelsen sorterar olika utskott som bereder frågor till kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige är stadens högsta beslutande organ och dess uppgifter framgår av kommunallagen. Fullmäktige beslutar i frågor av större vikt för kommunen såsom mål och riktlinjer för verksamheterna, budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor. Fullmäktige ska även vara ett forum för idéer, debatt och information. Ledamöterna, som representerar olika partier, utses genom allmänna val för en period på fyra år. **Valnämnden** ska fullgöra kommunens uppgifter vid val till riksdagen, region- och kommunfullmäktige, val till Europaparlamentet samt folkomröstningar med mera. Kommunfullmäktige ska kontrollera att den kommunala verksamheten sköts på ett korrekt sätt. För detta arbete utser fullmäktige revisorer. Revisorerna är oberoende och granskar objektivt och självständigt kommunens alla verksamheter samt prövar om de bedrivs enligt god revisionsd. I uppdraget ingår också att granska de kommunala bolagen.

Mandatfördelning kommunfullmäktige:

	Mandat 2023 – 2026	Mandat 2019 - 2022
Socialdemokraterna	22	24
Moderaterna	18	13
Sverigedemokraterna	10	8
Centerpartiet	4	4
Vänsterpartiet	5	4
Liberalerna	0	3
Miljöpartiet	0	3
Kristdemokraterna	2	2
Totalt antal mandat	61	61

Kommunstyrelsen utses av kommunfullmäktige och ansvarar genom sin förvaltning för att kommunfullmäktiges uppdrag verkställs och följs upp. Styrelsen har hand om samtliga verksamheter som fullmäktige beslutat att inte lägga på annan nämnd, bolag, stiftelse eller förening samt har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet, samt övrig kommunal verksamhet som bedrivs i kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Utbildningsnämnden ansvarar för det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar, vad avser förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola och i övrigt de uppgifter inom det offentliga skolväsendet som enligt relevanta förordningar och skollag kommunen ansvarar för. Nämnden ansvarar också för tillstånd för bedrivande av fristående förskolor, beslut om rätt till bidrag för enskild pedagogisk omsorg samt har tillsynsansvar för dessa verksamheter.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kultur- och fritidsverksamheten inom kommunen som omfattar kommunens folkbibliotek, N3 med kommunens kulturskola, Kronans kulturhus och fritidsgårdsverksamheten samt det rörliga friluftslivet och idrotts- och fritidsanläggningarna. Nämnden är vidare ansvarig för den allmänkulturella verksamheten, arrangemang, konsthall med kommunens konstsamling, samt bidrag till föreningar, organisationer och studieförbund, med undantag av de bidrag som tillagts annan nämnd. Kultur- och fritidsnämnden ska även med uppmärksamhet följa utvecklingen inom ansvarsområdet och ta initiativ samt lämna förslag till åtgärder.

Omsorgsnämnden ansvarar för stöd till äldre och personer med funktionsnedsättningar eller andra svårigheter i den dagliga livsföringen, förebyggande och uppsökande verksamhet riktade till äldre samt personer med funktionsnedsättningar. I omsorgsnämndens ansvar ingår också den kommunala hälso- och sjukvården. Vidare ansvarar nämnden för bostadsanpassning, och hjälpmedel inom särskild boende och biståndsbedömd verksamhet, färdtjänst och riksfärdtjänst samt stöd till anhöriga.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar för den del av socialtjänsten som avser individ och familjeomsorg och innefattar bistånd för att uppnå skälig levnadsnivå, så kallat försörjningsstöd, skydd och stöd till barn och unga, hjälp och vård till personer med beroendeproblematik, familjerådgivning, anhörigstöd och stöd till brottsoffer. Vidare ansvarar nämnden för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, arbetsmarknadsåtgärder, konsumentrådgivning och aktivitetsansvar för ungdomar mellan 18–20 år. Därutöver hanterar nämnden prövning av serveringstillstånd, tillstånd för försäljning av receptfria läkemedel, tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt spel vid rörelser med serveringstillstånd.

Samhällsbyggnadsnämndens ansvarsområden är fysisk planering, bygglov, strandskydd, väghållnings- och parkverksamhet, trafiksäkerhet, fastighetsbildning, mätning, kartförsörjning samt namn- och

adressättning. Nämnden ansvarar också för miljöövervakning samt för kommunens uppgifter inom miljöbalkens, livsmedelslagstiftningens, foderlagstiftningens, strålskyddslagstiftningens och tobakslagstiftningens områden.

Överförmyndarnämnden fullgör överförmyndarens uppgifter enligt föräldrabalken och lag om god man för ensamkommande barn samt vad som i övrigt

överförmyndare eller överförmyndarnämnden ansvarar för enligt annan lag eller författning. Till nämndens uppgifter hör bland annat att besluta om förordnande och uppsägning av vissa gode män och förvaltare, utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet samt att se till att verksamheten bedrivs med ändamålsenlig inriktning med hänsyn till gällande rätt och berörda intressenter.

Privata utförare

De främsta områden där privata utförare förekommer är inom grundskola, förskola och fritidshem men det förekommer även inom andra områden såsom LSS, familjehemsvård och kollektivtrafik. De främsta (köp över 10 mkr) privata utförarna inom grundskola, förskola och fritidshem är: Fridaskolorna AB, Nya skolan Trollhättan AB, Kronobergs Skola AB och Trollhättans Montessoriskola AB. Inom området boende LSS är den största privata utföraren Nyttida Solhaga by AB och inom familjehemsvård NEB-Teamet AB.

Koncernbolagens och kommunalförbundens verksamhet

Trollhättans Stad innehar ett antal hel- och delägda koncerner och bolag.

Trollhättan Stadshus AB

Bolaget är moderbolag i kommunkoncernen Trollhättan Stadshus AB och äger samtliga aktier i AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag, Trollhättan Energi AB, Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB, Trollhättan Exploatering AB och Trollhättan Industrispår AB. Bolagets verksamhet är att äga och förvalta aktier i Trollhättan Stads hel- och delägda bolag och tillsammans med dessa utveckla verksamheten på ett värdeskapande sätt. Bolaget skall även samordna övergripande finansiella frågor och riskexponering i dotterbolagen.

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag, som är Trollhättans allmännyttiga bostadsföretag, förvaltade vid årsskiftet 2023/2024 totalt 6 212 lägenheter (6 437) varav 720 bostäder i särskilda boendeformer, företrädesvis för äldre. Dessutom förvaltar bolaget 245 lokaler. Antalet lediga lägenheter per 31/12–23 var 149 (93).

Trollhättan Energi AB (TEAB)

Trollhättan Energi AB är moderbolag i en koncern med produkter inom fjärrvärme, vatten- och avlopp, renhållning, elnät och fibernät, elproduktion samt försäljning av el och biogas samt biogasproduktion.

Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB

Bolagets verksamhet består i att bygga, förvalta och hyra ut verksamhetslokaler för näringslivet samt offentlig verksamhet med särskilda uppdrag vad gäller Innovatumområdet och Vårvik. Bolaget förvaltar också all parkering på kommunägd centralt belägen tomtmark, dessutom har bolaget i uppdrag att ansvara för uppbyggnad och förvaltning av parkering inom Vårvik. Lokalbeståndet omfattade vid årsskiftet 2023/2024 en bruksarea på drygt 450 000 kvm, varav ca 63 % utnyttjas för offentlig verksamhet, främst skolor och förskolor. Högskolan Väst inräknas också här. Antalet parkeringsplatser som förvaltas av bolaget uppgår till 993.

Trollhättan Exploatering AB

Bolagets verksamhet består i att förvärva, äga, förvalta och försälja fastigheter, aktier och andelar i bolag, vars verksamhet är en kommunal angelägenhet inom stadsdelen Vårvik. Ändamålet med bolagets verksamhet är att, utan vinstsyfte och med iakttagande av lokaliseringsprincipen, exploatera stadsdelen Vårvik.

Likvideras bolaget ska dess behållna tillgångar tillfalla Trollhättan Stadshus AB.

Utvecklingen av stadsdelen väntas pågå till en bit in på 2030-talet.

Fyrstads Flygplats AB

Under 2023 använde 16 258 passagerare (12 002) flygplatsen varav 15 768 reste med linjetrafik (11 830). Antalet landningar med linjetrafik var 488 under 2023 vilket motsvarar ca 11 avgångar/vecka. Beredningsuppdraget för samhällsviktigt flyg medförde 109 ambulanstransporter (118) samt 31 andra samhällsviktiga flygningar (22) såsom Försvarsmakt och Polis. Fraktverksamheten har sedan halvårsskiftet 2022 blivit omfattande, 262 landningar med frakt (71) har gjorts till och med december 2023 och 269 ton gods (107 ton) har hanterats.

Kommanditbolaget Älvhögsborg

Bolagets huvudsakliga uppgift är att driva och utveckla bad-, sport- och friskvårdsanläggningen Arena Älvhögsborg. Företaget driver sedan 2015 även en friskvårdsfilial med sjukgymnastikverksamhet på Innovatumområdet.

Ägare till kommanditbolaget är Trollhättans Stad och PEAB Projektutveckling Väst AB. Trollhättans Stad är komplementär, dvs. ytterst ansvarig för bolagets förpliktelser.

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF)

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund är ett kommunalförbund som, av medlemmarna Färgelanda, Mellerud, Trollhättan och Vänersborg, fått i uppdrag att bedriva verksamhet utifrån antagen förbundsordning och i enlighet med Lag om Skydd mot olyckor med tillhörande förordning.

NÄRF kommer tillsammans med Räddningstjänsten Mitt Bohuslän från och med den 1 januari 2025 skapa en gemensam räddningstjänst.

Kunskapsförbundet Väst

Kunskapsförbundet Väst är ett kommunalförbund som bildades till följd av att Trollhättans Stad och Vänersborgs kommun bestämt sig för att samla sina gymnasie- och vuxenutbildningar i ett gemensamt kommunalförbund. Avsikten med förbundsbildandet var att tillsammans åstadkomma en effektivisering av det totala resursutnyttjandet så att det blir möjligt att långsiktigt säkerställa resurser för undervisning och stöd för elevernas utveckling.

Förbundet ansvarar för gymnasie- och vuxenutbildning i Vänersborg och Trollhättan med 2 700 elever på gymnasiet och 2 500 elever inom vuxenutbildningen. Gymnasiet omfattar 16 nationella program, lärlingsprogram samt introduktionsprogrammen.

Översikt över verksamhetens utveckling

Trollhättans Stads finansiella utveckling har de senaste fem åren varit mycket god. Soliditeten inklusive totala pensionsförpliktelser har stärkts med 13,3 %-enheter till 39,0 %. Anledningen har framför allt varit starka resultat. Översikten nedan ger en bild av den framtida finansiella utvecklingen som även omfattar effekten av den fastställda budgeten för 2025 och planen för 2026–2027. Översikten visar över en femårsperiod mått från resultaträkning, kassaflödesanalys samt balansräkning.

Det redovisade resultatet enligt prognos för 2024 visar på ett underskott på -90 mkr exklusive jämförelsestörande poster. Den främsta anledningen till minskade resultatnivåer för 2023 och 2024 är en kraftigt av ökning av pensionskostnader. Därtill har den höjda räntenivån och prisökningar till följd av inflationen påverkan på den ekonomiska utvecklingen. Den totala nettokostnadsökningen är kraftigt och uppgår 2024 till 9,6 % men 2025 är nettokostnaden nästintill oförändrad. Anledningen är framför allt att pensionskostnader minskar 2025 men även generell besparing på nämndsnivå. Skatteintäkter och utjämningsbidrag ökar med 2,4 % till 2025, 3,3 % 2026 och 3,3 % till 2027. Låga resultatnivåer i kombination med höga investeringsvolymerna gör det svårt att nå de finansiella målen.

För 2025 visar balanskravsutredningen på positivt balanskravsresultat, därmed uppfylls kommunallagens balanskrav där intäkterna överstiger kostnaderna. Vid ingången av 2024 uppgår resultatutjämningsreserven till 129 mkr.

Mkr, där inget annat anges.

KOMMUNEN	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Folkmängd, antal, 31 december	59 072	58 745	58 686	58 719	59 113
Kommunal skattesats, %	22:36	22:36	22:36	22:36	22:36
Verksamhetens intäkter	890	-	-	-	-
Verksamhetens kostnader	-4 941	-4 433	-4 440	-4 534	-4 715
Avskrivningar	-96	-111	-115	-123	-131
Skatteintäkter och statsbidrag	4 306	4 403	4 507	4 656	4 809
Finansnetto	160	56	67	73	67
Årets resultat	319	-85	19	71	30
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	74	-109	21	44	18
Driftbudgetutfall nämnder, avvikelser mkr	67	-7	-	-	-
Skatteintäktsutveckling, % ⁵⁾	4,7	2,2	2,4	3,3	3,3
Nettokostnadsutveckling, % ⁶⁾	7,3	9,6	0,2	2,2	4,0
Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag, % ⁴⁾	7,4	1,9	0,4	1,5	0,6
Soliditet, % ¹⁾	59,2	56,8	57,2	58,1	58,2
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser, % ²⁾	39,0	36,5	37,7	39,9	41,0
Investeringar (netto)	365	250	216	220	209
Självfinansieringsgrad, % ³⁾	68	86	82	87	93
Självfinansieringsgrad inklusive exploaterings- och större infrastrukturprojekt, % ⁷⁾	51	78	77	77	79
Långfristig låneskuld	456	457	660	634	636
Antal anställda, medelantal årsarbetare	4 453	-	-	-	-
Personalkostnader	3 015	-	-	-	-

- 1) **Soliditet** Eget kapital i relation till de totala tillgångarna. Avspeglar kommunens finansiella styrka på lång sikt.
- 2) **Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser** Eget kapital inklusive pensionsskuld före 1998 som redovisas som ansvarsförbindelse, i relation till de totala tillgångarna.
- 3) **Självfinansieringsgrad** Anger hur stor del av årets investeringar som finansieras av egna medel. Årets resultat exklusive avskrivningar och realisationsvinster med tillägg för ersättning för sålda anläggningstillgångar/nettoinvesteringar med undantag för exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt.
- 4) **Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag** Mäter årets resultat exklusive jämförelsestörande poster i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag för respektive år.
- 5) **Skatteintäktsutveckling** Anger periodens skatteintäkter och statsbidrag i relation till föregående års skatteintäkter och statsbidrag.
- 6) **Nettokostnadsutveckling** Anger verksamhetens nettokostnader för perioden i relation till verksamhetens nettokostnader föregående år.
- 7) **Självfinansieringsgrad** inklusive exploateringsinvesteringar och stora infrastrukturprojekt.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Under denna rubrik redogörs för viktiga förhållanden som påverkar eller kan påverka resultat och ställning väsentligt. Här ingår som underavsnitt **omvärldsanalys** och samhällsekonomisk utveckling i Sverige, **risk- och omvärldsanalys för koncernen i stort och för Trollhättans Stad** samt en **demografisk analys**.

Omvärldsanalys

Samhällsekonomisk utveckling i Sverige

Perioden av hög inflation tycks vara över, både globalt och i Sverige. Sänkning av centralbanksräntorna har inletts under 2024 och ytterligare sänkningar väntas under 2025. De penningpolitiska lättnaderna väntas dock inte markant stärka global tillväxt på kortare sikt. Överlag ser de globala tillväxtutsikterna svaga ut med en förväntad uppgång i Europa men nedgång i USA nästkommande år. Svag omvärldskonjunktur gör att exportmarknaden inte väntas ge några stora bidrag till att lyfta svensk tillväxt kommande år.

Tillväxten i omvärlden

Det råder stor osäkerhet kring de globala tillväxtutsikterna de närmaste åren med betydande geopolitiska risker. Det finns osäkerheter om lägre inflation och räntor kommer att räcka för att få i gång den globala tillväxten i närtid. Frågan är också vilka finanspolitiska åtgärder som kommer att sättas in för att stötta hushåll och företag. Andra större frågor är när tillverkningsindustrin i Tyskland ska återhämta sig samt om USA står inför en större inbromsning i konjunkturen. Ett ytterligare frågetecken är återhämtningen av Kinas ekonomi.

Utveckling svensk ekonomi

Mot slutet av år 2024 bedöms konjunkturen i Sverige vända uppåt. Nästa år tilltar uppgången och BNP-tillväxten växlar då uppåt mer tydligt. Sjunkande räntor 2024 – 2025 ger stimulanseffekter som i Sverige blir större och snabbare än i omvärlden. Inte minst gynnas svenska hushåll av sjunkande räntor. Inhemsk efterfrågan och framför allt hushållens konsumtion blir den huvudsakliga drivkraften till att stärka BNP-tillväxten.

Skatteunderlagets utveckling

Konjunkturuppgången förutses ge stadig uppgång för antalet arbetade timmar från och med 2025. Ihållande stark tillväxt av lönesumman, samt lägre prisuppgångar i de kommunala verksamheterna än de senaste åren, innebär att en real återhämtning av det kommunala skatteunderlaget inleds 2025.

Nyckeltal för den svenska ekonomin

(Procentuell förändring)	2023 Utfall	2024 Prognos	2025	2026 Kalkyl	2027	2028
BNP	-0,1	0,9	3,1	2,4	1,8	1,7
Sysselsättning, arbetade timmar	1,4	0,1	1,2	1,4	1,0	0,6
Relativ arbetslöshet, %	7,5	7,6	8,6	8,6	8,0	7,7
Timlön konjunkturlönestatistik	2,7	3,8	3,9	3,4	3,3	3,3
Inflation, KPIF	6,0	1,8	1,7	1,9	2,0	2,0
Inflation, KPI	8,5	2,8	0,6	1,6	2,2	2,2
Styrränta årets slut	4,0	2,75	2,00	2,00	2,15	2,30

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) oktober 2024

Risk- och omvärldsanalys för koncernen i stort och för Trollhättans Stad

Demografiska utmaningar

Antal invånare och fördelningen mellan olika åldersgrupper spelar stor roll för såväl planeringen av olika verksamheter som för förutsättningarna att rekrytera personal till dessa.

Kommunerna står inför stora demografiska utmaningar under den kommande 10-årsperioden enligt SCB:s senaste befolkningsframskrivning. Prognosen visar bland annat betydligt färre barn och att den yrkesverksamma befolkningen kommer att växa långsammare än tidigare prognoser visat.

Enligt SCB:s befolkningsframskrivningar väntas antalet barn i åldrarna 1 – 5 år, förskolans målgrupp, minska i samtliga kommuner de närmaste fem åren. Totalt minskar antalet barn i förskoleåldrarna med drygt 80 000 vilket motsvarar 14 procent. Antalet barn i grundskolan väntas bli drygt 155 000 färre 2033, vilket också är en minskning med drygt 12 procent, fast i ett tioårsperspektiv.

SCB:s prognos visar också att befolkningen i arbetsför ålder; 20 – 66 år, väntas öka i långsammare takt än tidigare prognoser visat. Antalet personer som är 80 år och äldre ökar med mer än 30 % de kommande tio åren i nästan samtliga kommuner. Sammantaget är ökningen i denna åldersgrupp 38 procent inom en tioårsperiod.

Att befolkningsutvecklingen för yrkesverksamma åldrar i jämförelse är förhållandevist svag innebär att försörjningskvoten kan förväntas sjunka. Behovet av kommunal verksamhet kommer att öka i en högre takt än skatteintäkterna från en ökad sysselsättning. Enligt Sveriges Kommuner och Regioner kommer detta att leda till ett gap mellan intäkter och kostnader. Det innebär stora krav på den kommunala verksamheten vad gäller att erbjuda en kostnadseffektiv service. Detta utgör en betydande utmaning för kommuner att genomföra nödvändiga omställningar för att möta de demografiska förutsättningarna.

Finansiella risker och riskhantering

Den av fullmäktige beslutade Strategin för finansiell verksamhet och borgenspolicyn innehåller riktlinjer och regler för riskhantering och limiter för finansverksamheten inom staden och de helägda bolagen. De båda styrdokumenterna inom finansverksamheten har i allt väsentligt följts. Koncernens långfristiga upplåning uppgick i bokslutet till 7,6 mdkr och Trollhättan Stads borgensåtagande totalt uppgick till 9,5 mdkr varav 9,4 mdkr gentemot de kommunala bolagen. Risken i borgensåtagandet bedöms som begränsad då det finns marknadsmässiga övervärden inom de kommunala bolagen.

Trollhättans Stad har en placeringsportfölj med ett knappt åttiotal företagsobligationer som har ett anskaffningsvärde om 2 002 mkr. Marknadsvärdet per 24-09-30 var 1 945 mkr vilket innebär en uppskrivning av värdet med 127 mkr i bokslut 2024 utifrån nuvarande värdering. Inga placeringar inom portföljen ligger utanför stadens riktlinjer för rating i augusti 2024 och risken för förluster inom portföljens placeringar bedöms som begränsad. Det finns risker i kapitalförvaltningen avseende placeringsportföljen inom Trollhättan Stad utifrån den finansiella utvecklingen. Kapitalförvaltningen inom staden bedrivs utifrån riskminimering och KF:s antagna strategi för finansiella frågor. Nuvarande placeringsportfölj innehåller huvudsakligen placeringar i företagsobligationer med låg risknivå.

En stor andel av koncernens lån är räntesäkrade med ränteswappar. Marknadsräntorna har stigit men har börjar sjunka igen i takt med Riksbankens sänkningar av styrräntan. Successivt kommer en högre räntenivå slå igenom på koncernens lån med högre genomsnittlig ränta och därmed högre finansiella kostnader. Det finns övervärden i koncernens tillgångar och de samlade marknadsvärderade tillgångarna överstiger koncernens skulder.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-12-12 om ägartillskott om 300 miljoner kronor till AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag. Kommunfullmäktige beslutade 2024-01-29 om ytterligare ägartillskott om 200 miljoner kronor till AB Eidar. Ägartillskotten sker genom nyemission av aktier som köps av moderbolaget Trollhättan Stadshus AB (TSAB). Ägartillskottet enligt KF 22-12-12 är reglerade under 2023 och 2024. Ägartillskottet enligt KF 24-01-29 regleras mars 2025. Moderbolaget TSAB får i sin tur aktieägartillskott utbetalat från Trollhättans Stad med motsvarande belopp om totalt 500 miljoner kronor.

Ägartillskottet till AB Eidar grundar sig på en analys om att bolaget behöver ägartillskott för att kunna uppfylla de finansiella kraven i ägardirektivet och sitt uppdrag att bygga bostäder enligt lagd planering. Det finns ytterligare finansiella risker inom bolaget och ytterligare ekonomisk förstärkning är nödvändig på sikt. Kommunfullmäktige har beslutat om försäljningar av fastigheter inom AB Eidar med syftet att ytterligare stärka bolagets finansiella ställning.

Finansiell ställning och utveckling koncernen

Koncernen har en hög skuldsättningsgrad och låg soliditet både i faktiska nyckeltal och i jämförelse med liknande kommuner. Skuldsättningen per invånare är bland de högsta i riket. Koncernen står inför stora investeringar den kommande 10-årsperioden med totalt 11,5 mdkr och en genomsnittlig investeringsnivå på ca 1,2 mdkr. Investeringarna är på en högre nivå än historiskt men på en lägre nivå jämfört med de senaste årens 10-årsscenario. Invånarantalet har inte växt i förväntad takt de senaste åren vilket gör att vissa investeringar har senarelagts eller tagits bort från investeringsplanen. En mer ansträngd ekonomisk situation i bolagen har också påverkat investeringarna till lägre nivåer.

Resultatutvecklingen uppnår en relativt positiv utveckling under kommande 10-årsperiod och de kommunala bolagen bedöms sammantaget uppnå en fortsatt god intjäningsförmåga. Resultatutvecklingen i koncernen bedöms vara relativt stabil kring 3 % i förhållande till omsättningen trots högre räntekostnader.

Trots den relativt höga investeringsnivån ligger soliditeten på ungefär samma nivå, cirka 24 – 25 % fram till år 2029. En viktig förutsättning är att Trollhättans Stad, som utgör cirka 85 procent av koncernen, uppnår uppsatta finansiella mål. De ekonomiska förutsättningarna år 2024 har försämrats för kommunen och sammantaget för stadshuskoncernen. Den höga inflationen som drivit ökade pensionskostnader och andra kostnadsökningar påverkar påtagligt det ekonomiska utrymmet och årets resultat blir på betydligt lägre nivåer i år och kommande år jämfört med perioden 2020 – 2023. Inom bolagen finns ekonomiska utmaningar, med underliggande låga resultatnivåer, inom främst AB Eidar och Trollhättan Energi AB.

Koncernens räntebärande lån uppgår 2024 till ca 10,4 mdkr och beräknas öka till ca 13,6 mdkr år 2029 för att därefter börja minska. Det innebär att koncernen är mycket räntekänslig.

Därutöver finns det risk inom stadens finansiella utveckling utifrån den framtida demografiska förändringen som kommer att driva kostnader inom främst äldreomsorgen. Däremot kommer de yngre åldersgrupperna inom förskolan och grundskolan minska vilket kommer att kräva kostnadsanpassningar.

Trollhättan har ett bra geografiskt läge med närheten till den expansiva Göteborgsregionen och dess arbetsmarknad samt fortsatt goda förutsättningar för att fortsätta öka invånarantalet fram till 2030.

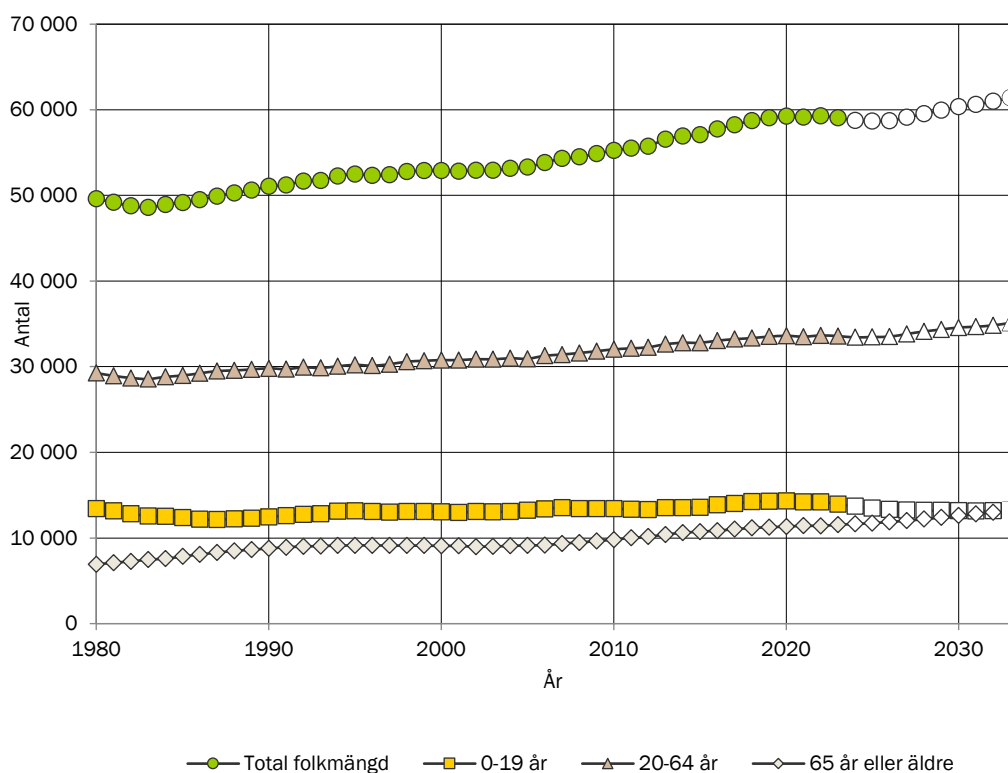
Det finns övervärden inom koncernen tillgångar utifrån bokförda värden i balansräkningen. Trollhättans Stad har relativt hög nivå på borgensåtagande, men den största andelen utgör borgen till de kommunala bolagen där riksnivån betraktas som låg. Skuldsättningen i koncernen är hög och soliditeten låg i jämförelse med andra kommunkoncerner i Västra Götalandsregionen och i jämförelse med jämförbara kommunkoncerner inom regionen.

Demografi

Befolkningsprognosen beräknas genom en metod som innebär att för varje år under prognosperioden ökar kommuninvånarnas ålder med ett år i taget. Antalet födda och inflyttade läggs till och antalet avlidna och utflyttade dras bort. Detta görs för både män och kvinnor uppdelat på samtliga åldrar.

Under prognosperioden 2023–2033 visar befolkningsprognosen att folkmängden i Trollhättans kommun att öka med 2 310 invånare, från 59 073 till 61 383 personer. Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 210 personer per år och födelsenettot 22 personer per år. Störst folkökning sker 2029 med 420 personer som främst beror på ett positivt flyttnetto på 393.

ANTAL INVÅNARE I TROLLHÄTTANS KOMMUN 1980–2033

Figur: Historisk utveckling av folkmängden 1980–2023 samt prognostiserad folkmängd 2024–2033

Diagrammet visar folkmängdens utveckling fördelat på åldrarna 0–19 år, 20–64 år samt 65 år och äldre. Antalet invånare i åldersgruppen 0–19 år minskar med 756 personer eller cirka 5 procent, åldersgruppen 20–64 år ökar med 1 539 personer eller cirka 5 procent och åldersgruppen 65 år och äldre ökar med 1 527 personer eller cirka 13 procent under prognosperioden.

Demografiska effekter

Under prognosperioden ökar folkmängden i Trollhättan, men förändringarna skiljer sig mellan olika åldersgrupper. Sammantaget är det åldersgruppen 25–44 år som ökar mest i antal, det är en grupp som påverkas av effekter från flyttströmmarna. Näst därefter åldersgruppen 80 år och äldre som också är den grupp som ökar mest relativt dagens folkmängd.

Ålder / År	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
0–5	3824	3649	3616	3549	3526	3500	3569	3663	3739	3831	3915
6–9	2822	2793	2704	2600	2561	2559	2554	2499	2460	2409	2436
10–12	2155	2118	2083	2104	2096	2105	1983	1945	1920	1980	1942
13–15	2180	2177	2177	2139	2124	2102	2129	2124	2130	2019	1984
16–18	2225	2179	2180	2190	2199	2207	2180	2168	2145	2170	2167
19–24	4379	4355	4390	4442	4547	4603	4683	4708	4696	4698	4706
25–44	15579	15510	15463	15547	15772	16069	16330	16572	16680	16841	16954
45–64	14366	14328	14337	14281	14261	14182	14123	14062	14036	14050	14209
65–79	8215	8187	8151	8186	8225	8283	8371	8524	8660	8766	8795
80-	3328	3449	3584	3682	3802	3910	4018	4077	4149	4220	4274
Totalt	59 073	58 745	58 686	58 719	59 113	59 521	59 940	60 341	60 614	60 985	61 383

Tabell: Folkmängden per olika åldersklasser samt totalt för perioden 2023–2033

Utveckling av antalet barn

Utvecklingen av antalet 0–5 åringar beror främst på hur många barn som föds framöver. Eftersom denna åldersgrupp även är relativt mer flyttbenägen än de äldre barnen, vilka har börjat skolan, så har även in- och utflyttning en viss inverkan på utvecklingen. För de äldre barn-grupperna, 6–9 år och 10–12 år beror eventuella förändringar i antalet främst på åldrandet och att olika årskullar är olika stora.

Den summerade fruktsamheten, det vill säga det genomsnittliga antalet barn en kvinna förväntas föda under sin livstid, låg under år 2023 på barn 1,45 födda per kvinna vilket var historiskt lågt. Den summerade fruktsamheten väntas minska de kommande tre åren för att sedan öka på sikt men passerar inte 1,5 födda barn per kvinna förens år 2030.

Den stora barnkullen som föddes i början av 90-talet är nu i de åldrar då det föds som flest barn. Under prognosperioden kommer den betydligt mindre gruppen som föddes vid millennieskiftet upp i barnafödande åldrar. Sammantaget medför detta färre födda barn kommande år.

Befolkningsprognosen visar att antalet 0–5 åringar ökar med 2 procent eller 91 barn, antalet 6–9 åringar minskar med 14 procent eller 386 barn och antalet 10–12 åringar minskar med 10 procent eller 213 barn jämfört med år 2023.

Utveckling av antalet ungdomar

Antalet 13–15 och sedan 16–18 åringar har sedan 2000-talets mitt minskat i de flesta av landets kommuner. I många kommuner kan dock en uppgång av antalet invånare i dessa åldrar förväntas framöver.

Befolkningsprognosen visar att antalet 13–15 åringar minskar med 9 procent eller 196 personer och antalet 16–18 åringar minskar med 3 procent eller 58 personer jämfört med år 2023.

Utveckling av antalet vuxna

Åldersgruppen 19–24 år har i många kommuner ökat de senaste åren då generationen född kring 1990 passerat dessa åldrar. Åldersgruppen 25–44 år har tidigare minskat när 60-talsgenerationen träder ut från gruppen, men den ökar igen när 90-talisterna träder in här. Samtidigt motverkas detta av att 40-talisterna nu är äldre än 65 år och därmed trätt in i nästa åldersgrupp.

Befolkningsprognosen visar att åldersgruppen 19–24 år ökar med 7 procent eller 327 personer, åldersgruppen 25–44 år ökar med 9 procent eller 1 375 personer och åldersgruppen 45–64 år minskar med 1 procent eller 157 personer.

Utveckling av äldre

Under en längre tid framöver kommer antalet äldre i landets kommuner att öka. Orsaken är dels att den stora 40-talist generationen uppnått pensionsåldern fullt ut, dels att medellivslängden ökar och att de äldre lever längre än tidigare.

Befolkningsprognosen visar att åldersgruppen 65–79 år ökar med 7 procent eller 580 personer och åldersgruppen 80 år eller äldre ökar med 28 procent eller 946 personer.

Händelser av väsentlig betydelse

Det ekonomiska läget med ökade kostnader för pensioner, generellt högre kostnadsläge samt relativt låg utveckling av skatteunderlaget har stor påverkan på Trollhättans stads ekonomiska situation år 2024. Budgeten är underbalanserad med årets resultat budgeterat till -117 mkr och planerat ianspråktagande av resultatutjämningsreserven (RUR) med motsvarande belopp. Inför år 2025 och kommande år 2026 – 2027 blir de ekonomiska förutsättningarna väsentligt förbättrade med lägre pensionskostnader och högre utveckling av skatteunderlaget.

På Vårvik är nu gatuutbyggnaden av Stridsberg och Knorretorpet nu färdigställd. Utbyggnaden av den tredje etappen, Knorren, är påbörjad. Utbyggnaden av Vårvik väntas pågå fram till år 2025 och utgifterna för att exploatera stadsdelen beräknas uppgå till cirka 550 mkr förutom byggnadsinvesteringar.

Arbetet med det nya vård- och omsorgsboendet och förskola på Vårvik pågår med markarbete.

Ombyggnationen av Kungsgatan pågår med en budgeterad investeringsutgift på totalt 40 mkr åren 2023 – 2025.

Byggandet av beachhandbolls-, beachvolleybolls- och beachfotbollsplaner - en arena för sommaridrotter på Arena Älvhögsborg är färdigställd. Investeringen i arenan för sommaridrotter är kostnadsberäknad till cirka 10 mkr.

En park kommer att byggas under 2024 i anslutning till Villa Elfhög. Markarbeten är påbörjade.

Regeringen beslutade år 2018 att ge Trafikverket och Sjöfartsverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att bygga nya slussar i Vänersborg, Trollhättan och Lilla Edet. Byggstarten i Trollhättan skulle kunna ske år 2027/2028. Målet är att de nya slussarna ska vara på plats år 2032. Samrådsredogörelsen är klar liksom det därpå följande ställningstagandet: Trafikverket och Sjöfartsverket vill bygga nya slussar i Trollhättan enligt alternativ Nord.

Bostadsområdet Lärketorget Norra omfattar 28 villatomter, tomter för radhus, två kvarter med byggrätter för flerbostadshus med ca 95 lägenheter samt byggrätter för förskola och särskilt boende. Försäljning av villatomterna är nu slutförd. Byggnation av infrastrukturen har färdigställts men vissa kompletterade arbeten kommer att utföras under 2024/2025.

Exploateringsområdet Lärketorget etapp 2 innebär planläggning för cirka 500 bostäder. För närvarande pågår utredningar.

Exploateringsprojekt Hjortmossen 1:1 omfattar planläggning av vård- och omsorgsboende, förskola samt bostäder. Utredningar och volymstudie pågår.

Planarbete har påbörjats för Malöga 6:2 för att ta fram en ny detaljplan för storskalig industri. Markmiljöutredning pågår.

En ansökan om deltagande i nätverket Viable Cities som driver projektet Klimatneutrala städer 2030 pågår. Projektet förväntas bidra till en ökad kraftsamling i Trollhättans Stads klimatarbete. Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram inriktat på klimatneutrala och hållbara städer.

Trollhättans stad arbetar målmedvetet för att göra Stallbacka till ett nav för näringslivet. Genom konkreta satsningar på infrastruktur, en ny detaljplan för Stallbacka industriområde och ett nära samarbete inom BID Stallbacka (Business Improvement District), stärks områdets konkurrenskraft. Tillsammans med företag och fastighetsägare skapar staden förutsättningar för tillväxt, innovation och hållbar utveckling.

I Sveriges kommuner och regioners mätning om företagsklimat fortsätter Trollhättans Stad att rankas högt, med plats 6 bland kommuner över 40 000 invånare och plats 33 totalt i Sverige, med ett nettokundindex (NKI) på 80, en ökning från 78.

En medborgarundersökning har gett en övergripande bild av hur Trollhättans stad uppfattas av invånarna, vilket påverkar stadens attraktionskraft.

Utredning har gjorts som nu ligger till grund för förslaget att bilda det gemensamma kommunalförbundet Räddningstjänsten Fyrbodal, mellan kommunerna Färgelanda, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg. Målet för sammangåendet är att bilda ett robust förbund, som på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt kan möta de utmaningar som kommunal räddningstjänst ställs inför. Förbundet ska bildas genom att Lysekil, Munkedal och Uddevalla ansöker om medlemskap i Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund, varefter det förbundet per 2025-01-01 namnändras till Räddningstjänsten Fyrbodal och antar en ny förbundsordning. Politiska beslut har tagits i respektive medlemskommun före sommaren 2024 om bildandet av kommunalförbundet Räddningstjänsten Fyrbodal.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Kapitlet inleds med en beskrivning av de ekonomiska förutsättningarna som följs av en fördjupad ekonomisk analys och avslutas en avstämning av de finansiella målen enligt god ekonomisk hushållning.

Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningar som MRP 2024–2027/Budget 2025 är baserad på beskrivs i detta avsnitt. Väsentliga förutsättningar utgörs av skatteintäkter och kommunal utjämning, pensionskostnader, finansnetto och nämndernas förutsättningar. Avsnittet avslutas med en känslighetsanalys som visar på resultateffekt vid avvikelse av förväntad utveckling.

Skatteintäkter och kommunal utjämning

Kommunens största inkomstkälla är skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. De utgör närmare 80 % av de totala kommunala inkomsterna. Skatteintäkterna påverkas främst av kommunens invånarantal och utveckling av skatteunderlaget i riket. Skatteintäkter är beräknade efter SKR:s (Sveriges Kommuner och Regioner) prognos 2024-10-03 samt kommunens befolkningsprognos.

Utöver skatteintäkter är bidrag och avgifter från kommunala utjämningsystemet, där intäkter från fastighetsavgiften ingår, en viktig inkomstkälla.

De skatter och bidrag kommunen erhåller bygger på antal invånare 1 november året innan budgetåret.

Antal invånare 1/11 året innan	2025	2026	2027
	58 780	58 730	58 760

Skatteintäkterna i budget och prognoser budgeteras och redovisas i aktuell inkomstnivå. Skatteintäkterna för 2025 grundas på taxeringsutfallet från 2022 uppräknat med SKR:s bedömning av uppräkningsfaktorer i riket för 2023, 2024 och 2025. Slutlig justering av det faktiska utfallet för 2025 sker efter taxeringen 2026 och regleras i januari 2027.

Mkr	Prognos 2024	2025	2026	2027
Egna preliminära skatteintäkter	3 313	3 444	3 616	3 773
Slutavräkning	-10			
Prognostiserad slutavräkning	25	14		
Summa skatteintäkter	3 327	3 459	3 616	3 773
Inkomstutjämning	697	718	742	767
Kostnadsutjämning	8	-6	-6	-6
LSS-utjämning	38	39	34	34
Regleringsbidrag	181	154	132	99
Fastighetsavgift	128	133	137	141
Övriga gen. statsbidrag	25	10	0	0
Summa generella statsbidrag/utjämning	1 076	1 048	1 040	1 036
Summa	4 403	4 507	4 656	4 809
Procentuell förändring skatteunderlag %*	3,7	4,3	4,6	4,3

*SKR oktober, cirkulär 24:43

Skatteintäkterna och kommunalekonomisk utjämning beräknas växa med 2,4 % under 2025, med 3,3 % 2026 och med 3,3 % 2027. Sammantaget beräknas skatteintäkterna och kommunalekonomisk utjämning öka med 9,2 % under åren 2025–2027.

Det **kommunalekonomiska utjämningsystemet** syftar till att skapa likvärdiga förutsättningar för alla kommuner att tillhandahålla sina invånare likvärdig service oberoende kommuninvånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden (geografiska, befolkningsmässiga, sociala faktorer mm). Den kommunalekonomiska utjämningsen består av fem delar; inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/avgift.

Inkomstutjämningsen kompenserar för olikheter mellan olika kommuners skattekraft, det vill säga skillnaderna i invånarnas genomsnittsinkomst. Trollhättans invånare har lägre medelinkomst än riket och får därför bidrag från inkomstutjämningsen.

Kostnadsutjämningsen består av olika delar där kommuner med ogynnsam struktur får ett bidrag av staten medan kommuner med gynnsam struktur får betala till staten. Trollhättan har en ogynnsam struktur mot riket och får ett bidrag i kostnadsutjämningsen.

Kostnadsutjämningsarna för 2024 är enligt preliminära beräkningar från SCB 30 september. Beräkningarna kommer att fastställas av SCB den 23 december.

LSS-utjämningsen ska jämställa kommunernas kostnader för LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). För Trollhättans del innebär detta 1 mkr högre bidrag 2025 än 2024.

Regleringsbidrag/avgift fördelas i kronor per invånare. Mellan 2024 och 2025 minskar regleringsbidraget för Trollhättans del med 27 mkr.

I budgetpropositionen 2025 (2024/25:1) presenterade regeringen föreslagna satsningar till kommuner och regioner för 2025. Inför budget 2025 förslås inga tillskott till de generella statsbidragen.

Fastighetsavgiften innebär att den kommuninvånare som äger en fastighet ska betala en avgift baserad på taxeringsvärde. Fastighetsavgiften är enligt prognos från SKR/SCB 2023-12-21 för 2025. För åren 2026 och 2027 är fastighetsavgiften schablonberäknad.

Övriga generella statsbidrag avser riktade statsbidrag som av redovisningstekniska skäl ska redovisas som generella statsbidrag. Dessa tillskott ingår inte i anslaget för kommunalekonomisk utjämning 2025. För 2024 utgörs de övriga generella statsbidragen av statsbidrag för att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre, statsbidrag till kommuner som ökat sin bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden, statsbidrag EU-val europaparlamentet 2024, samt extra resurser till skolor för att mildra effekterna av inflation. För 2025 utgörs övriga generella statsbidrag av ett bidrag i syfte att minska andelen timanställningar inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre.

Pensionskostnader

Kommunernas **pensionsredovisning enligt "blandmodellen"** innebär att pensionsrätt som är intjänad före 1998 inte redovisas som skuld i balansräkningen utan som **ansvarsförbindelse**. Det innebär att kommunens pensionskostnader belastas både med kostnader för de som redan gått i pension och för de som arbetar nu. Från och med 1 januari 2023 har ett nytt pensionsavtal trätt i kraft, AKAP-KR, i kraft som är helt avgiftsbestämt pensionsavtal. Arbetstagare födda 1986 eller senare inträder med automatik i det nya pensionsavtalet. Pensionskostnaden i det nya avtalet uppgår till 6 % under "tak" (7,5 inkomstbasbelopp) och 31,5 % över. Anställda födda före 1986 med lön upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp övergick med automatik till det nya pensionsavtalet medan anställda med ett pensionsunderlag över kunde välja att gå över till det nya pensionsavtalet. Anställda som är kvar i KAP-KL behåller en oförändrad avgift på 4,5 % upp till och med 7,5 gånger prisbasbeloppet och över "tak" intjänas förmånsbestämd pension.

Som grund för pensionskostnaderna är KPA:s simuleringar från augusti 2024. Särskild löneskatt på 24,26 % ingår i alla belopp. Diskonteringsräntan kommer ligga kvar på oförändrad nivå 2024. Pensionskostnaderna ökade 2023 och 2024 kraftigt. De högre premierna enligt det nya pensionsavtalet stod för en del av ökningen men framför allt påverkade den höga inflationen. Vid hög inflation leder ett ökat prisbasbelopp till en ändrad värdering av sektorns pensionsskulder och avgifter. 2025 minskar pensionskostnaderna igen till följd av en mer normal ökning av prisbasbeloppet. Kostnadsökningarna till följd av det nya pensionsavtalet som trädde i kraft 1 januari 2023 är däremot bestående. Pensionskostnaderna inkluderat finansiell kostnad minskar med 29 % från 2024 till 2025.

Resultaträkning/Driftredovisning Mkr	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Pensionsutbetalning ur ansvarsförbindelsen inkl. löneskatt	96	94	91	90
Intjänad avgiftspension inklusive löneskatt	193	189	192	204
Intjänad förmånsbestämd ålderspension, visstid mm	130	22	7	7
Summa kostnader (Brutto)	419	305	290	301
<i>Varav pensionsersättning från förvaltningar</i>	<i>-322</i>	<i>-213</i>	<i>-221</i>	<i>-228</i>
Finansiell kostnad	29	15	5	12

De finansiella kostnaderna avser ränte- och basbeloppsuppräkningskostnader av den del av pensionsskulden som ingår i balansräkningen.

Pensionsskuld Mkr	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Pensionsavsättningar inkl. löneskatt	503	530	532	542
Del i NÄRF:s pensionsskuld inkl. löneskatt	22	23	23	24
Summa avsättning för pensioner i balansräkning	525	553	555	566
Ansvarsförbindelse (Pensionsrätt intjänad före 1998)	1072	1030	971	923
Total pensionsskuld med ansvarsförbindelse	1 597	1 583	1 526	1 489

Ansvarsförbindelsen minskar 2025, 2026 och 2027 till följd av att löpande utbetalningar av pensioner överstiger indexuppräkningskostnaderna.

Finansnetto

Finansiella intäkter består av räntor för placeringar, borgensavgifter och utdelning av aktier och andelar. Genomsnittsräntan för placeringar har beräknats till 4,0 % för 2025.

De finansiella kostnaderna består till viss del av ränte- och basbeloppsuppräkningskostnader av den del av pensionsskulden som ingår i balansräkningen. De är beräknade efter KPA:s prognos från augusti.

Kostnadsränta för lån har beräknats till 2,5 % för 2025, 2026 och 2027.

Nämndernas förutsättningar

Ramförändringar

Jämfört med gällande budget 2024 innehåller 2025 års budget följande ramförändringar:

Nämnd, Mkr	Ramtillskott
Kommunfullmäktige	0
Kommunstyrelsen	48
Utbildningsnämnden	-8
Kultur- och fritidsnämnden	6
Omsorgsnämnden	-31
Arbetsmarknads- och socialnämnden	27
Samhällsbyggnadsnämnden	-6
Valnämnd, överförmyndarnämnd kommunens revisorer	-1
Totalt	35

En detaljerad lista på nämndernas ramförändringar finns under respektive nämnds avsnitt.

Statsbidrag

Förutom den budgettram som tilldelas från kommunfullmäktige finns ett stort antal riktade statsbidrag till verksamheten, som är avsedda för ett visst ändamål.

Generellt besparingskrav

En generell neddragning är utlagd i nämndernas nettoramar. Den generella neddragningen uppgår för samhällsbyggnadsnämnden till 2,5 %, arbetsmarknads- och socialnämnden 0 % och övriga nämnder 1,5 % (ca 50 mkr) till 2025. Den generella neddragningen påverkar hela perioden 2025–2027.

Pris- och löneökningar

Utrymme för löneökningar budgeteras centralt och fördelas till respektive nämnd efter att de lokala förhandlingarna är klara. Kompensationen för löneökningar 2025 uppgår till 3,5 %. För de avtal som är klara har ramarna för nämnderna justerats upp till 2024 års nivå, dvs. att överhäng från 2024 års avtal ingår i ramarna. Ramuppräknings för uppdragstagare, timlöneanställda etcetera kompenseras direkt. Eventuella löneförändringar som sker vid sidan om den årliga löneöversynen kompenseras inte. Nämndernas ramar har räknats upp med 1,7 % för bidrag köp av verksamhet, 1,7 % övriga kostnader, 2,5 % för avtalsbunden verksamhet kommunstyrelsen och 2,5 % för intäkter.

Personalomkostnadspålägg

Personalomkostnadspålägg följer ändringar i SKR:s rekommendationer. Enligt preliminära uppgifter från SKR föreslås PO-pålägget sänkas från 47,18 % till 41,39 % till 2025. Nämndernas budgetramar är justerade till det lägre PO-pålägget. Besked om definitivt PO-pålägg kommer i mitten av december.

Internränta

Kommunen följer SKR:s rekommendationer för internränta vid beräkning av nämndernas kapitalkostnader. SKR tar fram en internränta senast i februari året innan aktuellt budgetår. För år 2025 är räntan 2,5 %. För internt uthyrda fastigheter och taxefinansierade verksamheter görs ett tillägg med 0,5 % till totalt 3,0 %. Nämndernas ramar, förutom taxefinansierade verksamheter och internt uthyrda fastigheter, justeras vid förändring av internräntan. Internräntan är oförändrad mellan 2024 och 2025.

Kapitalkostnads kompensation

Nämndernas kapitalkostnader för anläggningar och IT-system inom skattefinansierad verksamhet kompenseras till verklig kostnad. Inventarier, fordon etcetera kompenseras inte. Taxe- och uppdragsfinansierade verksamheter måste helt intäktsfinansiera sina kapitalkostnader.

Demografiska förändringar

Utbildningsnämnden, omsorgsnämndens och kommunstyrelsen budgetar justeras för volymförändringar efter kommunens befolkningsprognos inom förskoleverksamheten, fritidsverksamheten, grundskolan, gymnasieskolan, äldreomsorgen och måltidsverksamheten. Målgruppsförändringen inom målgrupperna inom förskolan, grundskolan och äldreomsorgen beräknas utifrån stadens standardkostnader exklusive lokalhyror för åldersindelade målgrupper som finns inom det centrala nationella utjämningsystemet för kommuner. Eliminering sker även av skolmåltidskostnader för målgruppsberäkning inom utbildningsnämnden. Befolkningsprognosen som tas fram under hösten, augusti/september, används vid fördelningen. Målgruppsjustering görs även för anpassad grundskola (grundsärskola). Lokalkostnader ersätts som separata anslag i MRP, efter beredning enligt lokalbehovsprocessen.

Känslighetsanalys

Trollhättans Stads budget för 2025 och plan för 2026 och 2027 baseras på vissa givna förutsättningar och förväntad utveckling. Det verkliga utfallet påverkas av både yttre och inre faktorer som kan avvika från de förväntningar som budgeten grundas på. Yttre faktorer kan vara exempelvis inflation, räntenivå och skatteunderlag. För att få en uppfattning av den effekt som förändringar av vissa faktorer skulle ge på årets resultat visas nedan olika händelser samt dess årseffekt för 2025.

Händelse	Årseffekt 2025, +/- mkr
Löneförändring med 1 %-enhet	22,7
Genomsnittlig ränta 1 %-enhet	1,0
Skatteintäkter 1 procent	45,1
Påverkan på skatteintäkter och utjämningsbidrag vid förändring av antal invånare med 100 personer	6,7
Nettokostnader 1 %-enhet	45,6
Förändrad kommunalskatt med 1 kr/skr	154,0

Ekonomisk analys

Sammanfattning

Trollhättans Stad budgeterar ett överskott för 2025 på +19 mkr. Överskottet motsvarar +0,4 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Budgeterade exploateringsresultat är uppskattade till -2 mkr.

För 2025 och de kommande åren i finansplanen 2026–2027 är osäkerheten om de ekonomiska planeringsförutsättningarna fortsatt stor. Budgetarbetet har i första hand inriktats mot 2025, medan finansplanens kommande år mer får ses som en framskrivning utifrån nu kända förutsättningar. Beräknad resultatnivå 2026–2027 är +71 mkr respektive +30 mkr.

Nettoinvesteringarna budgeteras till 216 mkr 2025, varav 14 mkr är hänförligt exploateringsverksamhet. Totalt under perioden 2025 - 2027 budgeteras investeringarna till 645 mkr, varav 66 mkr är hänförligt till exploateringsverksamhet.

För perioden 2025 – 2027 beräknas redovisad soliditet till 57 %, 58 % respektive 58 % och soliditeten inklusive hela pensionsåtagandet beräknas till 38 %, 40 % respektive 41 %.

Modell för finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för Trollhättans Stad används en analysmodell som utgår från fyra viktiga finansiella aspekter. Avsikten är att utifrån dessa identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom klargöra om Trollhättans Stad har den goda ekonomiska hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

Resultat: Vilken balans har funnits över intäkter och kostnader under året och över tiden?

Kapacitet: Vilken kapacitet har funnits att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

Risk: Föreligger några risker som kan påverka resultat och kapacitet?

Kontroll: Vilken kontroll har funnits av den ekonomiska utvecklingen?

Resultat och kapacitet

Skatteintäkter och nettokostnader

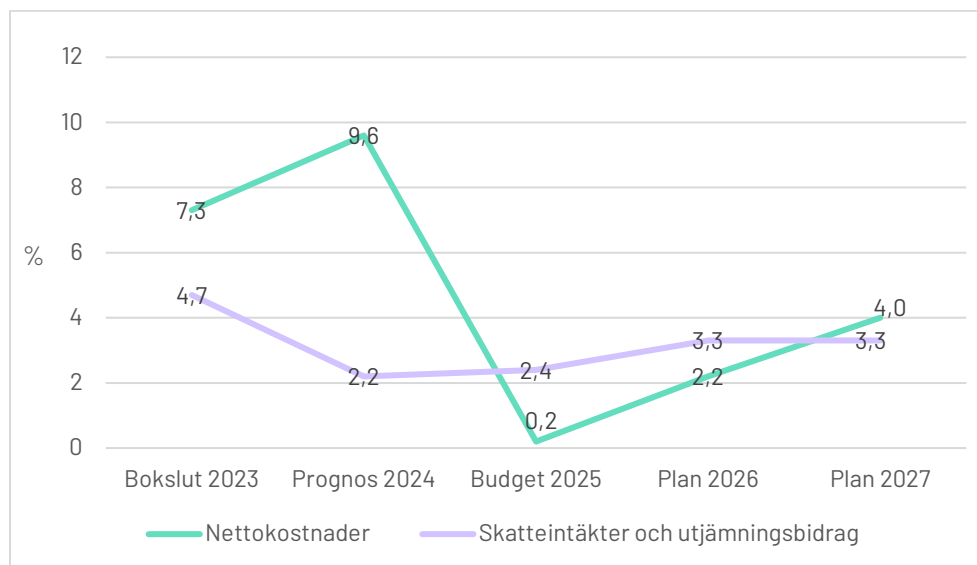
Enligt budgetanvisningarna är de ekonomiska ramarna för 2025 beräknade utifrån befintlig budget 2024 uppräknad för pris- och löneökningar och med tillägg/avdrag för målgruppsförändringar.

För 2025 innebär budgetförslaget från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet en total ramändring om +35 mkr för nämnderna jämfört med 2024.

- Varav lokaler +8 mkr
- Varav målgruppsförändringar exkl. LSS, -8 mkr
- Varav enligt finansieringsprincipen, +2 mkr
- Varav övriga förändringar, +33 mkr

Ökningstakten för skatteintäkterna och utjämningsbidrag beräknas till 9,2 % för perioden 2025–2027 och nettokostnaderna beräknas öka med 6,6 %. Skattesatsen år 2025 är oförändrat 22,36 kr/skr. Jämfört med prognosen för 2024 ökar nettokostnaderna med 0,2 % medan skatteintäkter och utjämningsbidrag ökar med 2,4 %.

Förändring verksamhetens nettokostnader och skatteintäkter, utjämningsbidrag

Årets resultat

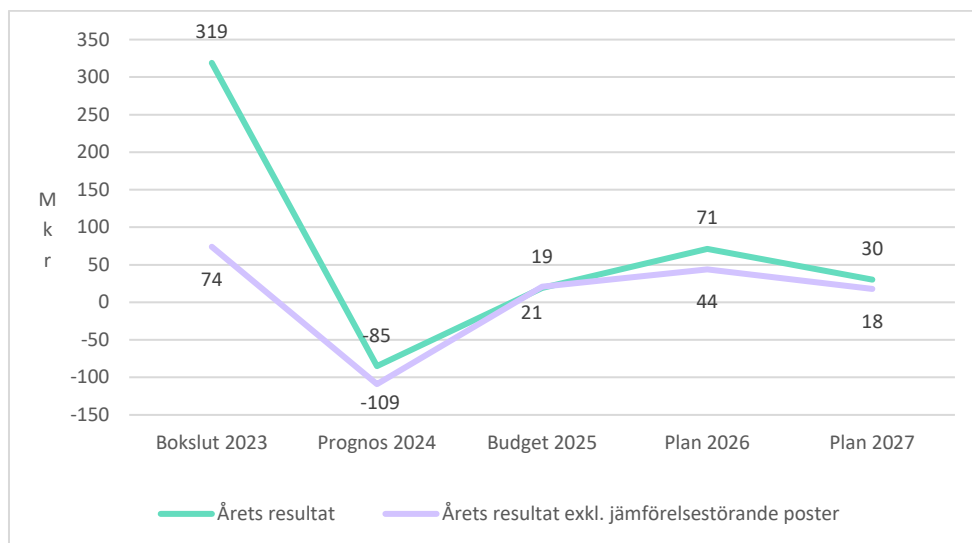
Huvudinriktningen har varit 2025, medan de kommande åren inte har gått igenom i detalj. För åren 2026–2027 har därför en översiktlig finansplan sammanställts med nu kända förutsättningar. Ny ställning till budgetramarna inför 2026 och senare prövas under kommande år.

För 2025 budgeteras ett överskott om +19 mkr, inklusive jämförelsestörande poster såsom exploateringsresultat och gatukostnadsersättning. För åren 2026–2027 uppgår budgeterat resultat till +71 mkr respektive +30 mkr. Budgeterat årsresultat relaterat till skatteintäkter och utjämningsbidrag beräknas år 2025 till 0,4 %. Under åren 2026 och 2027 budgeteras ett resultat på 1,5 % respektive 0,6 %. I snitt över perioden 2025–2027 uppgår det budgeterat årsresultat relaterat till skatteintäkter och utjämningsbidrag till 0,9 %. Ett resultat på cirka 2 % över tid brukar betraktas som god ekonomisk hushållning. Då kan en normal investeringsnivå skattefinansieras över en längre tidsperiod.

I de budgeterade resultaten ingår kostnader och intäkter från tomtförsäljning vid markexploatering samt gatukostnadsersättning, vilket redovisas som jämförelsestörande poster. 2025 inkluderas i budgeten exploateringsresultat på -2 mkr och resultatet exkluderat exploateringsresultat uppgår till +21 mkr. Perioden 2023 – 2027 beräknas resultatet exklusive jämförelsestörande poster relaterat till skatteintäkter och utjämningsbidrag i genomsnitt till 0,2 %. Resultatmålet bör ses över en konjunkturcykel. Den angivna politiskt satta målnivån är 1,0 % i snitt över senaste 3 åren, vilket betraktas som en eftersträvansvärd miniminivå. Målnivån motsvarar ett redovisat resultat på 45 mkr för Trollhättan 2025.

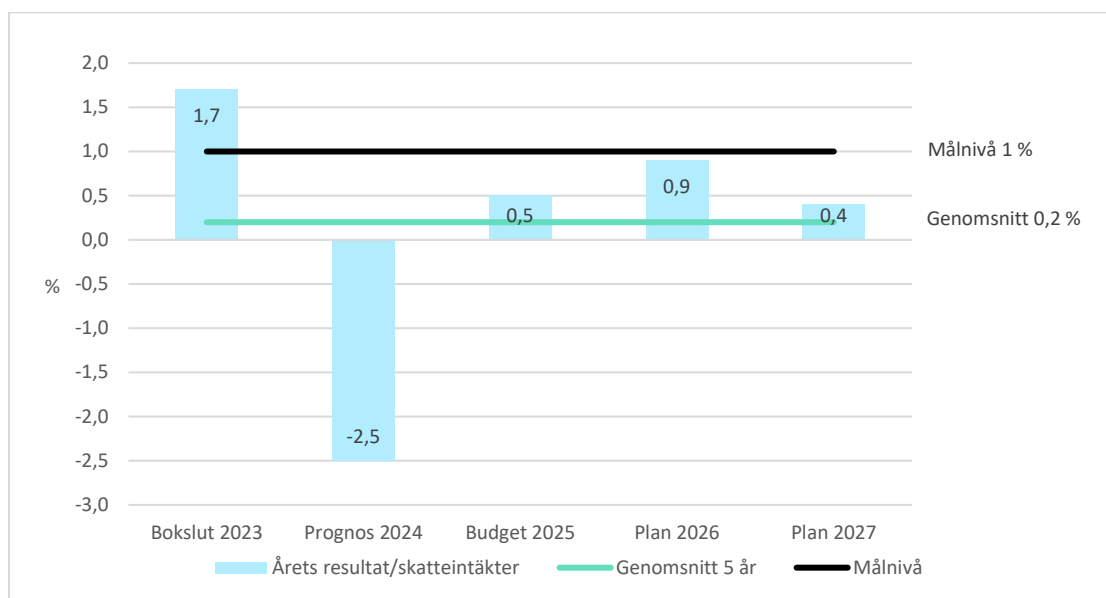
I det redovisade resultatet 2025–2027 ligger reserveringar inom kommunstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter/särskilda åtgärder med 47 mkr 2025, 47 mkr 2026 och 47 mkr 2027.

Årets resultat 2023–2027

Resultat	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Årets resultat, mkr	+19	+71	+30
Jämförelsestörande post, exploateringsresultat	+2	+1	-8
Jämförelsestörande post, gatukostnadsersättning	0	-29	-4
Årets resultat exkl. jämförelsestörande post, mkr	+21	+44	+18

Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag*

*Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster

Budgeterade investeringar

Totalt under perioden 2025 - 2027 beräknas staden investera 645 mkr, varav exploateringsprojekt 66 mkr. För 2025 uppgår budgeterade investeringar till 216 mkr, varav exploateringsprojekt 14 mkr. För

2026 och 2027 uppgår investeringarna till 220 mkr (varav exploatering 23 mkr) respektive 209 mkr (varav exploatering 30 mkr).

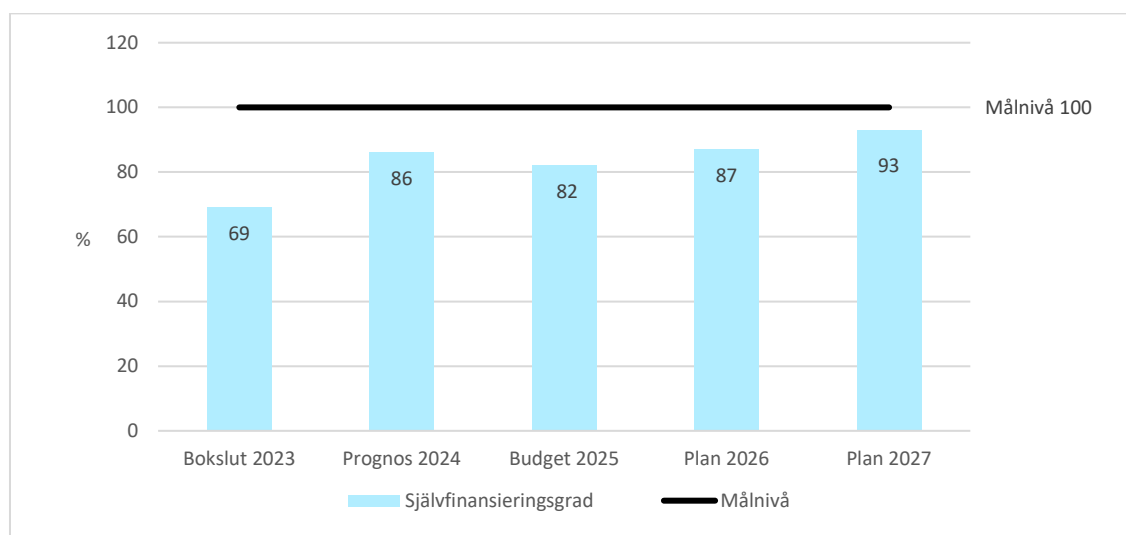
Gatuutbyggnaden i den nya stadsdelen Vårvik ingår med 13 mkr perioden 2025 - 2027, vilken finansieras genom att staden erhåller gatukostnadsersättning från Trollhättan Exploatering AB.

Investeringarna 2021–2023 har legat på en hög nivå, totalt 1 160 mkr, i genomsnitt 387 mkr/år. Den höga investeringsnivån beror till stor del på den nya Stridsbergsbron och gatuutbyggnad Vårvik. Stridsbergsbron färdigställdes 2023 och gatuutbyggnad Vårvik är färdigställd till stora delar. Investeringsnivån enligt prognos 2024 sjunker till 250 mkr. Budgeterade investeringsnivåerna har däremot inte gått ner till förväntade investeringsnivåer utan dröjer sig kvar på en högre nivå. Investeringar under 2025–2027 uppgår till 645 mkr, det vill säga en genomsnittlig investering om 215 mkr per år.

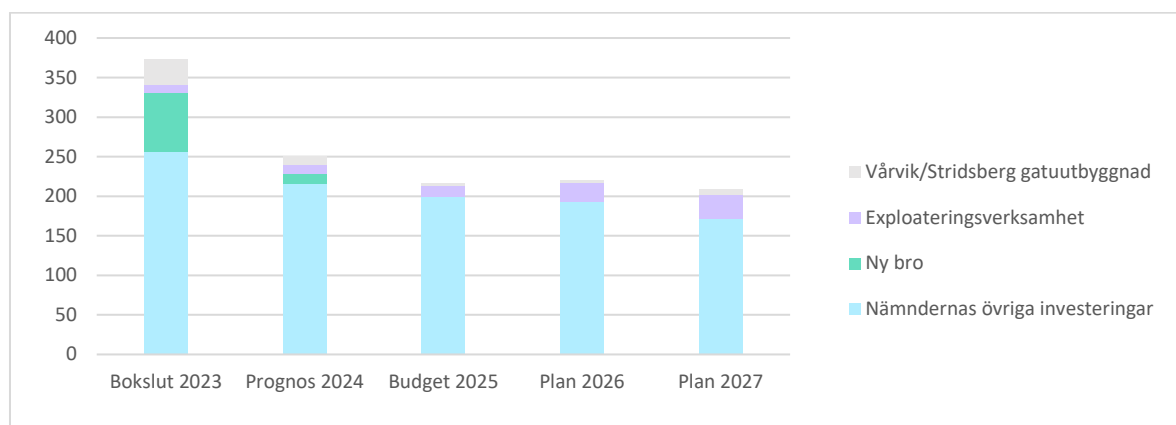
Självfinansieringsgraden av investeringarna uppgår under 2025 – 2027 till i genomsnitt 87 %. Målnivån är 100 %. Det betyder att ca 13 % av investeringarna kommande tre år måste finansieras genom ianspråktagande av likvida medel eller/och placeringsportföljen alternativt låna till en del av investeringarna.

Självfinansieringsgrad investeringar*

*Självfinansieringsgrad: Årets resultat exkluderat exploateringsresultat samt upplösning av gatukostnadsersättningar i förhållande till totala investeringar exklusive större infrastrukturprojekt och exploatering.

Investeringar fördelade på exploatering, Stridsbergsbron, Vårvik gatuutbyggnad och nämndernas övriga investeringar

Investeringar i verksamhetsfastigheter görs i helägda bolag. Det förklarar att investeringsvolymen är förhållandevis låg jämfört med många andra kommuner.

I MRP anges som mål att resultatet ska vara tillräckligt för att, tillsammans med avskrivningarna, långsiktigt finansiera investeringarna. Målet ska ses över en konjunkturcykel. Uppnås målet innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under perioden, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringar.

Finansiering av investeringar (mkr)	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Avskrivningar	115	123	131
Resultat exklusive realisationsvinster/gatukostnadsersättning/ förändring pensionsskuld	+49	+45	+29
Försäljning anläggningstillgångar	-	-	-
Summa tillförda medel	+164	+168	+160
./. Nettoinvesteringar	-216	-220	-209
Återstår efter nettoinvesteringar	-52	-52	-49

Investeringarna kan inte finansieras med resultat, avskrivningar och försäljningar under 2025, 2026 och 2027 utan måste helt eller delvis finansieras genom minskad likviditet och ianspråktagande av finansiella tillgångar alternativt upptagande av nya lån. Skulle investeringsnivåerna minska till mer normala volymer, ca 160 mkr exklusive exploateringsinvesteringar, så ökar förutsättningarna att finansieringen kan ske med tillförda medel under förutsättning att resultatmålet om 1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag uppfylls.

Risk och kontroll

Soliditet

Soliditeten är ett mått på det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet. För uppfyllande av god ekonomisk hushållning är det viktigt att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning.

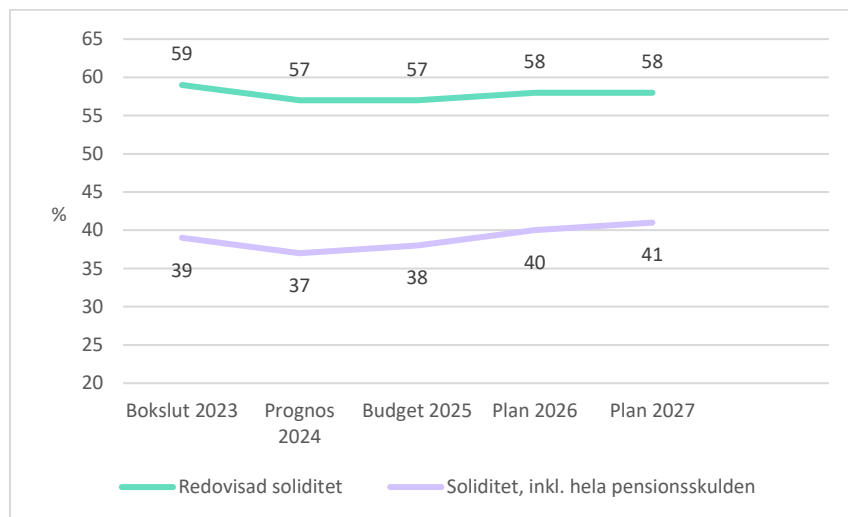
Soliditeten ligger kvar på en oförändrad nivå 2025 på 57 %, förstärks till 2026 och 2027 till 58 %. Sett över hela perioden förstärks den redovisade soliditeten från prognos 2024 till budget 2027 med +1,4 %-enheter. Soliditeten inkl. samtliga pensionsförpliktelser ökar från prognos 2024 på 37 % till 38 % 2025. Därefter ökar den till 40 % 2026 och 41 % år 2027. Totalt över perioden en förstärkning med 4,5 %-enheter. Att soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser ökar mer än redovisad soliditet beror på att ansvarsförbindelsen amorteras ned genom pensionsutbetalningar.

En del av pensionsskulden, som avser intjänande före 1998, redovisas bland ansvarsförbindelserna "inom linjen" i balansräkningen och uppgår till ca 1 030 mkr 2025. Denna skuld sjunker därefter successivt och beräknas uppgå till 923 mkr 2027. Upparbetad pensionsskuld i balansräkningen uppgår till 553 mkr vilket innebär en total pensionsskuld om ca 1 583 mkr 2025.

Soliditetsmättet påverkas positivt av att verksamhetslokalerna är överförda till ett kommunalt bolag. Detta är viktigt att beakta vid jämförelser med andra kommuner.

Soliditet 2025–2027

Kommunalskatt

Utdebiteringen i Trollhättan har i stort sett varit oförändrad sedan 1982, förutom skatteväxlingar med Regionen och den höjda utdebiteringen 2015 och 2020. För 2012 genomfördes en skatteväxling om 43 öre för ändrat huvudmannaskap för kollektivtrafiken. Trollhättans Stad sänkte utdebiteringen med 43 öre och Regionen gjorde motsvarande höjning. År 2015 höjdes den kommunala utdebitering med 60 öre/skkr till 21,56 kr/skkr. År 2020 höjdes den kommunala utdebiteringen med 0,80 kr till 22,36 kr/skkr.

	2024		2025
	Trollhättan	Riket	Trollhättan
Kommunen	22:36	20:70	22:36
Regionen/Landstinget	11:48	11:67	
Totalt	33:84	32:37	

God ekonomisk hushållning utifrån finansiella mål

God ekonomisk hushållning inkluderar finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. En samlad bedömning är att de finansiella målen i god ekonomisk hushållning inte nås fullt ut i MRP/Budget för perioden 2025 – 2027. De finansiella målen inkluderar resultatmål, kapacitetsmål och mål om självfinansiering av investeringar. Resultatmålet och investeringsmålet uppnås inte något av budget/plan åren medan kapacitetsmålet nås samtliga år. En förutsättning för att nå de budgeterade resultaten är att nämnderna uppnår budgetbalans. Det finns budgeterade reserver på centrala anslag under kommunstyrelsen.

Avstämning finansiella mål enligt Mål- och resursplan (MRP)

Resultatmål

- Årets resultat ska i genomsnitt uppgå till 1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag under mandatperioden*.

*Med undantag för jämförelsestörande poster.

Indikator: Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster/skatteintäkter och utjämningsbidrag. Snitt senaste 3 åren.

Målet uppnås inte 2025 (-0,0 %), 2026 (-0,4 %) och 2027 (0,6 %).

Kapacitetsmål

- Soliditeten med fullfondering av pensioner, ska öka eller hållas oförändrad.

Indikator: Soliditet enligt fullfonderingsmodellen.

Målet uppnås 2025, 2026 och 2027. Soliditeten inkluderat fullfondering av pensioner ökar från 2024 års prognostiserade nivå på 36,5 % till 37,7 % 2025. Därefter ökar soliditeten till 39,9 % 2026 och till 41,0 % 2027.

Investeringsmål

- Nettoinvesteringarna ska finansieras med egna medel*. Självfinansieringsgraden skall uppgå till 100 %.

*Med undantag för exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt.

Indikatorer: Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringarna.

Målet uppnås inte 2025 (82 %), 2026 (87 %) och 2027 (93 %). Självfinansieringsgraden för perioden 2025–2027 uppgår till 87 %.

Avslutande kommentar till ekonomisk analys för Trollhättans Stad

I grunden har Trollhättans Stad en sund ekonomi och har redovisat positiva resultat samtliga år sedan 1997, med undantag för 2018, och de övergripande ekonomiska målen har uppfyllts. Det genomsnittliga resultatet för senaste 5-årsperioden 2019 – 2023 har uppgått till 3,8 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Åren 2020 till 2022 har resultatet starkt påverkats av ekonomiska effekter kopplat till covid 19 pandemin.

Delårsrapporten per augusti 2024 visar däremot på ett förväntat resultat om -85 mkr, vilket motsvarar -2,5 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Den främsta anledningen till underskottet är kraftigt ökade pensionskostnader som en följd av indexuppräknings på grund av hög inflation. Nämndernas löpande verksamhet beräknas enligt helårsprognos 2024 att ge ett budgetunderskott om -3 mkr medan skatteintäkter och utjämningsbidrag beräknas redovisa överskott med +41 mkr.

För år 2025 budgeteras ett resultat om +21 mkr exklusive exploateringsresultat. Årets resultat exklusive exploateringsresultat och gatukostnadsersättning uppgår enligt budget 2026 till +44 mkr och 2027 till +18 mkr. De budgeterade resultaten över perioden förutsätter att nämndernas budget är i balans.

För de kommande åren i finansplanen 2026–2027 är osäkerheten om de kommunalekonomiska planeringsförutsättningarna fortsatt stor. Budgetarbetet har därför i första hand inriktats mot 2025, medan finansplanens kommande år mer får ses som en framskrivning utifrån nu kända förutsättningar.

Det lagstadgade balanskravet där intäkterna minst ska täcka kostnaderna uppnås för budgetåret 2025. Det kan däremot konstateras att den totala budgeterade resultatnivån för åren 2025 – 2027 inte når upp till den nivå som betraktas som god ekonomisk hushållning. Då investeringsvolymerna är

fortsatt höga uppnås inte heller investeringsmålet 2025–2027. Den samlade bedömningen är att de tre finansiella målen i god ekonomisk hushållning inte nås fullt ut något av de enskilda åren.

Staden har haft höga investeringsnivåer 2020–2023 med anledning av den nya stadsdelen Vårvik samt Stridsbergsbron. Höga investeringsnivåer innebär ökade kapitalkostnader vilket kommer att belasta resultaten framåt i tiden. Investeringsvolymerna 2025–2027 ligger på fortsatt höga nivåer och innebär en ökad belastning på likviditeten.

Totalt tillförs 35 mkr (0,8 %) år 2025 i anslag till nämnderna samt 47 mkr till olika centrala anslag under kommunstyrelsen. År 2026 tillförs till nämndernas budgetramar 13 mkr till 48 mkr jämfört med år 2024 och år 2027 tillförs ytterligare 25 mkr till 73 mkr jämfört med år 2024. År 2026 och 2027 ligger nivån på centrala anslag till kommunstyrelsens förfogande på 47 mkr per år. En generell besparing på nettobudgeten för samhällsbyggnadsnämnden med 2,5 %, arbetsmarknads- och socialnämnden på 0 % samt övriga nämnder med 1,5 % är utlagd i nämndernas budgetramar för perioden 2025–2027, vilken för 2025 totalt uppgår till 50 mkr.

De ekonomiska förutsättningarna stärks kommande år. Prognoser visar på en återhämtning av konjunkturen, sjunkande räntenivåer och en inflation som återgår till en normal nivå med kraftig sänkning av pensionskostnaderna. Skatteintäkter och utjämningsbidrag ökar realt sett med ca 1,8 % under prognosperioden 2024–2028, vilket kan jämföras med de 10 föregående åren som ökade i snitt +1,6 %. En stark återhämtning jämfört med 2024 då den reala skatteunderlagstillväxten var negativ och den kommunala sektorns köpkraft minskade. Belastningen på ekonomin förväntas trots det bli hög under kommande år. Befolkningsprognoser visar på stora förändringar i den demografiska strukturen med kraftiga ökningar i målgrupperna inom äldreomsorgen samtidigt som målgrupperna inom förskola/grundskola minskar. Detta kommer att innebära omfattande anpassningar i verksamheterna, framför allt inom äldreomsorg och utbildningsområdet.

Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv

Balanskravet, ett lagstadgat krav enligt kommunallagen, innebär att kommunen ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, d v s resultatet måste vara större än noll. Ett negativt resultat måste regleras inom tre år.

Det är obligatoriskt att sammanställa en balanskravsutredning som definierar "Årets resultat efter balanskravsjusteringar" och i förekommande fall redovisa förändringar av Resultatutjämningsreserven.

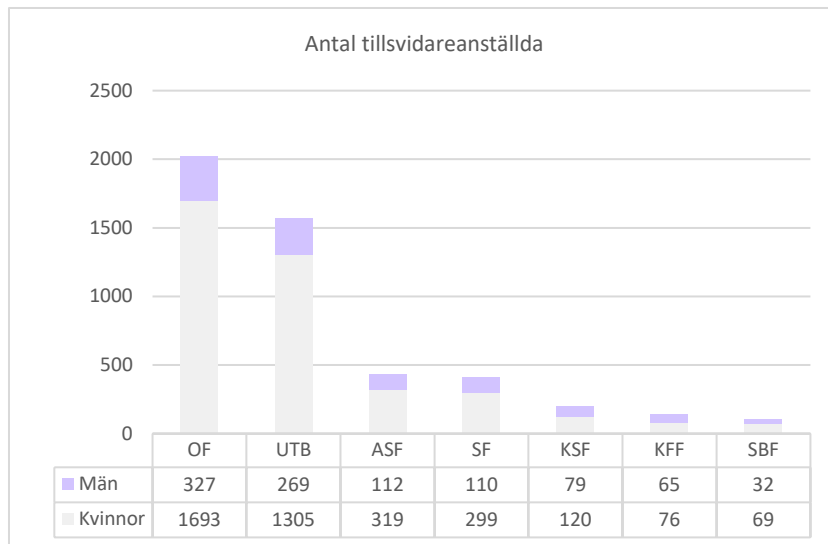
Budgeterad balanskravsutredning, mkr	2025
Årets resultat enligt resultaträkningen	19
Samtliga realisationsvinster	-
Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-
Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	19
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-
Balanskravsresultat	19

Enligt ovanstående utredning uppfylls balanskravet för år 2025.

Enligt regler om kommunala resultatutjämningsreserver (RUR) finns möjlighet för kommuner att själva kunna utjämna intäkter över tid och därigenom kunna möta konjunkturvariationer. Hela eller delar av behållningen i RUR får räknas in i budgeten för att täcka upp om de beräknade intäkterna är lägre än kostnaderna när de prognostiserade skatteintäkterna ökar svagt till följd av en svag samhällsekonomisk utveckling. Resultatutjämningsreserven uppgår vid ingången av år 2024 till 129 mkr. För 2024 finns enligt prognos per augusti 2024 ett behov att nyttja resultatutjämningsreserven med 111 mkr för att få ett balanskravsresultat på 0 kronor. Dispositionen ur resultatutjämningsreserven fastställs i samband med årsredovisningen.

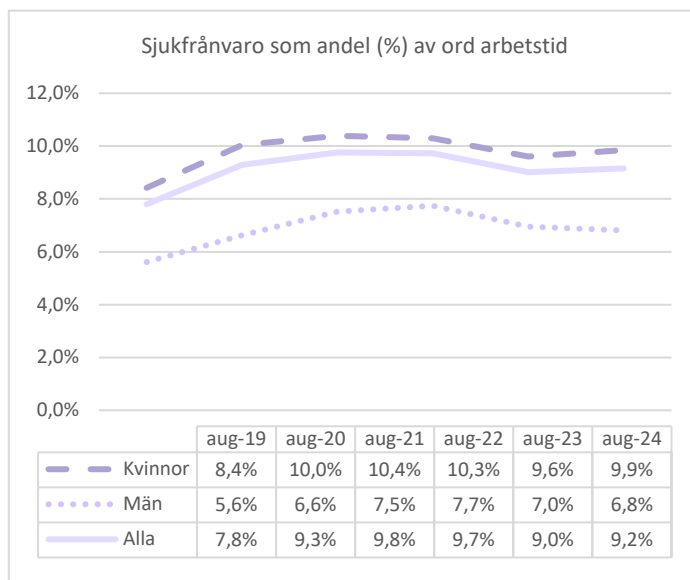
Väsentliga personalförhållanden

Personalstruktur

Trollhättans Stad är Trollhättans största arbetsgivare med sina drygt 4 800 tillsvidareanställda. Som arbetsgivare är staden kvinnodominerad, drygt 79 % i organisationen är kvinnor. Könsfördelningen skiljer sig åt mellan förvaltningarna. Tydligast är kvinnodominansen inom de två största förvaltningarna, omsorgsförvaltningen (84 %) och utbildningsförvaltningen (83%).

För att skapa hållbara och attraktiva arbetsplatser krävs att hela organisationen jobbar långsiktigt och systematiskt med arbetsmiljöfrågan. Sjukfrånvaron är viktig att följa över tid, då den har stor inverkan på förutläggningarna för att skapa hållbara arbetsplatser, hög måluppfyllelse och även ekonomi. Sjukfrånvaron i organisationen skiljer sig åt mellan förvaltningarna och är högre i mer kontaktintensiva delar av verksamheten. I tabellen visas hur stor andel av den ordinarie arbetstiden som förlorats i sjukfrånvaro och hur detta utvecklats över tid. Sjukfrånvaro-nivåerna är högre bland kvinnor (9,9%) än bland män (6,8%) och har under det senaste året ökat bland kvinnor samtidigt som den minskat bland män.

Personalomsättningen har dalat under det senaste året. Den är dock fortsatt på höga nivåer inom flera viktiga yrkesgrupper, till exempel sjuksköterskor, socialsekreterare och i viss mån även undersköterskor. Samtidigt som den är mycket låg inom andra yrken, till exempel förskollärare, barnskötare och lokalvårdare. Det syns strukturella skillnader mellan kvinnor och män, även när det gäller personalomsättningen. Bland männen är personalomsättningen 10 %, medan den är 8 % bland kvinnor.

Antalet anställda i åldrarna över 60 år uppgår till drygt 600 personer. Detta är således antalet som förväntas gå i pension inom de närmaste åren.

Viktiga områden för att klara kompetensförsörjningen

Den demografiska utvecklingen visar växande behov av kommunens tjänster inom framför allt äldreården. Under den senaste tiden har samtidigt vikande födseltal i kombination med minskad invandring också minskat behovet inom vissa delar av kommunens verksamheter, till exempel inom förskolan. Komplexiteten i dessa frågor och snabba förändringar i prognoserna gör att behovet av ett systematiskt och kontinuerligt arbete med strategiska kompetensförsörjningen blir än större.

Trollhättans Stad har under det senaste året påbörjat ett nytt sätt med kompetensförsörjningsplaner i samtliga förvaltningar. Det strategiska kompetensförsörjningsarbetet kommer framöver på ett tydligare sätt vara faktabaserat, datadrivet och involverat i de årliga MRP- och budgetprocesserna i hela organisationen. I det pågående arbetet har ett antal huvudområden identifierats som särskilt viktiga att arbeta med för att säkra välfärdens kompetensförsörjning. Som ett av verktygen för att identifiera dessa prioriterade områden har staden använt SKR:s 9 strategier för kompetensförsörjning.

Organisering och samarbete

En av förutsättningarna för att nyttja organisationens fulla potential och ge cheferna bästa förutsättningar att utöva ledarskap är att aktivt jobba med hur vi organiserar oss. Organiseringen ska med medborgaren i fokus bidra till att underlätta samarbete över verksamhets- och förvaltningsgränser och med andra organisationer.

Digitalisering och innovation

Samtidigt som digitalisering inte är ett mål i sig ses det som ett av våra viktigaste verktyg för att möta framtidens kompetensförsörjningsbehov. Digital teknik är också ofta en katalysator för innovation och med en kultur som främjar innovation skapar vi förutsättningar att göra nödvändiga effektiviseringar för att möta kompetensbristen samtidigt som vi bibehåller eller förbättrar våra tjänster till medborgaren.

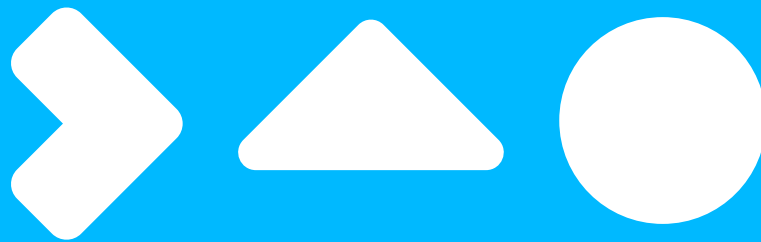
Kompetensutveckling genom upskill och reskill

Trollhättan Stad ser behov av att öka det strategiska arbetet för att stärka organisationens förmåga att kompetensutveckla smartare. Det kan till exempel vara att öka kunskapen om vilket slags lärande som är effektivt med de förutsättningar som råder och att få medarbetare att ta nya roller genom vidareutbildning eller genom att utvecklas i sin nuvarande roll. Det finns också ett behov av att utveckla karriärmodeller inom delar av organisationen, som ett led i att attrahera och utveckla medarbetare.

Ledarutveckling

Stadens chefer och ledare har en viktig roll för att vi ska lyckas med vårt uppdrag. Ett effektivt ledarskap bidrar till en framgångsrik organisation och eftersom det kommunala uppdraget för välfärden ständigt påverkas av nya samhällsutmaningar, behöver vi chefer som visar vägen. Förutom att erbjuda kompetensutveckling behöver det också finnas bra förutsättningar, till exempel genom organisering och stödfunktioner. Genom att satsa på ledarutveckling och organisationsutveckling får vi utvecklande ledare med förutsättningar som skapar möjlighet för medarbetare att utveckla nya arbetssätt och samarbeten för att skapa den bästa verksamheten för våra invånare.

Finansiella rapporter

Resultatbudget

Mkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Verksamhetens intäkter	890					
Verksamhetens kostnader	-4 941	-4 433	-4 433	-4 440	-4 534	-4 715
Avskrivningar	-96	-105	-111	-115	-123	-131
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-4 147	-4 538	-4 544	-4 555	-4 657	-4 846
Skatteintäkter	3 250	3 314	3 327	3 459	3 616	3 773
Generella statsbidrag o utjämning	1 056	1 048	1 076	1 048	1 040	1 036
VERKSAMHETENS RESULTAT	159	-176	-141	-48	-2	-37
Finansiella intäkter	212	117	116	101	97	98
Finansiella kostnader	-52	-59	-59	-34	-25	-32
RESULTAT EFTER FINANS. POSTER	319	-117	-85	19	71	30
Extra ordinära poster	0	0	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT	319	-117	-85	19	71	30
*Inklusive exploateringsresultat						
varav exploateringsresultat	-12	0	4	2	1	-8
Varav gatukostnadsersättning	-133	0	-10	0	-29	-4
varav orealiserade vinster i värdepapper	-98	0	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT exkl expl. resultat	77	-117	-90	21	44	18

Kassaflödesbudget

Mkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat	319	-117	-85	19	71	30
Just ej likviditetspåverkande poster	-39	247	250	153	106	148
Övriga likviditetspåverkande poster	15	7	-1	-9	-10	-7
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar	-134		-76	-71	200	97
Ökning/minskning av förråd och varulager	8		-1	0	0	0
Ökning/minskning av kortfristiga skulder	-36		2	-106	48	-6
Förändring av kortfristiga fordringar/skulder/lager		-33				
Kassaflöde från löpande verksamhet	133	105	90	-14	415	262
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investeringar i materiella anläggningstillg	-373	-271	-250	-216	-220	-209
Investeringsinkomst/investeringsbidrag materiella anläggningstillgångar	8	1	1	1	1	1
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	3	0	19	0	0	0
Förvärv av finansiella tillgångar	-6	0	0	0	0	0
Investering i kommunkoncernföretag	0	-200	-200	-350	-50	0
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-368	-470	-430	-565	-269	-208
FINANSIERINGSVERKSAMHET						
Nyupptagna lån	0	0	0	200	0	0
Amortering av långfristiga skulder	0	0	0	0	0	0
Förändring skulder finansiell leasing	-1	-1	-3	-3	-3	-3
Förändring långfristiga fordringar	211	335	334	378	-42	-99
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	210	334	331	575	-45	-102
ÅRETS KASSAFLÖDE	-25	-31	-9	-4	101	-47
Likvida medel vid årets början	66	41	41	32	27	129
Likvida medel vid årets slut	41	10	32	27	129	81

Balansbudget

Mkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Imateriella anläggningstillgångar	15					
Materiella anläggningstillgångar		2 365	2 336	2 443	2 545	2 627
Mark, byggnader och tekniska anlägg	2 008					
Maskiner och inventarier	175					
Finansiella anläggningstillgångar	2 150	1 815	2 016	1 838	1 880	1 979
Summa anläggningstillgångar	4 348	4 180	4 353	4 281	4 425	4 607
Omsättningstillgångar						
Förråd, exploateringsprojekt m m	24	23	25	25	25	25
Fordringar	572	499	506	478	468	468
Kortfristiga placeringar	228	348	369	468	278	181
Kassa och bank	41	10	32	27	129	81
Summa omsättningstillgångar	865	880	932	999	900	756
SUMMA TILLGÅNGAR	5 213	5 060	5 285	5 280	5 325	5 362
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Ingående eget kapital	2 769	3 088	3 088	3 003	3 022	3 093
<i>Därav avsatt till resultatutjämningsreserv</i>	118		129			
Årets resultat	319	-117	-85	19	71	30
Eget kapital	3 088	2 971	3 003	3 022	3 093	3 123
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner	371	506	525	553	555	566
Andra avsättningar	4	4	4	4	4	4
Summa avsättningar	376	510	529	558	560	571
Skulder						
Långfristiga skulder	456	471	457	660	634	636
Kortfristiga skulder	1 294	1 107	1 296	1 040	1 038	1 033
Summa skulder	1 750	1 579	1 753	1 700	1 672	1 669
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	5 213	5 060	5 285	5 280	5 325	5 362
Panter och ansvarsförbindelser						
Panter och därmed jämförliga säkerheter						
Ansvarsförbindelser						
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	1 053	1 093	1 072	1 030	971	923
Övriga ansvarsförbindelser	9 520					

Redovisningsprinciper

Kommunens redovisning upprättas i enlighet med kommunallagen, lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, RKR. På några punkter, görs vissa avsteg från rekommendationer från normgivande organ. Dessa avsteg kommenteras nedan under respektive rubrik.

Periodisering

Beloppsgränsen för väsentligt värde vid periodisering uppgår till ett basbelopp. Undantag finns för vissa poster som till exempel återsökningar från Migrationsverket som periodiseras oavsett belopp.

Jämförelsestörande poster

Som jämförelsestörande betraktas poster som inte är extraordinära men som är sällan förekommande, uppgår till väsentliga belopp och som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Realisationsvinster vid fastighetsförsäljning samt kostnader och intäkter vid tomtförsäljning i samband med markexploatering redovisas alltid som jämförelsestörande. Posterna särredovisas i not vid delårsbokslut och bokslut till resultaträkningen.

Investeringsbidrag och gatukostnadsersättning

Trollhättans Stad har till och med 2019 redovisat samtliga investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar enligt R18:1 som gällde till och med 2019. Detta innebär att de redovisades bland långfristiga skulder och periodiserades över anläggningens nyttjandetid. Från och med 2020 redovisas investeringsbidrag från offentliga organisationer som en förutbetalld intäkt och periodiseras över objektets nyttjandeperiod. Gatukostnadsersättning redovisas som intäkt när tomtköpet genomförs, under förutsättning att Trollhättans Stad har färdigställt de tillgångar som gatukostnadsersättningen ska finansiera. Exploateringsersättningar intäktsförs i takt med att åtaganden fullgörs i enlighet med RKR R2 Intäkter. Bedömning av återstående förpliktelser görs från fall till fall beroende på tecknade avtal.

Anläggningstillgångar

Anskaffningar avsedda för stadigvarande bruk eller nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till ett basbelopp och gäller som gemensam gräns för anläggningstillgångar och finansiella leasingavtal. Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärdet efter avdrag för planenliga avskrivningar. Till och med 2017 har anskaffningsvärdet reducerats med erhållna investeringsbidrag.

I mycket begränsad utsträckning ingår immateriella anläggningstillgångar bland de materiella. Från och med 2020 särredovisa nytillkomna immateriella anläggningstillgångar. Med hänsyn till det begränsade beloppet redovisas av förenklingskäl utgifterna för GC-väg till Sjuntorp som investering trots att vägen kommer att ägas av Trafikverket.

Avskrivningar

Avskrivningar beräknas på objektens anskaffningsvärden och påbörjas månaden efter som anläggningen tas i bruk. Avskrivningstiderna baseras på nyttjandeperioden och

sker med linjär avskrivning. För internt uthyrda fastigheter används nominell annuitet. Ingen avskrivning tillämpas på mark, konst och pågående arbeten. Avskrivningstiderna som normalt används är 3, 5, 10, 15, 20, 33 och 50 år.

Komponentavskrivning införs successivt genom tillämpning vid större nyinvesteringar och reinvesteringar där det är motiverat genom skillnader i livslängd mellan stora delar av objektet. Komponentindelning tillämpas på investeringar över en miljon kronor.

Från och med oktober 2020 tillämpas komponentavskrivning även för gator och vägar över en miljon kronor. Trafiksignaler, maskineri i broar etcetera särskiljs.

Finansiella tillgångar

Efter första tillfället värderas finansiella tillgångar som inrehas för att generera avkastning eller värdestegring till verkligt värde i den mån det är förenligt med 7 kap. 6 och 7 LKBR. Förändringen i tillgångarnas verkliga värden redovisas vid helårsbokslut. Värdering av finansiella värdepapper till verkligt värde har tillämpats från och med 2019. Omräkning av jämförelsetal i flerårsöversikten i förvaltningsberättelsens "Översikt över verksamhetens utveckling" tidigare än 2019 har inte skett.

Pensioner

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS och redovisas enligt den så kallade blandmodellen i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning. Under 2006 – 2015 gjordes extra pensionsavsättningar enligt plan.

Pensionsåtagande för anställda i de företag som ingår i den kommunala koncernen redovisas enligt K3 Årsredovisning och koncernredovisning (BFNAR 2012:1).

Kommunen antog 2015 bestämmelser om omställningsstöd och pensioner till förtroendevalda (OPF-KL). Redovisning sker enligt rekommendation.

Övriga avsättningar

Avsättningar har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera befintliga förpliktelser på balansdagen.

Exploateringsredovisning

Från och med 2019 tillämpas RKR R2 intäkter samt RKR:s vägledning "Redovisning av kommunal markexploatering". Exploateringar som är avsedda för försäljning bokförs som omsättningstillgång. Exploateringsområden som kommunen ska behålla aktiveras som anläggningstillgång.

Leasing

Leasingavtal för lokalhyresavtal redovisas som operationell leasing, även om kriterierna för finansiell leasing är uppfyllda. Detta bedöms inte ha någon väsentlig effekt på resultatet. Balansomslutningen är däremot lägre och soliditeten högre jämfört med om rekommendationen tillämpats.

Från och med juni 2021 redovisas nya leasingavtal gällande fordon såsom finansiell leasing om de uppfyller kriterierna för finansiella leasingavtal. Till och med delårsbokslutet augusti 2023 har tecknade finansiella leasingavtal totalt påverkat balansräkningens tillgångs- och skuldsida med 7 545 tkr, någon nettoeffekt har inte uppkommit i resultaträkningen.

Försäljning av verksamhetsfastigheter

Verksamhetsfastigheterna fördes över till Trollhättans Tomt AB 2008-12-31. Avräkningen av försäljningspris och bokfört värde sammanfördes till ett nettobelopp som

redovisades som realisationsvinst under avtalstiden 2009–2020.

Sammanställd redovisning (koncernredovisning)

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Koncernens egna kapital utgörs dels av Trollhättans Stads eget kapital dels av den del av dotterföretagens egna kapital som upparbetats efter förvärvstidpunkten. Koncernens avgränsning har bestämts utifrån proportionell konsolideringsmetod. För delägda dotterföretag innebär detta att endast ägda andelar av intäcks- och kostnadsposter respektive tillgångs- och skuldposter konsolideras. Som dotterföretag räknas de företag där ägandet direkt eller indirekt uppgår till minst 20 procent. I dessa företag finns det ett stort kommunalt inflytande.

Ekonomiska begrepp och nyckeltal

Ekonomiska begrepp

Resultaträkning Sammanfattar årets kostnader och intäkter och visar årets resultat.

Kassaflödesanalys Visar hur årets drift-, investerings- och låneverksamhet påverkar rörelsekapitalet.

Balansräkning Visar den ekonomiska ställningen vid årets slut fördelat på tillgångar och skulder.

Anläggningstillgångar Fast och lös egendom som kommunen stadigvarande innehar, exempelvis värdepapper, fastigheter och anläggningar.

Omsättningstillgångar Tillgångar som man oftast räknar med att inneha kortare tid än ett år. Lös egendom som inte är anläggningstillgång.

Eget kapital Skillnaden mellan tillgångar och skulder, det vill säga den del som finansierats av det egna resultatet.

Avsättningar En ekonomisk förpliktelse vars belopp eller förfallotidpunkt inte är helt bestämd.

Långfristiga skulder Skulder med löptid längre än ett år.

Kortfristiga skulder Lån och övriga skulder med en löptid av ett år eller kortare.

Nyckeltal

Soliditet Eget kapital i relation till de totala tillgångarna. Avspeglar kommunens finansiella styrka på lång sikt.

Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser Eget kapital inklusive pensionsskuld före 1998 som redovisas som ansvarsförbindelse, i relation till de totala tillgångarna.

Självfinansieringsgrad Anger hur stor del av årets investeringar som finansieras av egna medel. Årets resultat exklusive avskrivningar och realisationsvinster med tillägg för ersättning för sålda anläggningstillgångar/nettoinvesteringar med undantag för exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt.

Skatteintäktsutveckling Anger periodens skatteintäkter och statsbidrag i relation till föregående års skatteintäkter och statsbidrag.

Nettokostnadsutveckling Anger verksamhetens nettokostnader för perioden i relation till verksamhetens nettokostnader föregående år.

Driftbudget per nämnd

Mkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Kommunfullmäktige	4	3	3	3	3
Kommunstyrelsen	909	937	1 003	1 004	995
Utbildningsnämnden	1 252	1 284	1 264	1 252	1 252
Kultur- och fritidsnämnden	191	188	193	193	194
Omsorgsnämnden	1 299	1 325	1 280	1 299	1 327
Arbetsmarknads- och socialnämnden	418	430	462	463	462
Samhällsbyggnadsnämnden	163	134	162	162	162
Valnämnd, överförmyndarnämnd kommunens revisorer	4	7	6	10	6
Ofördelad löne- och priskompensation				132	270
Summa nämnder	4 242	4 307	4 373	4 518	4 671
Särskilda åtgärder KS/oförutsett	0	64	47	47	47
Övrigt finansförvaltningen	-191	55	20	-31	-4
TOTAL VERKSAMHET	4 051	4 426	4 440	4 534	4 715

Investeringsbudget per nämnd

Mkr	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	S:a 25-27
Kommunstyrelsen	172	157	119	101	48	268
Utbildningsnämnden	9	8	11	6	10	27
Kultur- och fritidsnämnden	10	22	35	12	13	60
Omsorgsnämnden	5	7	6	6	13	24
Arbetsmarknads- och socialnämnden	2	0	1	4	1	5
Samhällsbyggnads- nämnden	160	147	88	111	127	326
Summa nämnder	357	341	259	239	212	710
Ombudg/tidsförskjutning	0	-88	-57	-42	-33	-131
Exploateringsprojekt	8	19	14	23	30	66
Summa	365	271	216	220	209	645

Kommunstyrelsens anslag för särskilda åtgärder /oförutsett

Projekt	1 085	3 950	1 000		3 950	3950
Omställningskostnad Landbogården	7 000	0	0		0	0
Utredning Landbogården/Åsaka	0	2 000	2 000		0	0
Tillväxt och utveckling	-148	4 250	0		1 000	1000
KS oförutsedda utgifter	-283	1 300	0		500	500
Krisberedskap	0	5 000	2 000		0	0
Civil beredskap					3 000	3000
Sommarjobbsgaranti	5 597	7 000	0		7 000	7000
Agenda 2030	1 910	5 000	0		5 320	5320
Övergripande IT	1 730	2 000	0		2 000	2000
Digitalisering/verksamhetsutveckling	2 007	0	0		0	0
Kompetensutveckling personal	466	2 500	0		5 000	5000
Yrkesutbildning ASN	5 000	3 000	0		0	0
Reserv	265	10 000	0		4 500	4 500
Ombudgeteringar	0	1 450	0		700	700
Reserv målgruppsökningar	4 000	4 000	4 000		0	0
Planarbete exploatering	0	2 000	0		0	0
Trygghetsutskott	2 200	3 000	0		2 900	3000
Näringslivsutskott	1 100	1 500	0		2 000	2000
Hälsopott	100	500	0		500	500
Habiliteringsersättning	2 500	2 500	2 000		2 500	2500
Vårhaga sommarkollo	0	400	0		500	500
Mentorskapprogram Näktergalen	0	100	0		100	100
Sommarpuls	0	2 000	0		0	0
Marknadsföringsinsatser (levande landsbygd)	500	500	0	500	500	500
Matematiksatsning Intize	0	350	0		350	350
Omställningsreserv målgruppsminskning	0	0	0		0	0
Vinterväghållning samhällsbyggnadsnämnden	0	0	0	2 000	2 000	2000
Ukraina samarbete				1 000	1 000	1000
Masshantering serviceförvaltningen	0	0	0	2 000	2 000	2000
Summa	35 029	64 300	11 000	46 680	47 320	47 420

Anmärkning: Disposition av anslagen beslutas av Kommunstyrelsen förutom nedanstående anslag. Anslaget för övergripande IT, Sommarjobbsgaranti, Mentorskapprogram Näktergalen, Matematiksatsning Intize, Vårhaga sommarkollo, vinterväghållning samhällsbyggnadsnämnden samt masshantering serviceförvaltningen är delegerade till KS ordförande. Beslut om disposition som rör anslagen Kompetensutveckling personal och Hälsopott är delegerat till personalutskottet. Beslut om disposition som rör anslaget Agenda 2030 är delegerat till utskottet för Agenda 2030. Beslut om disposition som rör anslaget Trygghetsutskottet är delegerat till trygghetsutskottet och anslaget Näringslivsutskottet är delegerat till näringslivsutskottet. Beloppen är upptagna i löpande priser.

Projekt

Avser bidrag till Film i Väst för fortsatt uppbyggnad och förstärkning av infrastrukturen för filmproduktion i Trollhättan samt varumärke Trollhättan.

Omställningskostnad Landbogården

Medel reserverade för omställning Landbogården. Anslaget sista år var 2023.

Utredning Landbogården/Åsaka

Medel för utredning kring äldreboende Landbogården/Åsaka.

Tillväxt och utveckling

Medel för tillväxt och utveckling är en reserv som i första hand ska användas för åtgärder som främjar en långsiktigt positiv tillväxt för Trollhättan.

KS oförutsedda utgifter

Reserv att disponera för oförutsedda mindre tilläggsanslag.

KS har vid ett antal tillfällen beslutat att garantera kostnader för lokalplanering och projektering om inte objekten skulle komma att genomföras. Eftersom det är mindre troligt att beloppen tas i anspråk görs ingen budgetinrapportering. Beloppen finns med i ansvarsförbindelsen.

Krisberedskap

Medel för krisberedskap. Anslaget syftar till att få en god beredskap i händelse av kris. Upphör från och med 2025.

Civil beredskap

Medel för att stärka civil beredskap.

Sommarjobbsgaranti

Kommunstyrelsen har 2012-01-05 antagit Strategi för ökad samhällsgemenskap. Ordförande bemyndigades att, efter samråd med presidiet, besluta att ianspråkta medel inom ramen för anslaget. Det kan även användas för fler feriearbeten.

Agenda 2030

Avser medel för att möjliggöra utökad arbete inom agenda 2030.

Förvaltningsövergripande IT

Anslaget fördelas per projekt i KS budget. Det fylls på varje år med medel för nya projekt.

Digitalisering/verksamhetsutveckling

Syftet med anslaget är att inom nämnderna effektivisera verksamheterna med hjälp av digitala verktyg/digitalisering. Medel kan beviljas i enlighet med "Riktlinje för ansökan av medel för digitalisering/verksamhetsutveckling" daterad 2022-12-22, KSSU § 12. Anslaget sista år var 2023.

Kompetensutveckling personal

Avser medel att söka för att stärka kompetensutvecklingen bland personalen, med särskilt fokus på eftersatta grupper.

Yrkesutbildning ASN

Medel till vidareutbildning inom arbetsmarknads och socialnämndens verksamhetsområde.

Reserv

Anslaget är i första hand en reserv.

Ombudgeteringar

Anslaget är en reserv för att vid bokslutsberedningen kunna anslagstäcka eventuella "försenade" engångsanslag från 2023 till 2024 inom oförändrad total budget.

Reserv för målgruppsökningar

Målgruppsberäkningar i ramarna grundas på befolkningsprognos från september 2023. Anslaget är en reserv inriktad på förskole- och utbildningsverksamheterna om målgruppsökningarna skulle bli större än förutsatt i ram.

Planarbete exploatering

Avser medel för att möjliggöra ytterligare exploateringsområden.

Trygghetsutskott

Medel för trygghetsutskottet.

Näringslivsutskott

Medel för näringslivsutskottet.

Hälsopott

Syftet med anslaget är att främja hälsoförebyggande arbete.

Habiliteringsersättning

Reserv för att bibehålla beslutad nivå av habiliteringsersättning.

Livsmedel

Medel för inköp livsmedel Serviceförvaltningen. Anslaget har växlats till ram från och med år 2024.

Vårhaga sommarkollo

Avser medel för att främja vistelse på Vårhaga sommarkollo för barn i Trollhättans stad.

Mentorskapsprogram Näktergalen

Avser ett samarbetsavtal med Högskolan Väst. Samarbetsavtalet innebär att Trollhättans Stad tillsammans med Högskolan Väst driver ett mentorsprogram. Mentorsprogrammet är ett integrationsprojekt vars syfte är att bidra till ökad tolerans för olika sociala och kulturella bakgrunder. Samarbetsavtalet sträcker sig till och med 2025-06-30.

Sommarpuls

Medel för aktiviteter i och kring Trollhättans centrum under sommarmånaderna.

Marknadsföringsinsatser (levande landsbygd)

Medel för att lyfta fram och synliggöra näringslivsarbetet med levande landsbygd.

Matematiksatsning Intize

Avtalet med Intize finns från 2022–2024.

Vinterväghållning samhällsbyggnadsnämnden

Medel avsatta för att vid underskott gällande vinterväghållning inom samhällsbyggnadsnämnden kunna nyttja resultatfonden till en maximal nivå om 7 000 tkr.

Ukraina samarbete

Medel avsatt för Ukraina samarbete.

Masshantering serviceförvaltningen

Medel avsatta för att vid underskott gällande masshantering inom serviceförvaltningen kunna nyttja resultatfonden till en maximal nivå om 2 000 tkr.

Exploateringsbudget

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder som syftar till att anskaffa, bearbeta och iordningsställa råmark för bostads- och industriändamål. I de fall avsikten är att sälja en färdig exploateringsfastighet skall den klassificeras och värderas som omsättningstillgång. Gator, parkmark med mera som kommer att finnas kvar i kommunens ägo och betjäna exploateringsområden redovisas som anläggningstillgångar och ska ingå i kommunens investeringsredovisning.

Vid försäljningstillfället redovisas exploateringsresultatet i kommunens resultaträkning som mellanskillnad mellan försäljningspriset och det bokförda värdet på omsättningstillgången (råmark och andra eventuellt andra kostnader). Normalt uppstår en positiv resultateffekt (exploateringsresultat) i resultatbudgeten. Exploateringsresultatet används för att finansiera de anläggningstillgångar som exploateringen medför.

I tabellen nedan framgår kalkylerade anläggningstillgångar, upptagna i investeringsplanen, för perioden (generalplanekostnader ingår inte):

Område, mkr	2025	2026	2027	2025–2027
	2,0			6,0
Nysätra	1,0	0,0	0,0	1,0
Lärketorpet et 1	4,3	0,0	0,0	4,3
Lärketorpet et 2	1,6	10,6	10,7	22,9
Halvorstorp 1:7 mfl	1,3	6,8	6,8	14,2
Hjortmossen 1:1	0,2	1,5	0,0	1,7
Stallbacka norra	0,9	0,4	0,0	1,3
Tingvalla resecentrum	1,5	1,5	10,0	13,0
Totalt investeringar	13,8	22,8	29,5	66,1

Planläggning pågår för Lärketorpet etapp 2 med ett planerat antagande runt sommaren 2025, vilket i så fall möjliggör byggstart av infrastruktur 2026. Detaljplanen för Halvorstorp är förnärvarande överklagad. Planarbete pågår i Hjortmossen för äldreboende, förskola och bostäder men troligtvis ingen byggnation före 2027.

Övrig exploatering avser sista åtgärder på gator.

Den sammanlagda försäljningsinkomsten i exploateringsbudgeten uppgår till 32,9 mkr och det bokförda värdet på dessa tomter beräknas uppgå till 28,4 mkr, varvid ett positivt exploateringsresultat redovisas med 4,5 mkr för 2025–2027. Budgeterade kostnader för saneringar, deponier, rivningar, planarbete och fastighetsskatt uppgår för perioden till 20,7

mkr. Flertalet projekt fortsätter efter planperioden. Exploateringsresultatet används för att finansiera de anläggningstillgångar som exploateringen medför.

I projektet Lärketorpet Norra är försäljningen av 28 småhustomter avslutad. Riksbyggens projekt är tills vidare pausat då marknadsförutsättningarna saknats samt att Eidar meddelat att de inte kommer genomföra sitt projekt i Lärketorpet för närvarande, då andra projekt ligger före i planeringen. Köpeavtal finns för samtliga 28 kommunala villatomter varav 27 är slutbetalda och ytterligare 1 tomt är sålda men väntar på slutbetalning.

Utbyggnaden av den nya stadsdelen Vårvik sker i ett helägt dotterbolag till Trollhättan Stadshus AB, Trollhättan Exploatering AB. Bolaget förvärvar all kvartersmark, genomför exploateringen och säljer byggrätter. Staden investerar i utbyggnad av gator, vägar och parker och ersätts av bolaget genom gatukostnadsersättning.

Planerade exploateringsprojekt:

Lärketorpet etapp 2 Antal: Tomter: 280 Lägenheter: 350	Tingvalla resecentrum Antal: Tomter: 1 Lägenheter: 200
Stallbacka norra Antal Ha industrimark: 46	Hjortmossen 1:1 Antal: Tomter: 1 Lägenheter: 20

Ramförändringar 2025 - 2027

Förändringar mot årsbudget 2024, tkr	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Anmärkningar
Kommunfullmäktige	0	0	0	
Kommunstyrelsen	48 008	49 499	49 364	
Övriga ramförändringar	57 562	57 561	57 517	
Ofinansierad ny administrativ tjänst kommunledningen	870	870	870	togs tillfälligt borts i budget 2024
Medfinansiering BID Stallbacka		-500	-500	KSNU §30
Friskvårdspeng	1 800	1 800	1 800	1 200 kr per anställd
Friskvårdssatsning klimakteriet	300	300	300	Ökad kunskap om klimakteriebesvär
Uppdragsavtal City Trollhättan	4 000	4 000	4 000	Förstärkning aktiviteter i City
IT beredskap	2 200	2 200	2 200	Inköp av verktyg för ökad incidentberedskap i IT miljöer.
Ramväxling IT	37 060	37 060	37 060	Återgång till ramfinansiering IT
Ramväxling IT KSF	-3 660	-3 660	-3 660	Återgång till ramfinansiering IT
Ökad hyra Stadshuset	795	795	795	Mötesarenan tillkommer i hyran
Ramväxling Återbruk	-73	-102	-146	Ramväxling till Serviceförvaltningen
Västtrafik	1 763	1 763	1 763	Ökade kostnader enligt avtal
Platåbergens Geopark	200	200	200	Finansiering tom 2027 enligt beslut KS §70 2024
Partnerskap Wexus	100	100	100	Finansiering tom 2027 enligt beslut KS §104 2025
Processledare färdplan klimat	848	848	848	
Drift Munkebotippen	-641	-641	-641	Överföring till Serviceförvaltningen tidigare hos TEAB
KB Älvhögsborg uppdragsersättning	3 000	3 000	3 000	Beachvolleybollplan
Räddningstjänst Fyrbodal	11 400	11 400	11 400	Nytt avtal från och med 2025
Ökade pensionskostnader NÄRF	-2 400	-2 400	-2 400	Tillfällig ökning
Hyreskostnad ledningscentral NÄRF	0	528	528	Enligt beslut KS §295 2023, med justering för ny fördelningsnyckel Fyrbodal
Frivilliga skolformer	-8 220	-9 010	-9 010	
Grundläggande behörighet yrkesprogram	660	420	420	Enligt finansieringsprincipen.
Förstärkning av SFI	120	120	120	Enligt finansieringsprincipen.
Uppföljning av betyg i gymnasieskolan	0	10	10	Enligt finansieringsprincipen.
Informationsutbyte avseende Komvux	20	60	60	Enligt finansieringsprincipen.
Tekniksprånget	80	80	80	Enligt finansieringsprincipen.
Målgruppsförändring gymnasieskolan	-600	-1 200	-1 200	60 % av målgruppsutvecklingen i Thn/Vbg.
Pensionskostnader mm.	-8 500	-8 500	-8 500	
Serviceförvaltningen	-1 334	948	857	
Målgruppsförändring förskola	-361	-409	-409	Målgruppsersättningen avser måltid rörlig kostnad
Målgruppsförändring grundskola fritidshem	-719	-879	-879	Målgruppsersättningen avser måltid rörlig kostnad
Drift Munkebotippen	641	641	641	Övertagande från TEAB
Återbruk av möbler och inredningar	-1 800	-2 520	-3 600	Förändrad finansiering ramväxling enligt trappa.
Ramväxling Återbruk	1 649	2 309	3 298	Finansiering från förvaltningarna diff mot avdrag är SF egen del av finansieringen.
Ramväxling IT	-2 730	-2 730	-2 730	Återgång till ramfinansiering IT
Ökad hyra Stadshuset	138	138	138	Mötesarenan tillkommer i hyran
Hyreskompensation Försäkringskassan	-1 160	-1 160	-1 160	Återtag tidigare kompensation tom lokal Stadshuset
Drift Trädgård Villa Elfhög	408	408	408	TA 2024 del av året. Nu helårseffekt
Förstärkning fastighetskontoret	-800	-800	-800	Tillfälligt tillskott 2024
Hyreskostnader Hojums produktionskök	3 400	5 100	5 100	Utökad hyra efter renovering, helårseffekt från 2026
Hyreskostnader kök	0	850	850	Ny och ombyggnation ökade hyreskostnader kök, Velandan helår 2026
Utbildningsnämnden	-8 105	-19 326	-19 670	
Enligt finansieringsprincipen	180	900	900	Motsvaras av förändrade generella statsbidrag.
Gemensamt skolval	-480	-480	-480	
Deltagande i förskola		-60	-60	
Stärkta skolbibliotek	1 200	2 400	2 400	
Förstärkning av likvärdighetsbidraget	-60	-60	-60	
Nationella prov	-480	-900	-900	

Förändringar mot årsbudget 2024, tkr	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Anmärkingar
Övriga ramförändringar	-8 285	-20 226	-20 570	
Socialpedagog årskurs 7-9	5 000	5 000	5 000	
Ramförstärkning grundskola och förskola	10 000	10 000	10 000	Höjd lärartätthet, mindre barngrupper
Utökade hembesök		-140	-140	Finansieras via särskilda åtgärder, sociala investeringar avslutas 2025. KSSHU §30 2022.
Elevhälsa	2 000	2 000	2 000	Främja psykisk och fysisk hälsa
Målgruppsförändringar grundskolan	-12 722	-29 335	-37 965	Förändring befolkningsprognos sept 2024 inkl fritids.
Målgruppsförändringar förskola	-7 897	-13 836	-17 375	Förändring befolkningsprognos sept 2024.
Lokalbehov förskolan	0	6 296	16 192	Enligt lokalplaneringen.
Lokalbehov grundskolan	0	4 829	7 109	Enligt lokalplaneringen.
Förskola	4 000	4 000	4 000	
Ramväxling Återbruk	-586	-820	-1 171	Ramväxling till Serviceförvaltningen
Ramväxling IT	-8 150	-8 150	-8 150	Återgång till ramfinansiering IT
Ökad hyra Stadshuset	250	250	250	Mötesarenan tillkommer i hyran
Färdplan jämställdhet våld	-180	-320	-320	Enligt beslut KSUAg §24 2023
Kultur- och fritidsnämnden	5 685	5 895	7 013	
Ansvarsövertaganden föreningsverksamhet	0	0	0	IFK Trollhättan hållbar samhällsutveckling Kronogården.
Förstärkt föreningsbidrag	1 000	1 000	1 000	Högre stöd till föreningar
Klubb kul	5 000	5 000	5 000	Eftermiddagsaktiviteter i Kronogården, Lextorp och Sylte för de som saknar fritids.
Människan bakom uniformen	350	350	0	KSTU § 32 t.o.m 2026
Nevs-hallen	570	570	570	TA 2024 avseende utökade kostnader drift
Ramväxling Återbruk	-53	-75	-107	Ramväxling till Serviceförvaltningen
Ramväxling IT	-1 230	-1 230	-1 230	Återgång till ramfinansiering IT
Ökad hyra Stadshuset	48	48	48	Mötesarenan tillkommer i hyran
Hyra Fritidsgård Sjuntorp	0	0	1 500	
Lokalhyra Lexington	0	232	232	Ny lokal med ökad hyra totalt 850 tkr
Omsorgsnämnden	-30 638	-11 797	16 432	
Sprinklers, brandskyddsåtgärder	1 000	2 000	3 000	Äliggande myndighetskrav, enligt skärpt lagstiftning
Ramväxling Återbruk	-780	-1 092	-1 560	Ramväxling till Serviceförvaltningen
Ramväxling IT	-15 480	-15 480	-15 480	Återgång till ramfinansiering IT
Ökad hyra Stadshuset	366	366	366	Mötesarenan tillkommer i hyran
Vård och omsorg	-14 784	695	25 517	
Besparing omsorg	-30 000	-30 000	-30 000	Mindre besparing än planerat
Fast omsorgskontakt i SÄBO	0	1 360	2 720	Enligt finansieringsprincipen
Korrigerig målgrupp 2019-2021	2 310	2 310	2 310	Fler äldre än enligt tidigare beräkning, glidande medelvärde full effekt efter tre år
Nya målgruppsbehov	12 406	23 175	34 037	Baserat på demografisk utveckling, uppdaterad i september
-varav driftkostnader nytt boende Vårvik			6 500	Nettotillskott 25 platser, beräknad inflyttning hösten 2027
SÄBO boende, 108 pl Humlevägarna	500	3 100	5 900	Ökad hyra, etappvis ombyggnad full effekt 2029, fördyrning enl nya kalkyler
SÄBO boende 108 pl Vårvik	0	0	9 800	Beräknad inflyttning hösten 2027. Helårshyra brutto 23,4 mkr
SÄBO, bv Strömsviksvägen	0	750	750	Bl a lokaler för hemtjänst alt hemsjukvård
Omsorg för funktionsnedsatta	-960	1 714	4 589	
Stärkt rätt till assistans, minskat åtagande för kommunen	-1 110	-2 220	-3 330	Enligt finansieringsprincipen
LSS (korttidsvistelse) Fågelbärsstigen	150	150	150	Ökad hyra myndighetsålägganden, installation sprinkler från 1/4 2024
LSS (gruppboende) Alingsåker	0	1 200	2 900	Inflyttning hösten 2026, fördyrning enl nya kalkyler
LSS (serviceboende) Lärketorp	0	1 400	3 300	Inflyttning hösten 2026, fördyrning enl nya kalkyler
LSS (gruppboende) Tessingatan	0	784	784	Ombyggnation, försäkringskada
LSS (gruppboende) Bokvägen	0	400	785	Fuktskada, brandskyddsåtgärder, verksamhetsanpassningar, klart 2.kvart 2026
Arbetsmarknads- och socialnämnden	27 248	28 301	27 660	
Ny socialtjänstlag	350	700	700	Enligt finansieringsprincipen
Brottsförebyggande bestämmelser enl socialtjänstlagen	170	330	330	Enligt finansieringsprincipen

Förändringar mot årsbudget 2024, tkr	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Anmärkningar
Åtgärder för att stärka samhällsvårdens innehåll	950	1 910	1 910	Enligt finansieringsprincipen
Fler verktyg för att stärka skyddet för barn	170	350	350	Enligt finansieringsprincipen
En effektivare kontaktförbudslagstiftning	40	80	80	Enligt finansieringsprincipen
Utökad anhörigstöd	0	840	1 670	Enligt finansieringsprincipen
Frihetsberövande påföljder för unga	10	20	30	Enligt finansieringsprincipen
Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen	80	80	80	Enligt finansieringsprincipen
Ramförstärkning obalans	21 000	21 000	21 000	För fortsatt förebyggande arbete
Medborgarservice Kronan	2 000	2 000	2 000	Rätt väg in för att motverka utanförskap
Förebyggande socialt arbete	-3 000	-3 000	-3 000	
Framtidscentrum, flytt från Stranna till Innovatum	-155	-155	-155	Nedjustering av hyra baseras på slutgiltigt kontrakt
Vuxenstödsteamet flytt till stadshuset	-90	-90	-90	Ändrad hyra, flytt från polishuset till Stadshuset från febr 2024
Nya lokaler familjerådgivningen	500	500	500	Akut trångboddhet
Ökad hyra enheten mot våld i nära relationer	0	0	2 300	Ny lokal på Kopparkollen 8
Nätverk i centrum flytt till byggnad 40 Innovatum	440	440	440	Trångboddhet Familjehuset
Hyrestilllägg ny brandklassning Tulpangården	310	310	310	
Ersättningslokal för att möta tillgänglighetsanpassning	100	100	100	Stationen möjlig ersättningslokal Granngården
Utökade hembesök		-20	-20	Sociala investeringar avslutas 2025. KSSHU §30 2022
Människan bakom uniformen	450	450	0	KSTU § 32 t.o.m 2026
Samverkanshus mot våld i Trollhättan	1 100	460	0	KSUAg § 2 till och med 2026
SSPF - koordinator 2024-2026	700	700	0	KSTU § 26 2024-2026
Opportunity Day	2 100	2 100	0	KS § 353 (2023) 2024-2026
Nytt IOP avtal med stadsmissionen för akutlogier	3 000	3 000	3 000	Merkostnad jämfört med tidigare avtal för akutlogi
Ramväxling Återbruk	-118	-166	-237	Ramväxling till Serviceförvaltningen
Ramväxling IT	-4 330	-4 330	-4 330	Återgång till ramfinansiering IT
Ökad hyra Stadshuset	692	692	692	Mötesarenan tillkommer i hyran
Skuldrådgivning	779	0	0	KSUAg § 62
Samhällsbyggnadsnämnden	-6 179	-6 912	-6 935	
Generell neddragning	-5 000	-5 000	-5 000	
Fördjupad översiktsplan södra stadsdelarna	-88	-350	-350	KS § 138 2022-05-11, period 2022-2025.
Tematiskt tillägg till översiktsplan för landsbygden	-175	-350	-350	KS § 139 2022-05-11, period 2023-2025.
Utåtriktat arbetet med biologisk mångfald		-300	-300	KS § 49 Projektperiod 2023-2025.
Ökade ytor Beläggingsunderhåll det som kvarstår på drift	20	40	40	Kompensation för ökade ytor
Ökade ytor park	100	100	100	Ökade ytor vid utbyggnad av exploateringsområden m m. exklusive beläggingsunderhåll.
Ökade ytor väghållning	100	100	100	Ökade ytor vid utbyggnad av exploateringsområden m m. exklusive beläggingsunderhåll.
Ramväxling IT	-1 480	-1 480	-1 480	Återgång till ramfinansiering IT
Ökad hyra Stadshuset	382	382	382	Mötesarenan tillkommer i hyran
Ramväxling Återbruk	-38	-54	-77	Ramväxling till Serviceförvaltningen
Valnämnd, överförmyndarnämnd kommunens revisorer	-1 008	2 692	-1 008	
Driftskostnader nytt valdatasystem				
Allmänna val	-1 850	1 850	-1 850	Almänna val 2026
Tillskott revision	842	842	842	Utökning av revision till bolagen.
Summa ramförändringar	35 012	48 352	72 856	
Varav generell neddragning				
Varav enl finansieringsprincipen	1 720	5 040	6 130	Motsvaras av förändring av generellt statsbidrag.
Varav målgruppsförändringar exkl LSS	-7 583	-20 174	-21 481	Inkl lokalkostnader för nya avdelningar och skola exkl utökning Sytteskolan
Varav lokaler	7 845	29 654	63 215	
Varav övriga förändringar	33 030	33 832	24 992	

Anm. Att förändringarna är mot budget 2024 innebär att ramförändringen från 2025 års budget till 2026 är 13 mkr, och från 2026 års budget till 2027, 25 mkr.

Investeringsbudget/investeringsplan 2025 - 2027

Specificeringen på objekt i planen är bundet till ett givet projekt och får inte användas i andra ändamål utan särskild beslut om omdisponering. Nämnderna kan göra ytterligare preciseringar och ange ytterligare villkor. Notering med EB i anmärkningskolumnen innebär att nämnden ska göra en särskild framställning till KS innan medlen får tas i anspråk. I investeringsutgifterna ingår inte lokaler för förskolor, skolor och gruppbofästigheter. Dessa hyrs på sådana villkor att de inte behöver redovisas som investering.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
Kommunstyrelsen			118,8	34,7	100,7	48,3	27,5	267,7	
Övergripande IT			4,4		4,4	4,4		13,2	EB Specifikation av anslaget finns i KS budget. Disponeras genom beslut av KS ordf.
Inventarier sammanträdesrum stadshuset			0,3		0,3	0,3		0,9	Årligt anslag för att underhålla inventarier i konferens- och mötesrum. Borde ligga på
Div inv KSF kontor			0,3		0,3	0,3		0,9	Årligt anslag.
Konst i offentlig miljö			1,0		1,0	1,0		3,0	Disponeras genom beslut av KS ordf.
Krisberedskapshöjande åtgärder			3,8	3,8				3,8	Ombudgetering
Reservkraft			3,0	3,0				3,0	Ombudgetering
Utökat samband RAKEL			0,2	0,2				0,2	Ombudgetering
Reservkraft Vårvik					2,5			2,5	Krisberedskapshöjande åtgärd, reservkraft Säbo och förskola
IT-serverhall					8,2			8,2	EB Krisberedskapshöjande åtgärd
Inventarier ledningsplatscentral LP54			0,5					0,5	Krisberedskapshöjande åtgärd
Energieffektiviseringar			5,0		5,0	5,0		15,0	EB
Enkelt avhjälpna hinder									Årligt anslag som föreslås avvecklas
Dokument- och ärendehanteringssystem			0,8					0,8	Reinvestering,
e-arkiv - system Trollhättan					0,3	2,3		2,5	Reinvestering
e-arkiv - lagring e-arkiv Väst			1,0					1,0	Avskrivning och ränta finansieras av medlemskommuner
Mobiltelefoni e-tjänstelegitimation			8,3	4,9				8,3	EB
Fastigheter och tomträtter			0,9	0,4	0,5	0,5		1,9	

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
Förnyelse av enskilda vägar			0,5		0,5	0,5		1,5	Årligt anslag, Avser kommunens mark.
Dämme Alsjön			0,4	0,4				0,4	
Övrigt inom Kommunstyrelsen									
Fastighetsförvärv m m			2,7		2,5	2,5		7,7	Årligt anslag, Strategiska markförvärv. Upphöjt 2025 pga planerat fastighetssköp Skogsbacken
Hjulkvärn							10,0		Genomförande vision för stråket från Älvhögsborg, stadsparken campingen samt del av egnahemsområdet samt stråket längs älven .
Lansen 1			1,5					1,5	Masshanteringsyta El och VA
Generalplanekostnader Vårvik		22,1	0,3		0,3	0,3	1,0	0,9	Avser 50 % av huvudgatan. Resterande del finansieras av gatukostnadsersättning.
Gatuutbyggnad Vårvik		168,0	3,0	0,6	3,0	6,5	16,5	12,5 EB	Trollhättan stad kommer att fakturera Trollhättans exploatering AB för investeringsutgifter.
Serviceförvaltningen			81,9	21,8	72,4	25,2		179,5	
Måltid och lokalvård			7,9		5,5	4,0		17,4	
Diverse inventarier måltid och lokalvård			0,2		0,2	0,2		0,6	Årligt anslag.
Reinvestering Håjums produktionskök			4,5		1,0	0,4		5,9 EB	Reinvestering i ugnar, grytor och värmeskåp.
Måltid nya produktionsformer			2,7		1,0	1,0		4,7	Ugnar, elinstallationer, kylvagnar för att klara leverans av kylid huvudkomponent
Nyetablering förskola						1,6		1,6	Ny förskola uppstart; Vårvik förskola/omsorgsboende 2027-> (0,8) och ny förskola Hults Höjd alternativt Lärketorpet 2027 -> (0,8).
Reinvestering förskola			0,1		1,2	0,4		1,7	Renovering Äventyret (2025) Renovering Blåvingen (2026) Tistelstängen (2026) Ejders (2026), Simsnäppan (2027) Ej kvar i UN plan för hyresökning pga renovering Vad avser dessa anslagen?
Reinvestering omsorg					1,0			1,0	Omsorgsboende Humlan.
Nyetablering skola					0,8			0,8	Velanda skola
Överby produktionskök			0,4			0,4		0,8	Uppstart av nytt produktionskök. Ombudgetering från 2023 till 2025-2027
Idrottshall, Skogshöjden					0,3			0,3	Lokalvård
Tekniska verksamheter			16,6		4,2	4,2		25,0	
Fordon- och maskininköp			4,0		4,0	4,0		12,0	Årligt anslag.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
Industrijärnväg			0,2		0,2	0,2		0,6	Årligt anslag.
Masshanteringsyta Lansen 1			12,4					12,4 EB	lordningställande av yta för masshanterng
Verksamhetsfastigheter			57,4	21,8	62,7	17,0		137,1	
Hyreshöjande åtgärder			0,3		0,3	0,3		0,9	Årligt anslag.
Stadshuset									
Hissar C1 och C2, renov korgar			1,5		1,5	1,5		4,5	Reinvestering
Demokratitorget, Etapp 2			7,0					7,0 EB	
Komfortkyla			0,8					0,8	
Snabbladdare bilar			0,4					0,4	
Åtgärder efter myndighetsbesiktningar			4,2	3,4				4,2	
Markarbeten			0,7					0,7	
Omb plan 5, kök, kontor EKT mfl			4,5					4,5	
Skrivare stadshuset			0,7					0,7	Reinvestering
Servicedesk IT			1,7					1,7	
Övriga fastigheter									
Stommens Gård ny ridanläggning		8,1	10,6	10,6		12,0		22,6 EB	Reinvestering stall. Hyreshöjning kultur och fritid. (6,0) hyreshöjande, Ridhus (2027)
Stommens Gård renovering stall och skötselbyggnad			2,0		2,0			4,0	
Ängens gård		1,7			38,0			38,0 EB	Ny stallbyggnad uppförs 2026.
Salvian 3			1,3	0,5				1,3	Fönsterbyte (0,7) och köksrenovering (0,2). Takbyte, papp (0,4) Valkyrian
Yggdrasil 3			2,0	1,6				2,0	Fasadbyte (eternitfasad) (1,3, fönsterbyte (0,7). Götasalen
Grävlingen 6			0,8	0,8		3,2		4,0	Solceller och Tak Hus 2 2027 (3,2).
Sörby 16:1			1,0					1,0	Takbyte.
Ängen1:1					1,3			1,3	Anslutning kommunalt VA.
Vårviks Gård			3,0	1,6				3,0	Takbyte 2024 (3,0), Byte fasader och avlopp 2023 (.3,0), Byte invändig inredning 2025 (3,0) Hyreshöjande ASF
Antilop 1			4,8	2,8				4,8	Takbyte, Stammar och El

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
Edsvid Munkebo 2:3			0,2	0,2	0,4			0,6	Takbyte 2026 (0,4), Vattenrening (0,2).
Strömslund 3:1					1,5			1,5	Takbyte Insikten.
Skördetröskan 6			0,8					0,8	Gamla Kronogårdens skola samlingsal/matsal reinvestering takbyte.
Svan 9			0,7					0,7	Hiss.
Balder 8			1,5					1,5	Takbyte och fasadrenovering.
Folkets Park			1,1					1,1	Takbyte.
Ingelsängen 1:160			3,0					3,0	Byte värmesystem
Hamnkotoret					15,0			15,0	EB Beslut saknas, upp till lokalstyrgrupp hösten 23
Stallbacka 4:3			0,5					0,5	G:A Lunnens fsk, färdigställa inre miljö
Olidan 3:2			0,5					0,5	Servicebyggnad Spikön
Olidan 3:2			0,1		0,2			0,3	Roddklubben, renovering landgångar (2025), våtutrymmen (2026)
Snipan 1			0,5		1,8			2,3	Takbyte båthus (2025), Takbyte bostadshus (2026)
Hjulkvarn 2			0,5					0,5	Yttre åtgärder
Malöga 8:1			0,2					0,2	Passagesystem/larm Toaletter kyrka
Åker 10:1			0,2					0,2	Passagesystem/larm Toaletter slussarna
Västbjörken 2:1			0,3	0,3				0,3	Norra Björke bygdegård, dränering
Stallbacka 4:1 (Pumphuset)					0,7			0,7	Nytt innertak och vent.
Utbildningsnämnden			10,9		6,1	10,1		27,1	
Skolformsövergripande verksamhet			2,1		2,1	2,1		6,3	
Diverse inventarier Skolformsövergripande			2,1		2,1	2,1		6,3	Årligt anslag.
Grundskola, Anpassad Grundskola och Fritidshem			6,7		1,7	1,7		10,1	
Diverse inventarier grundskolan			1,7		1,7	1,7		5,1	Årligt anslag.
Utrustningsanslag grundskolan			5,0					5,0	Inventarieanslag för "nya" Velandaskolan.
Förskola			2,1		2,3	6,3		10,7	
Diverse inventarier förskolan			0,5		0,5	0,5		1,5	Årlig anslag.
Utrustningsanslag förskolan			1,6		1,8	5,8		9,2	EB Inventarieanslag för "nya" förskolan i Velandaskolan.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
Kultur- och fritidsnämnden			35,0	6,4	11,8	13,0		59,7	
Fritidsverksamhet			30,9	6,4	10,3	11,9		53,1	
Reinvestering inventarier och maskiner			1,0		1,0	2,2		4,2	Reinvesteringar i fritidsanläggningar. Återinvestering arbetsfordon och inventarier i idrottshallarna.
Anpassning för funktionsnedsatta			0,3		0,3	0,3		0,9	Fortsatt arbete kring funktionsanpassningar vid verksamhetens samtliga områden för att bättre möta de behov och krav som ställs på anläggningarna.
Effektiviseringar energi, säkerhet och passersystem			1,0		0,5	1,2		2,7	B.la. utbyte av äldre belysning, värmepumpar etc. Utveckling av larm och passersystem. Byte till ny energieffektivare belysning vid anläggningar och motionsspår.
Reinvesteringar kommunägda anläggningar			1,3		1,3	1,5		4,1	Upprustning för att anpassa till dagens krav/önskemål. Asfaltering av grusytor vid stadsdelsidrottsplatser.
Reinvestering fastighetsinventering			2,5		2,5	2,5		7,5 EB	Inventering av KFF egna fastigheter kommer innebära reinvesteringar.
Reinvestering konstgräsplan			8,9	6,4	2,5	3,0		14,4 EB	Reinvestering av befintliga konstgräsplaner. Avser 3 planer 2025 ombudgerat från 2023 och 2024
Reinvestering belysning konstgräsplan			1,0		1,0	1,0		3,0	Reinvestering av belysning vid befintliga konstgräsplaner. Energieffektivisering.
Inventarier ny idrottshall					1,0			1,0	Ny idrottshall vid Skogshöjdens idrottsplats
Skyltar			0,2		0,2	0,2		0,6	Enligt skyltprogram
Bassäng Sjuntorp simhall		0,5	12,0					12,0 EB	Ny hög och sänkbar rostfri bassäng.
Utveckling friluftsliv			2,7					2,7	Rusta upp stadens spår och leder samt utegym.
Kulturverksamhet			4,1		1,5	1,1		6,6	
Konstnärlig utsmyckning, inventarier/konstverk			0,6		0,6	0,6		1,8	Skulpturer till det offentliga rummet. Skulpturpark Gamle dal.
Reinvestering Kronan Kulturhus			0,2		0,2	0,2		0,5	Behov av återinvestering inventarier till kulturverksamheterna Kronan.
Reinvestering N3 - Mötesplats för ung kultur			0,2		0,2	0,2		0,5	Behov av återinvestering inventarier till kulturverksamheterna N3.
Reinvestering Stadsbibliotek			0,2		0,2	0,2		0,5	Behov av återinvestering inventarier till kulturverksamheterna Biblioteken.
Bibliotek, återlämningsrobot			3,0					3,0	Bättre arbetsmiljö och kan hantera ett större flöde med medier kopplat till nytt biblioteksdatasystem med Fyrstadkommunerna.
Nya hyllor Sylte bibliotek					0,4			0,4	

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
Omsorgsnämnden			5,8		5,8	12,8		24,4	
WIFI/ Digital infrastruktur									
Läkemedelsskåp			0,5					0,5	Ytterligare behov av läkemedelsskåp.
Lyftar och sängar			1,3		1,3	1,3		3,9	
Löpande investeringsanslag			3,5		3,5	3,5		10,5	
Nytt LSS boende Alingsåker och Lärketorpet						1,0		1,0	
Ombyggnation vob kvarteret Humlan			0,5		1,0	1,0		2,5	
Nytt Säbo Vårvik						6,0		6,0	EB
Millenium - IT-system									System för samarbete med VG-regionen.
Arbetsmarknads- och socialnämnden			0,8		3,5	0,5		4,8	
Löpande investeringsanslag			0,5		0,5	0,5		1,5	Löpande investeringsanslag, behöver vara 0,5 mkr årligen.
Investeringar nytt samverkanshus mot våld			0,3		3,0			3,3	Inredning inventarier mm nytt samverkanshus
Samhällsbyggnadsnämnden			87,7	1,5	111,5	127,0	123,2	326,1	
Väghållning			64,1		84,8	84,0	119,9	232,8	
Utbyte till ledbelysning			11,3		11,3	11,3	11,3	33,8	EB KF § 32 totalt 45 mkr 4 år
Nybeläggning vägar			14,1		14,3	14,5	14,8	42,9	Årligt anslag, volym och indexuppräknat 1,7 %. Justerat med indexuppräkning
Förnyelse/upprustning offentlig miljö			1,5		1,5	1,5	1,5	4,5	Årligt anslag.
Offentlig belysning			3,5		3,5	3,5	3,5	10,5	Årligt anslag. Reinvesteringar- och trygghetsåtgärder.
Trafiksäkerhetshöjande åtgärder			0,6		0,6	0,6	0,6	1,8	Årligt anslag.
Diverse mindre gatuarbeten			1,5		1,5	1,5	1,5	4,5	Årligt anslag.
Tillgänglighet busshållplatser			1,3		0,6	0,6	0,6	2,5	
Trafiksignaler			0,3		1,0	1,0	1,0	2,3	Reinvestering trafiksignaler.
Kungsgatan		27,9	15,0					15,0	EB Ombyggnad Föreningsgatan till Garvaregatan.
Lilla Spiköbron							16,2		

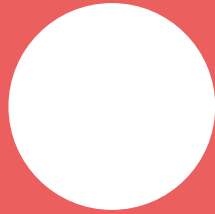
Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
Filmlekplats Kungsgatan/Magasinsgatan						10,0		10,0	EB Befintlig glasskiosklekplats används tills den utökas 2027.
Kungsgatan norra etapp 2			2,0					2,0	Färdigställa gång och cykelstråk.
Kanaltorget					3,0	2,0	8,0	5,0	Utegyr för seniorer
Strandgatan								2,0	Ökad rekreation, koppling mot Stadspark
Stråk Kanaltorget/Stadsparken								3,0	Ökad rekreation.
Torsredsvägen			3,0		4,0			7,0	EB Ombyggnad samt utbyggnad av GC från Von Döbelns väg till Edsvägen inför Cg Edsvägen.
Cirkulationsplats Vbg-vägen - Albertsvägen									Korsningen vid Granliden. Avvaktar effekt från Stridsbergsbron på trafikflödet.
Trafiksituation Folkets park					2,0			2,0	Öppning Folkets park, dansande paret
Stråk Kungsporten/storgatan					14,0	14,0		28,0	EB Utbyte av bef. tunnel för att bredda upp den enligt fördjudad ÖP.
GC-väg till Sjuntorp			2,0		4,0	4,0		10,0	EB Regionens GC-plan. Velanda - Sjuntorp. Bidrag till statlig. infrastruktur - delfinansieras av TRV.
GC-väg till Öresjö		1,6						11,0	Från Strömslund till Öresjö.
GC-väg Väne-Åsaka								14,0	Från Gärdhem och Hullsjövägen till Väne-Åsaka.
GC-väg Hälltorp/Kungälvsvägen									
Hjortmossen		6,8	5,0					5,0	Åtgärder i samband med TEAB VA arbete.
Vänersborgsvägen					5,0			5,0	Trygghetsåtgärder Vänersborgsvägen
Slussarna							4,0		1 mkr årligen från 2028.
Vårvik adderat körfält rondell			2,0					2,0	
Stråk centrum					4,0			4,0	Skytteparken
Spårområde Upphärad						1,5		1,5	
Norra Eriksbergsrondellen							1,0		Överby
Södra Eriksbergsrondellen							1,0		Överby
Kungsgatans tvärgator							10,0		Utformning med anpassning till klimat och biologisk mångfald, ex trädplanteringar och dagvattenhantering.
Tunhemsvägen							15,0		Edsberg till Lyrfågelskolan. Trafiksäkerhetsåtgärder, dagvatten, kollektivtrafik mm
Torggatan			1,0			15,0		16,0	EB Trafiksäkerhetsåtgärd för GC-passage
Håjumsrondellen					1,0			1,0	Utredning och projektstart för förbättrat trafikflöde från Torggatan till Vänersborgsvägen och Åkersbergsvägen. Ombyggnation möjlig från 2027.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
GC Nossebrobanan					5,0			5,0	Åtgärder efter TEAB kabelschakt. Breddning av GC, ingen belysning
Albertsvägen					5,0			5,0	Flytt av Hållplatser samt trafiksäkerhetsåtgärder
Tessingatan					3,0			3,0	Trafiksäkerhetsåtgärder, trädplantering, dagvatten
Stenebyvägen GC					0,5			0,5	
GC Skogshöjdsvägen norra						3,0		3,0	
Parkverksamhet			14,6	1,5	18,3	27,2	3,3	60,1	
Centrumåtgärder			0,3		0,3	0,3	0,3	0,9	Årligt anslag.
Ombyggn lekplatser			1,0		1,0	1,0	1,0	3,0	Årligt anslag. En - två lekplatser per år beroende på storlek.
Div mindre parkarbeten			1,0		1,0	1,0	1,0	3,0	Årligt anslag.
Lekutrustning			1,1		1,1	1,0	1,0	3,2	Reinvestering av klätterställningar etc. Ändrade normer.
Polhemsplatsen, Villa Stranna							3,2	3,2	Bygga samman Polhemsplatsen med baksidan på Villa Stranna.
Kungstorget					1,5			1,5	Ombyggnad av ny utformning för lek o tillgänglighet. Planeras för 2026.
Landsbygdssatsning attraktion/friluftsliv					3,0			3,0	Skjuts på i väntan på FÖP landsbygd
Lekotop Källstorp			1,5					1,5	Total antagen kostnad på 6 mkr, ambition att ansöka om LONA bidrag
Närlekplatser			1,4		1,4	1,4		4,2	Närlekplatser enligt lekplatsprogrammet. Ryrparken, Solgården, Dragarevägen och Myrängen
Linängen/Kyrkvägen Sjuntorp			1,5	1,5				1,5	Enligt lekplatsprogrammet.
Blåbärshagen			1,8					1,8	Enligt lekplatsprogrammet.
Ekparken					1,5			1,5	
Lextorpsparken					1,5			1,5	
Lekvallen Torsred						3,0		3,0	
Tingvallaplan						2,0		2,0	
Blåbärshagen park						1,5		1,5	
Vadet/skogen Upphärad						1,0		1,0	
Broskogen alt vid Sjuntorpsvallen						3,0		3,0	
Skolgårdar			5,0					5,0	Upprustning av skolgårdar med störst behov.
Maria Alberts park					1,5			1,5	
Lextorpparken park					2,5			2,5	
Karolinerparken					1,0			1,0	
Stationsvägen/Vänebyvägen Åsaka					1,0			1,0	
Lantmannaparken park						1,5		1,5	

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
Skördetröskan						5,0		5,0	
Stamkullevägen trädplantering						0,8		0,8	
Kungstorget						1,5		1,5	
Fys.plan-, bygg-, lantmäteriverks.					1,4	4,8		6,2	
Drönaninvesteringar						0,4		0,4	
IT invest geodata						1,3		1,3	
Hårdvara Geodataverksamhet						0,7		0,7	
Digital tvilling						1,0		1,0	
Byte elbil geodatakontoret						0,5		0,5	
Byte bil KLM						0,4		0,4	
3D databas						0,5		0,5	
Automatiserade processer					0,4			0,4	
AI-tjänster					1,0			1,0	
Miljöverksamhet						3,0		3,0	
Klimatprojekt						3,0		3,0	
Lednings- och stödverksamhet			9,0		7,0	8,0		24,0	
Stadsutvecklingsprojekt			1,5		2,0			3,5	Mindre utvecklingsprojekt
Stadsdelsutveckling södra Stadsdelarna			1,0		1,0			2,0	Satsning södra stadsdelarna
Ökad attraktionskraft						2,0		2,0	
IT-investeringar			0,5					0,5	Investeringar i databaser och annan hårdvara
Klimatåtgärder			5,0		2,0	2,0		9,0	EB Insatser för ökat klimatfokus
Div investeringar för ökad attraktionskraft					1,0			1,0	Investeringar i det offentliga rummet för ökad attraktion
Utveckling av Vårviks gård						3,0		3,0	Ytterligare utveckling av Vårviks gård, utökade verksamhetsytor Ruts hus.
Digitalisering och automatisering			1,0		1,0	1,0		3,0	Digitalisering och automatisering av verksamheten. Ökning till 2mkr
Exploateringsprojekt			13,8	6,0	22,8	29,5		66,1	Projekt specificeras i denna handling på sidan om exploateringsbudget.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2024	Budget 2025	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2026	Plan 2027	>=2028	S:a: 25-27	Anm
S:a exl exploateringsprojekt			258,9	42,6	239,3	211,6	150,7	709,8	
<i>Ombudg/tidsförskjutning</i>			-56,8		-42,0	-32,6	0,6	-131,3	
S:a exl exploateringsprojekt			202,1	42,6	197,3	179,0	151,3	578,4	
Exploateringsprojekt			13,8	6,0	22,8	29,5		66,1	Projekt specificeras i denna handling på sidan om exploateringsbudget.
Summa totalt			215,9	48,6	220,1	208,5	151,3	644,5	

Nämnder

Kommunfullmäktige

Nämndens ansvarsområde

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	4	3	3	3	3

Kommunstyrelsen

Nämndens ansvarsområde

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning samt ansvarar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.

Kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrning för den kommunala verksamheten och utövar uppsikt över övriga nämnder, fattar beslut om samordning och gränsdragning mellan nämnderna. Kommunstyrelsen är nämnd för kommunstyrelsens förvaltning och serviceförvaltning.

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	909	937	1 003	1 004	995
Investeringsbudget	179	175	119	101	48

Ramförändringar

- Ofinansierad ny administrativ tjänst, kommunledningen 870 tkr fr o m år 2025.
- Medfinansiering BID Stallbacka -500 tkr år 2026, -500 tkr år 2027.
- Friskvårdspeng 1,8 mkr fr o m år 2025.
- Friskvårdssatsning klimakteriet 300 tkr fr o m år 2025.
- Uppdragsavtal City Trollhättan 4 mkr fr o m år 2025.
- IT beredskap 2,2 mkr fr o m år 2025.
- Ramväxling IT 37,1 mkr fr o m år 2025.
- Ramväxling IT KSF -3,7 mkr fr o m år 2025.
- Ökad hyra Stadshuset 795 tkr fr o m år 2025.
- Ramväxling Återbruk -73 tkr år 2025, -102 tkr år 2026, -146 tkr år 2027.
- Västtrafik 1,8 mkr fr o m år 2025.
- Platåbergens Geopark 200 tkr fr o m år 2025.
- Partnerskap Wexus 100 tkr fr o m år 2025.
- Processledare färdplan klimat 848 tkr fr o m år 2025.
- KB Älvhögskog uppdragsersättning 3 mkr fr o m år 2025.
- Räddningstjänst Fyrbodan 11,4 mkr fr o m år 2025.
- Ökade pensionskostnader NÄRF -2,4 mkr fr o m år 2025.
- Hyreskostnad ledningscentral NÄRF 528 tkr år 2026, 528 tkr år 2027.
- Grundläggande behörighet yrkesprogram 660 tkr år 2025, 420 tkr år 2026, 420 tkr år 2027.

- Förstärkning av SFI 120 tkr fr o m år 2025.
- Uppföljning av betyg i gymnasieskolan 10 tkr år 2026, 10 tkr år 2027.
- Informationsutbyte avseende Komvux 20 tkr år 2025, 60 tkr år 2026, 60 tkr år 2027.
- Tekniksprånget 80 tkr fr o m år 2025.
- Målgruppsförändring gymnasieskolan -0,6 mkr år 2025, -1,2 mkr år 2026, -1,2 mkr år 2027.
- Pensionskostnader mm. -8,5 mkr fr o m år 2025.
- Målgruppsförändring förskola -361 tkr år 2025, -409 tkr år 2026, -409 tkr år 2027.
- Målgruppsförändring grundskola fritidshem -719 tkr år 2025, -879 tkr år 2026, -879 tkr år 2027.
- Återbruk av möbler och inredningar -1,8 mkr år 2025, -2,5 mkr år 2026, -3,6 mkr år 2027.
- Ramväxling Återbruk 1,6 mkr år 2025, 2,3 mkr år 2026, 3,3 mkr år 2027.
- Ramväxling IT -2,7 mkr fr o m år 2025.
- Ökad hyra Stadshuset 138 tkr fr o m år 2025.
- Hyreskompensation Försäkringskassan -1,2 mkr fr o m år 2025.
- Drift Trädgård Villa Elfhög 408 tkr fr o m år 2025.
- Förstärkning fastighetskontoret -800 tkr fr o m år 2025.
- Hyreskostnader Hojums produktionskök 3,4 mkr år 2025, 5,1 mkr år 2026, 5,1 mkr år 2027.
- Hyreskostnader kök 850 tkr år 2026, 850 tkr år 2027.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2024	937
Kapitalkostnader (avskrivning och ränta för investeringar)	6
Pris- och lönekomensation	25
Ändring personalomkostnadspålägg	-10
Målgruppsförändring serviceförvaltningen	-1
Målgruppsförändring gymnasieskola	-1
Lokalhyra	3
Enligt finansieringsprincipen	1
Exploatering	2
Övrigt enligt ramförändringslistan	45
Generell neddragning	-6
Budget 2025	1 003

Utbildningsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Utbildningsnämnden ansvarar för det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar, vad avser förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola och i övrigt de uppgifter inom det offentliga skolväsendet som enligt relevanta förordningar och skollag kommunen ansvarar för. Nämnden ansvarar också för godkännande av enskilda som huvudmän för fristående förskolor och enskild pedagogisk omsorg samt har tillsynsansvar för dessa verksamheter.

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	1 252	1 284	1 264	1 252	1 252
Investeringsbudget	9	8	11	6	10

Ramförändringar

- Enligt finansieringsprincipen 180 tkr år 2025, 900 tkr år 2026, 900 tkr år 2027.
- Socialpedagog årskurs 7-9, 5 mkr fr o m år 2025.
- Ramförstärkning grundskola och förskola 10 mkr fr o m år 2025.
- Utökade hembesök -140 tkr år 2026, -140 tkr år 2027.
- Elevhälsa 2 mkr fr o m år 2025.
- Målgruppsförändringar grundskolan -12,7 mkr år 2025, -29,3 mkr år 2026, -38 mkr år 2027.
- Målgruppsförändringar förskola -7,9 mkr år 2025, -13,8 mkr år 2026, -17,4 mkr år 2027.
- Lokalbehov förskolan 6,3 mkr år 2026, 16,2 mkr år 2027.
- Lokalbehov grundskolan 4,8 mkr år 2026, 7,1 mkr år 2027.
- Förskola 4 mkr fr o m år 2025.
- Ramväxling Återbruk -0,6 mkr år 2025, -0,8 mkr år 2026, -1,2 mkr år 2027.
- Ramväxling IT -8,2 mkr fr o m år 2025.
- Ökad hyra Stadshuset 250 tkr fr o m år 2025.
- Färdplan jämställdhet våld -180 tkr år 2025, -320 tkr år 2026, -320 tkr år 2027.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2024	1 284
Pris- och lönekompensation	37
Ändring personalomkostnadspålägg	-30
Målgruppsförändring	-21
Övrigt enligt ramförändringslistan	12
Generell neddragning	-19
Budget 2025	1 264

Kultur- och fritidsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kultur- och fritidsverksamheten inom kommunen som omfattar kommunens folkbibliotek, N3 med kommunens kulturskola, Kronans kulturhus och fritidsgårdsverksamheten samt det rörliga friluftslivet, idrotts- och fritidsanläggningarna och Fritidsbanken. Nämnden är vidare ansvarig för den allmänskulturella verksamheten, arrangemang, konsthall med kommunens konstsamling, Folkets Park samt bidrag till föreningar, organisationer och studieförbund, med undantag av de bidrag som tillagts annan nämnd. Kultur- och fritidsnämnden ska även med uppmärksamhet följa utvecklingen inom ansvarsområdet och ta initiativ samt lämna förslag till åtgärder.

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	191	188	193	193	194
Investeringsbudget	10	22	35	12	13

Ramförändringar

- Förstärkt föreningsbidrag 1 mkr fr o m år 2025.
- Klubb kul 5 mkr fr o m år 2025.
- Människan bakom uniformen 350 tkr år 2025, 350 tkr år 2026,
- Nevs-hallen 570 tkr fr o m år 2025.
- Ramväxling Återbruk -53 tkr år 2025, -75 tkr år 2026, -107 tkr år 2027.
- Ramväxling IT -1,2 mkr fr o m år 2025.
- Ökad hyra Stadshuset 48 tkr fr o m år 2025.
- Hyra Fritidsgård Sjuntorp 1,5 mkr år 2027.
- Lokalhyra Lexington 232 tkr år 2026, 232 tkr år 2027.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2024	188
Pris- och lönekomensation	5
Ändring personalomkostnadspålägg	-3
Övrigt enligt ramförändringslistan	6
Generell neddragning	-3
Budget 2025	193

Omsorgsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Nämnden ansvarar för stöd till äldre och till personer med funktionsnedsättningar när behov finns kring personlig omsorg och stöd i den dagliga livsföringen. I ansvaret ingår också förebyggande och uppsökande verksamhet riktat till målgrupperna. I nämndens ansvar ingår hälso- och sjukvård utifrån det som är reglerat för kommunal primärvård i hälso- och sjukvårdslagen. Vidare ansvarar nämnden för bostadsanpassning, färdtjänst och riksfärdtjänst samt stöd till anhöriga.

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	1 299	1 325	1 280	1 299	1 327
Investeringsbudget	5	7	6	6	13

Ramförändringar

- Sprinklers, brandskyddsåtgärder 1 mkr år 2025, 2 mkr år 2026, 3 mkr år 2027.
- Ramväxling Återbruk -0,8 mkr år 2025, -1,1 mkr år 2026, -1,6 mkr år 2027.
- Ramväxling IT -15,5 mkr fr o m år 2025.
- Ökad hyra Stadshuset 366 tkr fr o m år 2025.
- Besparing omsorg -30 mkr fr o m år 2025.
- Fast omsorgskontakt i SÄBO 1,4 mkr år 2026, 2,7 mkr år 2027.
- Korrigering målgrupp 2019-2021 2,3 mkr fr o m år 2025.
- Nya målgruppsbehov 12,4 mkr år 2025, 23,2 mkr år 2026, 34 mkr år 2027.
- SÄBO boende, 108 pl Humlevägarna 0,5 mkr år 2025, 3,1 mkr år 2026, 5,9 mkr år 2027.
- SÄBO boende 108 platser Vårvik 9,8 mkr år 2027.
- SÄBO, bv Strömsviksvägen 750 tkr år 2026, 750 tkr år 2027.
- Stärkt rätt till assistans, minskat åtagande för kommunen -1,1 mkr år 2025, -2,2 mkr år 2026, -3,3 mkr år 2027.
- LSS (korttidsvistelse) Fågelbärsstigen 150 tkr fr o m år 2025.
- LSS (gruppboende) Alingsåker 1,2 mkr år 2026, 2,9 mkr år 2027.
- LSS (serviceboende) Lärketorpet 1,4 mkr år 2026, 3,3 mkr år 2027.
- LSS (gruppboende) Tessingatan 784 tkr år 2026, 784 tkr år 2027.
- LSS (gruppboende) Bokvägen 400 tkr år 2026, 785 tkr år 2027.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2024	1 325
Pris- och lönekompensation	40
Ändring personalomkostnadspålägg	-34
Målgruppsförändring	15
Lokalhyra	2
Enligt finansieringsprincipen	-1
Övrigt enligt ramförändringslistan	-46
Generell neddragning	-20
Budget 2025	1 280

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Nämndens ansvarsområde

Arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar för den del av socialtjänsten som avser Individ och familjeomsorg och innefattar bistånd för att uppnå skälig levnadsnivå, så kallat försörjningsstöd, skydd och stöd till barn och unga, hjälp och vård till personer med beroendeproblematik, familjerådgivning, anhörigstöd och stöd till brottsoffer. Vidare ansvarar nämnden för etableringsinsatser vid flyktmottagande, arbetsmarknadsåtgärder, budgetskuld- och konsumentrådgivning och aktivitetsansvar för ungdomar mellan 18–20 år. Därutöver hanterar förvaltningen prövning av serveringstillstånd, tillstånd för försäljning av receptfria läkemedel, tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt spel vid rörelser med serveringstillstånd.

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	418	430	462	463	462
Investeringsbudget	2	0	1	4	1

Ramförändringar

- Ny socialtjänstlag 350 tkr år 2025, 700 tkr år 2026, 700 tkr år 2027.
- Brottsförebyggande bestämmelser enligt socialtjänstlagen 170 tkr år 2025, 330 tkr år 2026, 330 tkr år 2027.
- Åtgärder för att stärka samhällsvårdens innehåll 1 mkr år 2025, 1,9 mkr år 2026, 1,9 mkr år 2027.
- Fler verktyg för att stärka skyddet för barn 170 tkr år 2025, 350 tkr år 2026, 350 tkr år 2027.
- En effektivare kontaktförbudslagstiftning 40 tkr år 2025, 80 tkr år 2026, 80 tkr år 2027.
- Utökat anhörigstöd 0,8 mkr år 2026, 1,7 mkr år 2027.
- Frihetsberövande påföljder för unga 10 tkr år 2025, 20 tkr år 2026, 30 tkr år 2027.
- Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen 80 tkr fr o m år 2025.
- Ramförstärkning obalans 21 mkr fr o m år 2025.
- Medborgarservice Kronan 2 mkr fr o m år 2025.
- Förebyggande socialt arbete -3 mkr fr o m år 2025.
- Framtidscentrum, flytt från Stranna till Innovatum -155 tkr fr o m år 2025.
- Vuxenstödsteamet flytt till stadshuset -90 tkr fr o m år 2025.
- Nya lokaler familjerådgivningen 500 tkr fr o m år 2025.
- Ökad hyra enheten mot våld i nära relationer 2,3 mkr år 2027.
- Nätverk i centrum flytt till byggnad 40 Innovatum 440 tkr fr o m år 2025.
- Hyrestilllägg ny brandklassning Tulpangården 310 tkr fr o m år 2025.
- Ersättningslokal för att möta tillgänglighetsanpassning 100 tkr fr o m år 2025.
- Utökade hembesök -20 tkr år 2026, -20 tkr år 2027.
- Människan bakom uniformen 450 tkr år 2025, 450 tkr år 2026,
- Samverkanshus mot våld i Trollhättan 1,1 mkr år 2025, 0,5 mkr år 2026,
- SSPF - koordinator 2024-2026 700 tkr år 2025, 700 tkr år 2026,
- Opportunity Day 2,1 mkr år 2025, 2,1 mkr år 2026,
- Nytt IOP avtal med stadsmissionen för akutlogier 3 mkr fr o m år 2025.
- Ramväxling Återbruk -118 tkr år 2025, -166 tkr år 2026, -237 tkr år 2027.
- Ramväxling IT -4,3 mkr fr o m år 2025.

- Ökad hyra Stadshuset 692 tkr fr o m år 2025.
- Skuldrådgivning 779 tkr år 2025.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2024	430
Pris- och lönekompensation	13
Ändring personalomkostnadspålägg	-8
Lokalhyra	2
Enligt finansieringsprincipen	2
Övrigt enligt ramförändringslistan	24
Budget 2025	462

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Samhällsbyggnadsnämndens uppdrag är att i dialog med medborgare och andra aktörer bidra till ett hållbart samhälle. Nämnden ska följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess närmaste omgivning.

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighets- och huvudmannauppgifter inom samhällsbyggnads- och miljöområdena. Det innebär bland annat ansvar för detaljplaner, väghållning, parker och naturområden, fastighetsbildning, kartor och inmätning, miljö- och hälsoskydd, livsmedel och bygglov.

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	163	134	162	162	162
Investeringsbudget	160	147	88	111	127

Ramförändringar

- Generell neddragning -5 mkr fr o m år 2025.
- Fördjupad översiktsplan södra stadsdelarna -87,5 tkr år 2025, -350 tkr år 2026, -350 tkr år 2027.
- Tematiskt tillägg till översiktsplan för landsbygden -175 tkr år 2025, -350 tkr år 2026, -350 tkr år 2027.
- Utåtriktat arbetet med biologisk mångfald -300 tkr år 2026, -300 tkr år 2027.
- Ökade ytor Beläggningsunderhåll det som kvarstår på drift 20 tkr år 2025, 40 tkr år 2026, 40 tkr år 2027.
- Ökade ytor park 100 tkr fr o m år 2025.
- Ökade ytor väghållning 100 tkr fr o m år 2025.
- Ramväxling IT -1,5 mkr fr o m år 2025.
- Ökad hyra Stadshuset 382 tkr fr o m år 2025.
- Ramväxling Återbruk -38 tkr år 2025, -54 tkr år 2026, -77 tkr år 2027.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2024	134
Kapitalkostnader (avskrivning och ränta för investeringar)	37

Pris- och lönekomensation	3
Ändring personalomkostnadspålägg	-2
Övrigt enligt ramförändringslistan	-7
Generell neddragning	-2
Budget 2025	162

Överförmyndarnämnden

Nämndens ansvarsområde

Överförmyndarnämnden fullgör överförmyndarens uppgifter enligt föräldrabalken och lag om god man för ensamkommande barn samt vad som i övrigt överförmyndare eller överförmyndarnämnden ansvarar för enligt annan lag eller författning. Till nämndens uppgifter hör bl a att besluta om förordnande och uppsägning av vissa gode män och förvaltare, utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet samt att se till att verksamheten bedrivs med ändamålsenlig inriktning med hänsyn till gällande rätt och berörda intressenter.

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	2	2	3	3	3

Valnämnden

Nämndens ansvarsområde

Valnämnden är lokal valmyndighet i Trollhättans kommun. Nämnden ska fullgöra uppgifter enligt vallagen och annan lagstiftning rörande allmänna val och folkomröstningar. Nämnden ansvarar för den lokala organisationen vid genomförande av allmänna val, val till Europaparlamentet och folkomröstningar. Nämnden ansvarar för översynen av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om fullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	0	2	0	4	0

Ramförändringar

- Allmänna val -1,9 mkr år 2025, -1,9 mkr år 2027.

Kommunrevisionen

Nämndens ansvarsområde

Mkr Netto	Bokslut 2023	Budget 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
Driftbudget	2	2	3	3	3

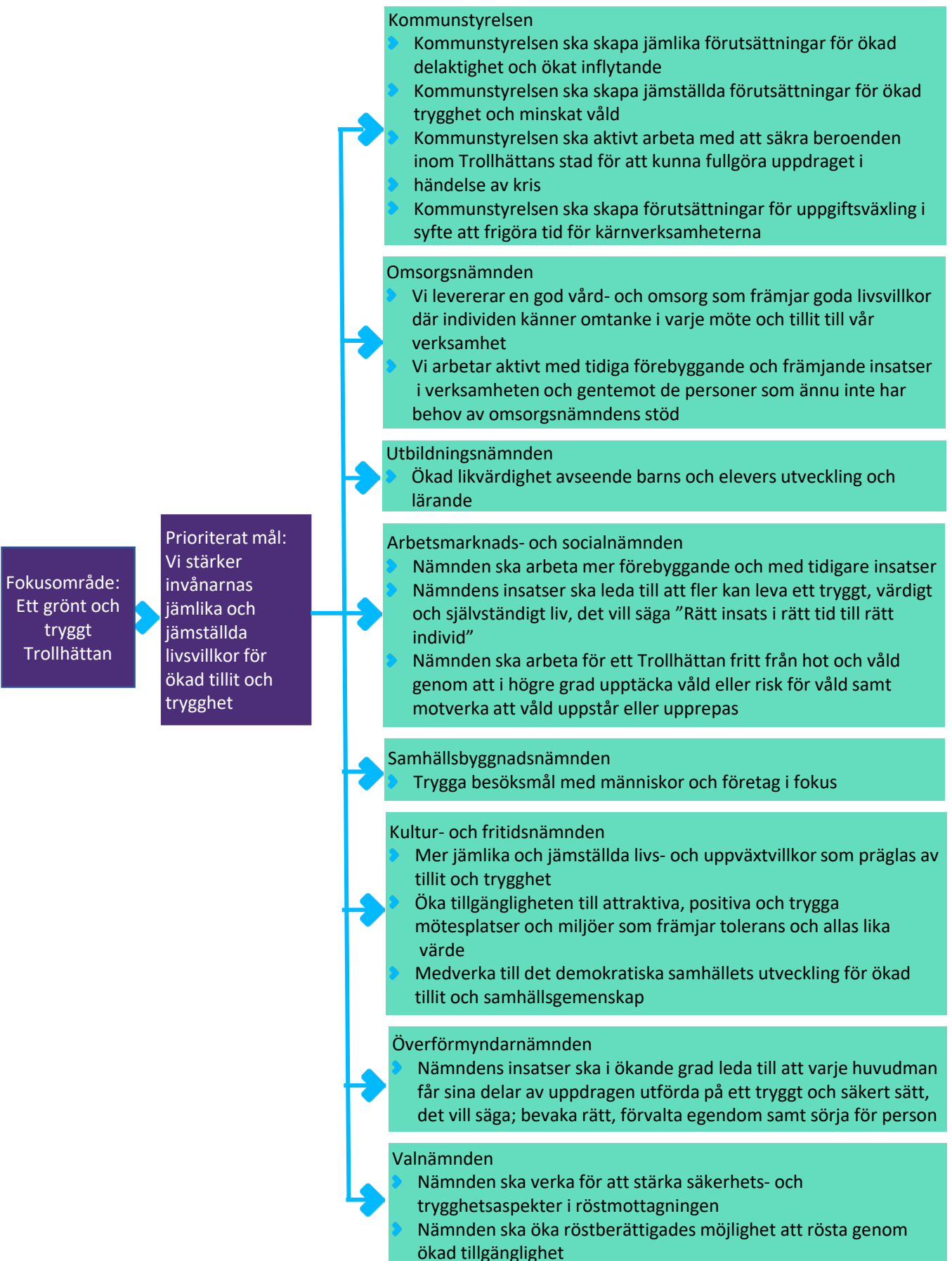
Ramförändringar

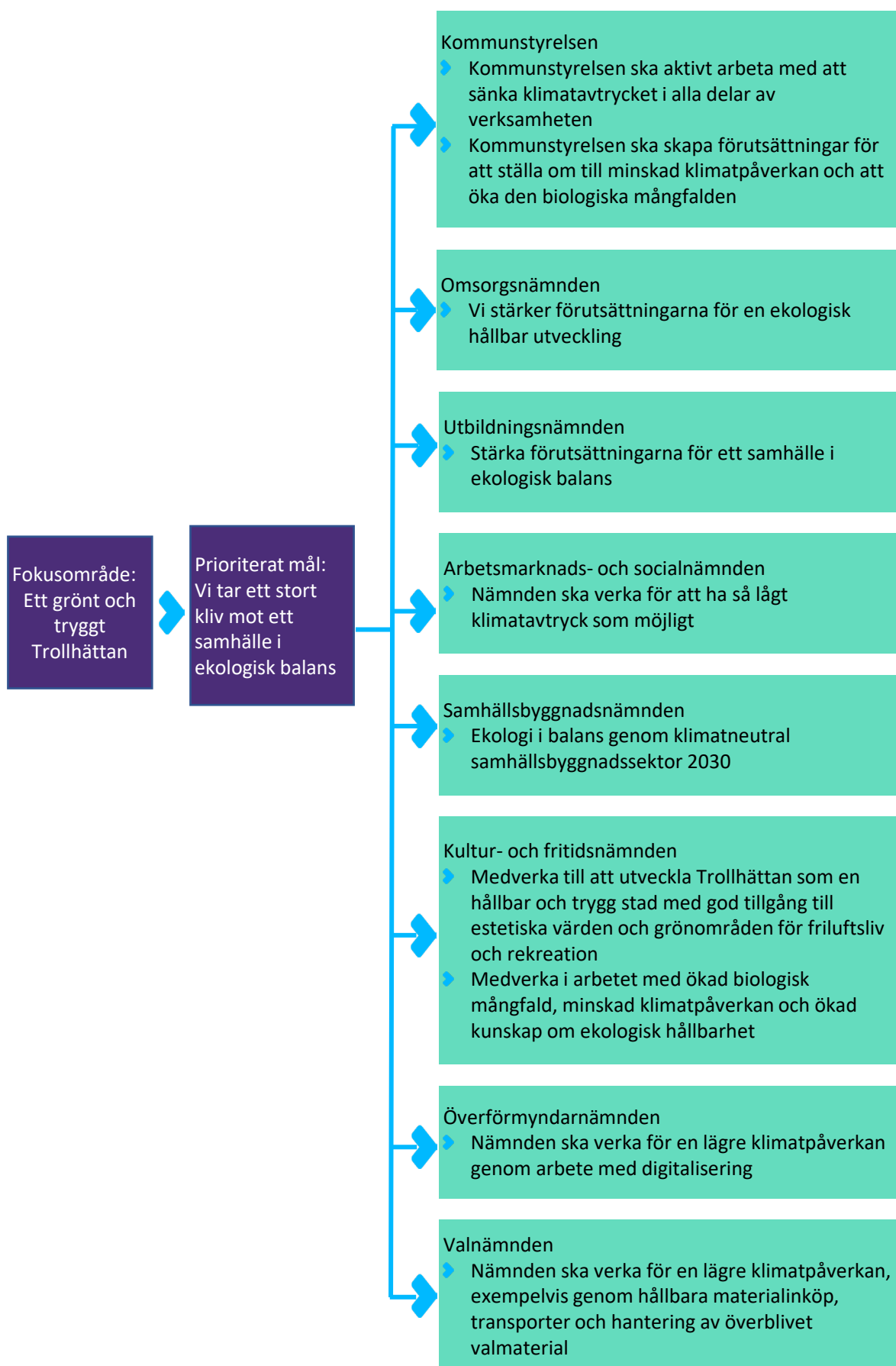
- Tillskott revision 842 tkr fr o m år 2025.

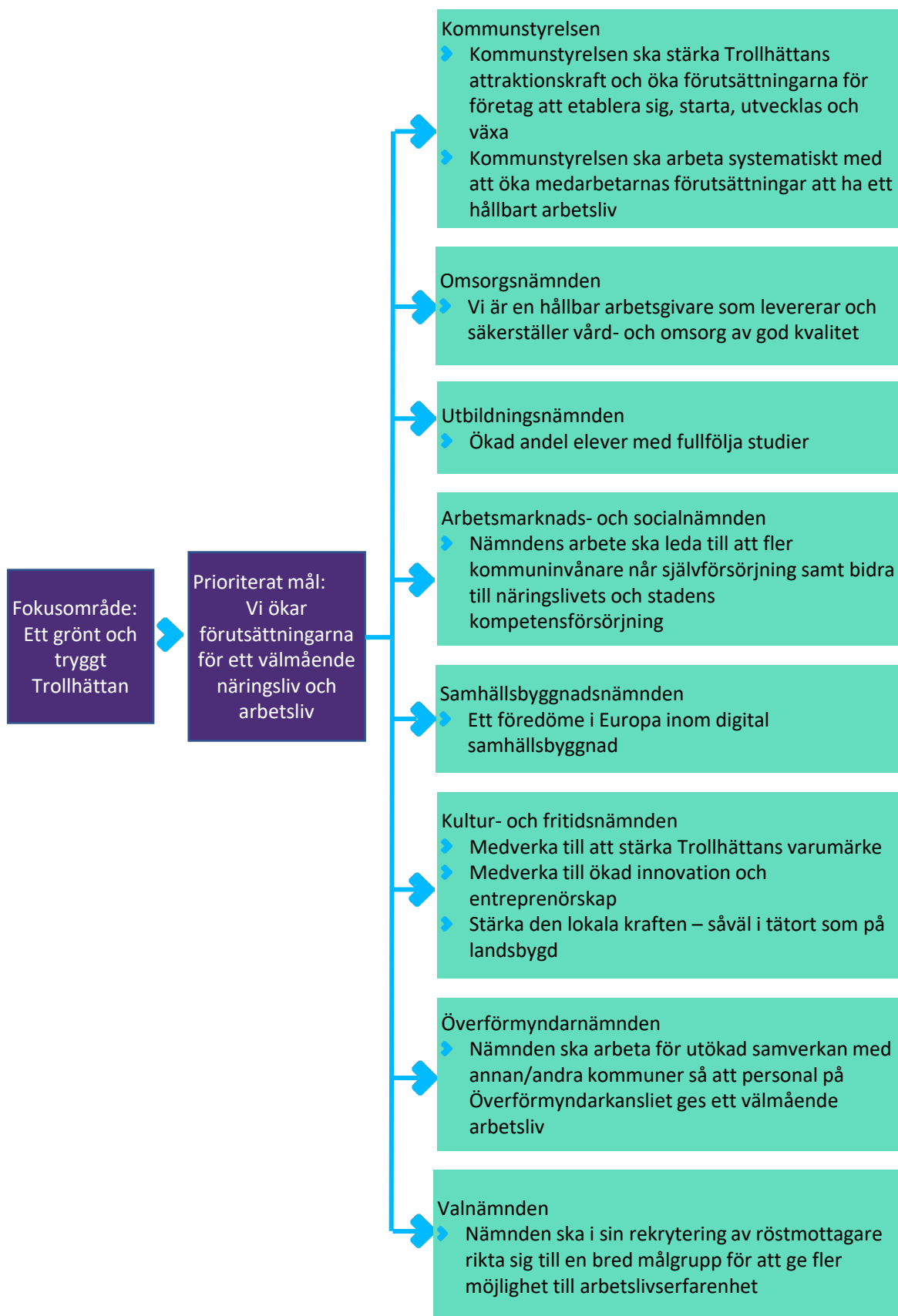
Den röda tråden

Bilaga till kommunfullmäktiges mål- och resursplan 2024–2027 som visar den röda tråden i styrningen från kommunfullmäktige till nämnderna. Nämnderna har tagit fram mål som ska bidra till att nå kommunfullmäktiges prioriterade mål och i denna bilaga redovisas dessa.

De följande tre sidorna visar nämndernas framtagna mål till respektive prioriterat mål.

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa Mål- och resursplan 2024–2027/Budget 2025 enligt Socialdemokraterna och Vänsterpartiets förslag.
2. Fastställa den kommunala utdebiteringen (skattesatsen) för år 2025 till 22:36 kronor per skattekrona.
3. Fastställa resultatbudget, kassaflödesbudget och balansbudget för år 2025 och plan 2026–2027.
4. Fastställa driftbudget för år 2025 samt ramar för åren 2026–2027 för nämnder och kommunstyrelse.
5. Fastställa fokusområde, prioriterade mål.
6. Fastställa investeringsbudget för år 2025 och investeringsplan för åren 2026 - 2027, med specificerade objekt. Objekt märkta med (EB) skall beslutas särskilt i kommunstyrelsen.
7. Godkänna låneram med högst 1 000 mkr per år för 2025.
8. Kommunstyrelsen får besluta om exploateringsbudget för exploateringsområde, under förutsättning att fastställd detaljplan följs och att tomtförsäljningen beräknas täcka kostnaderna.
9. Kommunstyrelsen får disponera avsatta medel för oförutsedda utgifter och särskilda åtgärder. Avseende övergripande IT, sommarjobbsgaranti, mentorskapet Näktergalen, Matematiksatsning Intize, Vårhaga sommarkollo, vinterväghållning samhällsbyggnadsnämnden samt masshantering serviceförvaltningen får beslutanderätten delegeras till kommunstyrelsens ordförande. Anslag till Agenda 2030 får delegeras till utskottet för Agenda 2030, trygghetsutskottet får delegeras till trygghetsutskottet, näringslivsutskottet får delegeras till näringslivsutskottet och kompetensutveckling personal och hälsopott får delegeras till personalutskottet.
10. Kommunstyrelsen får besluta om kompensation för löneökningar vid årlig lönerrevision inom tilldelad ram, 84 mkr. Kommunstyrelsen får delegera beslutanderätten till kommunstyrelsens personalutskott.
11. Trollhättan Exploatering AB erhåller ett villkorat ägartillskott på högst 0 mkr för år 2025 och att ägartillskott för kommande år beslutas årligen i budget.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del att:

1. Fastställa internräntesatser för år 2025 enligt specifikation i budgethandlingen.
2. Kompensation för personalkostnader vid årlig lönerrevision lämnas inom tilldelad ram. Ramen är styrande för totalutrymmet vid kommande löneförhandlingar. Kommunstyrelsens personalutskott får i uppdrag att fördela anslaget.
3. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för övergripande IT, sommarjobbsgaranti, mentorskapet Näktergalen, Matematiksatsning Intize, Vårhaga sommarkollo, vinterväghållning samhällsbyggnadsnämnden samt masshantering serviceförvaltningen till kommunstyrelsens ordförande.
4. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för agenda 2030 till utskottet för agenda 2030.
5. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för anslaget trygghetsutskottet till trygghetsutskottet.
6. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för anslaget näringslivsutskottet till näringslivsutskottet.
7. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för kompetensutveckling personal till personalutskottet.
8. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för hälsopott till personalutskottet.

HANDLINGSPROGRM
Socialdemokraterna
&
Vänsterpartiet

Tillsammans gör vi Trollhättan bättre

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerande och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

De globala utmaningar är också lokala och där städerna har en nyckelroll i arbetet med att uppnå målen. För oss socialdemokrater är det självklart att ansvar och än mer intensifiera vårt arbete mot en hållbar stad, redo att ta sig an framtidens utmaningar, men också dess möjligheter.

• Ekonomisk hållbarhet

Att ha ordning på ekonomin är en förutsättning för att kunna bygga en robust välfärd. Genom god tillväxt läggs grunden för en trygg kommun där vård, skola och omsorg ska prioriteras. Därför ska 1% av nettobudgeten utgöra överskott varje år. Kommunalskatten ska vara oförändrad under mandatperioden. Detta ställningstagande förutsätter dock en fortsatt röd-grön regering med välfärden i fokus, som inte sätter krokben för de satsningar som Trollhättan behöver och måste göra. Taxor och avgifter i de kommunala verksamheterna ska hållas låga och våra kommunala bolag ska arbeta för medborgarnas bästa vad gäller bostäder, energi och olika näringars utveckling. Vårt löfte: inga helägda kommunala bolag ska säljas under mandatperioden.

• Social hållbarhet

Barnen är vår framtid och för oss socialdemokrater är det en självklarhet att Trollhättan ska vara ett tryggt, rättvist och solidariskt samhälle att växa upp i. Grunden för god hälsa och ett bra liv läggs under uppväxtåren, där en stabil och trygg hemmiljö och familjesituation spelar en mycket viktig roll. Barn och unga är beroende av skydd, omsorg och tillitsfulla relationer med vuxna. Saknas det i hemmiljön måste vi som samhälle finnas där för att ge det stödet. FN:s Barnkonvention är numera införlivad i svensk lag. Det innebär att barns och ungas rättigheter ska tillgodoses oavsett uppväxtvillkor och individuella förutsättningar. För oss är detta en självklar utgångspunkt inom alla politikerområden. Barns och ungas röster och tankar ska aktivt tas del av och varje beslut ska tas ur ett barn och ungdomsperspektiv och med konventionen som ledstjärna i vårt politiska arbete. Ett samhälle som bygger på social hållbarhet kräver likvärdiga förutsättningar för utbildning, sysselsättning och en god ekonomisk situation, där människor kan känna sig delaktiga och betydelsefulla för Trollhättans och dess framtid. Alla ska ha möjlighet att bo bra, känna gemenskap och tillit till andra. Trollhättan är - och ska fortsätta att vara - ett samhälle där alla invånare ges förutsättningar för att känna trygghet, en god hälsa och ett gott liv. Ett socialt hållbart samhälle sätter människan i centrum. Det har ett inkluderande förhållningssätt där samhällets institutioner anpassar sig till invånarnas behov och förutsättningar för att motverka marginalisering och diskriminering. Utbildning med hög kvalitet, jobb, jämlika och jämställda livsvillkor samt trygga och goda uppväxtvillkor är grundläggande utgångspunkter i vår politik. Likaså är en god folkhälsa är en förutsättning för ett jämlikt samhälle. Forskning visar idag på stora skillnader i både hälsa och livslängd mellan olika samhällsklasser. Det är skillnader som måste utjämnas. Att se ekonomiska satsningar och sociala insatser som viktiga och nödvändiga investeringar gör politiken socialt hållbart. Målet för vår politik kan därför aldrig vara något annat än en vision om ett Trollhättan där god hälsa omfattar alla invånare. För att nå dit behöver vi se hela människan och investera i hela dess livsperspektiv.

• Ekologisk hållbarhet

Att skapa ett ekologiskt och hållbart Trollhättan är ett arbete som aldrig får stanna upp. Det är nödvändigt att vi tar de utmaningar vi står inför, med klimatförändringar och miljöhot, på största allvar. Vi måste förbereda oss genom att skaffa bra kunskaper. Ambitionen ska vara att andelen ekologiskt odlade, rättvisemärkta och/eller så långt som möjligt närproducerade livsmedel som serveras i kommunens verksamheter ska öka. Både i nutid och framtid ska vi vara en stad som värnar om miljön. Nya idéer, innovationer och forskning skapar jobb och ett bättre ekologiskt fotavtryck på vår jord. Miljöarbetet ska ske i nära samverkan med näringslivet, organisationer och enskilda medborgare.

Trollhättan ska vara en av de ledande miljökommunerna i Sverige. Målsättningen är att inga fossila bränslen ska användas i Trollhättans Stad inom värme och transportsektorn. Kommunen arbetar för att utsläppen av växthusgaser ska minska och att fossila bränslen ska fasas ut. Staden har antagit en koldioxidbudget som går i linje med Parisavtalet. För att samla oss runt en gemensam målsättning arbetar kommunen med ett digitalt verktyg, som visar hur utsläppen i Trollhättan ser ut idag och möjliga lösningar för att komma till rätta med dem. Verktygets möjligheter ska tas tillvara i stadsplaneringsprocesserna.

Persontransporterna är en av de absolut största utmaningarna inom klimatområdet. Omkring 50 procent av rena koldioxidutsläpp i Trollhättan kommer från våra persontransporter. För att nå klimatmålen behöver flera åtgärder vidtas till exempel minska användandet av fossila drivmedel, välja cykel eller promenad vid våra kortare resor, åka mer kollektivt i stället för egen bil och nyttja digitala lösningar för våra arbetsmöten.

Genom tydliga mål, medel och metoder ska vi vid allt byggande ta hänsyn till vilken påverkan varje bygge har på miljö och klimat. Ett exempel på vår vision är det nya bostadsområdet Vårvik, där såväl byggmateriel som anläggning, utformning och innehåll har fokus på ett hållbart samhälle. Här tas den industrihistoriska miljön tillvara, samtidigt som hållbarhet genom minskat bilåkande, energieffektiva lösningar och smarta sätt att ta tillvara dagvatten mm. sätter färdriktningen för framtiden.

• Stad och land

Det hållbara, jämlika och sammanhållna samhälle som vi socialdemokrater arbetar för innefattar också att se och utveckla de förutsättningar som de geografiska skillnaderna och möjligheterna innebär.

Trollhättan är till stor del en tätort; andelen boende på landsbygd har traditionellt varit låg. Det betyder inte att landsbygdens värde har, eller ska, underskattas. Att hålla landsbygden levande är viktigt för de boende där, men också för staden. Det handlar om att ha ett lantbruk som kan producera de nära varor vi vill köpa, att erbjuda attraktiva boenden och service för den som inte vill bo i tätorten.

Många av de förbättringar som krävs för en levande landsbygd ligger utanför kommunens ansvar och beslutanderätt. Det betyder inte att vi socialdemokrater lämnar landsbygden därhän. Vi har byggt ut den infrastruktur vi själva beslutar om och ansvarar för. Det gäller inte minst fibernätet, som är en viktig faktor utifrån såväl arbete som delaktighet. Gator, vägar och gång- och cykelstråk har byggts på de flesta håll. Nu tidigarelägger vi också vår egen investering för att färdigställa cykelvägen mellan Sjuntorp och Trollhättan och planerar för ytterligare cykelvägar från och till landsbygd och centrum.

Trollhättans landsbygd är redo för att växla upp sitt näringsliv och bredda det. Vi gör därför en särskild satsning för att marknadsföra alla de möjligheter som erbjuds företag som inte nödvändigtvis måste finnas centralt. Ett väl utbyggt näringsliv är viktigt eftersom det får följdverkningar för en livskraftig landsbygd: Ökad service och handel, breddat utbud av varor och tjänster och – inte minst – ett ökat underlag för stärkt kommunal service genom fler bostäder, skolor och förskolor, omsorg och socialt arbete och kultur- och fritidsliv.

• Trygg i Trollhättan

Brottsligheten ska bekämpas med alla medel. Människor i Trollhättan ska känna sig trygga. För detta krävs både ”hårda” och ”mjuka” insatser.

Det är viktigt att jobba med åtgärder som ökar tryggheten idag, men också på lång sikt. Det behövs både starka rättskipande insatser och ett stabilt brottsförebyggande arbete. Det behövs fler poliser, men också gott samarbete med polis, väktare och andra aktörer i samhället för att stävja brottsligheten och säkerställa tryggheten för trollhätteborna.

Eftertanke i stadsplanering och god belysning på strategiska platser är exempel på saker staden ska göra för att motverka kriminalitet och ökar tryggheten. Polisens utökade rättigheter till övervakning ger också nya möjligheter som måste tas tillvara och användas.

Samtidigt som vi bekämpar brotten måste vi också bekämpa brottens orsaker och förhindra nyrekrytering till kriminalitet. Det säkraste sättet är genom att redan tidigt erbjuda ett bättre alternativ: bra skola, kultur- och fritidsutbud, ett första jobb och möjligheten att flytta hemifrån. Vi behöver också stärka samarbetet mellan såväl skola och sociala myndigheter, som med föreningslivet och Polisen för att så tidigt som möjligt upptäcka barn och unga i riskzon.

• Jämlikhet

För socialdemokratin är alla människors lika värde och jämlika förutsättningar en självklarhet. I ett socialdemokratiskt samhälle är alla behövda och ges möjligheter att delta. Alla människor ska bemötas med hög integritet, värdighet och respekt. Därför arbetar Socialdemokraterna i Trollhättan aktivt mot all form av diskriminering kopplat till etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, kön, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck.

Jämlikhet ska vara en central och fundamental del i all verksamhet i Trollhättan och den politik som vi bedriver.

Arbete är en viktig del i människors liv, bland annat för att det skapar en social samhörighet. Vår politik ska därför skapa förutsättningar för att alla som kan arbeta också ska göra det. Särskilda på utbildning behövs, liksom för att människor med funktionsvariationer ska få det stöd som hen behöver för att komma in på arbetsmarknaden. Om alla som kan arbeta också gör det är dessutom en viktig väg för att bekämpa barnfattigdom, en annan viktig utmaning vi har i Trollhättan. Att bekämpa sociala och ekonomiska skillnader och driva en politik som gynnar barn är därför högprioriterat.

Vi vill också att arbetet med HBTQ-I-certifiering av kommunens verksamheter fortsätter.

• Jämställdhet

I dagens samhälle finns fortfarande olika förväntningar på flickors och pojkars och kvinnors och mäns beteenden och uttryck. Först när vi ser och förstår de strukturer som särskiljer och värderar könen olika kan vi bekämpa dem. Därför ska vi alltid ha ett jämställdhetsperspektiv i vårt politiska arbete. Alla, oavsett kön, ska ha samma möjlighet att forma samhället och sina egna liv. Det handlar om rätten till sin egen kropp, till inflytande och makt och om ekonomi, hälsa, utbildning och arbete utifrån vem man är, inte utifrån ens kön. Detta ska genomsyra vår politik.

Socialdemokraterna i Trollhättan ska fortsätta driva en feministisk politik. Som stor arbetsgivare med många yrken med stark kvinnodominans är heltid som norm en viktig del i jämställdhetsarbetet i Trollhättans stad. Likaså ska arbetsvillkoren vara oberoende av kön; att få rätt utrustning på jobbet är lika viktigt för den som är förskollärare eller vårdbiträde som för byggnadsarbetaren eller vaktmästaren. På samma sätt ska lönen spegla arbetet, inte könet.

Att stoppa mäns våld mot kvinnor är ytterligare en viktig jämställdhetsfråga. Trollhättan har blivit uppmärksammat för sitt arbete med att stärka sitt stöd för våldsutsatta kvinnor. Men vi ska inte slå oss till ro med det – vi ska bli ännu bättre! Såväl rättsliga som frivilliga insatser för att stävja våldet mot kvinnor måste stärkas. Machokulturen ska stävjas redan i tidig ålder genom insatser i såväl skola som fritidsverksamhet. Särskilt fokus ska läggas vid hedersrelaterat våld, inte minst genom ökat kunskapsstöd för personal som arbetar med frågan.

• Integration

Trollhättans arbete med integration och mångfald ska självfallet utgå från alla människors lika värde, med samma rättigheter och skyldigheter. Alla former av rasism, diskriminering och främlingsfientlighet ska motverkas. Människor som flyr eller flyttat över gränserna i hopp om ett bättre liv och nya möjligheter ska finna trygghet i Trollhättan. Vi ser den kulturella mångfalden och olikheterna som en styrka.

Arbete en viktig väg in

För att nyanlända ska kunna vara en del av samhället är det avgörande att de som kan jobba också får möjlighet att göra det och att alla barn ges goda möjligheter i skolan. Kommunens matchningsarbete tillsammans med Arbetsförmedlingen ska fortsätta att förbättras, och nätverk utvecklas som ger plattform för kommunen, nyanlända och näringslivet att mötas. Möjligheterna att kombinera jobb och svenskundervisning ska stärkas och vi ska fortsätta att arbeta med olika vägar in på arbetsmarknaden, som till exempel instegsjobb. Det är också viktigt med meningsfulla och givande insatser när det gäller SFI och samhällsorientering.

Skola och mötesplatser

Skolan har ett centralt uppdrag för att ge nyanlända rätt förutsättningar för ett bättre liv. Därför är det viktigt att vi ger skolorna rätt resurser. Kommunen ska fortsätta att jobba med språkinläring för nyanlända och samtidigt jobba för att ge elever från olika delar av staden möjligheter att mötas i olika sammanhang under skolåret. Det här hjälper eleverna att skapa nya kontakter och ger ökad förståelse för varandras verkligheter.

Omorganisationen av skolan, ”likvärdig skola”, är ett viktigt steg i detta arbete och kan på sikt, och rätt använd, skapa en god grund för en framtida minskad segregation och ge såväl de nyanlända som de infödda barnen viktiga kunskaper om det svenska samhället och förståelse och kunskap om andra kulturer. Verksamheter inom kultur och fritid är också viktiga medverkande krafter för en bättre integration. Vi ska fortsätta att utveckla verksamheter där nyanlända får möjlighet att delta och ta ett steg in i samhället.

Vi behöver också skapa fler mötesplatser där olika kulturer och åldrar kan träffas på ett otvunget sätt, för att skapa ”bryggor” mellan människor. Det är ett bra sätt för alla att få en ökad kunskap om demokrati, jämlikhet och jämställdhet.

• Näringsliv och arbete

En växande kommun är attraktiv för både näringsliv och människor och ger bra förutsättningar för såväl stora som mindre och små företag i kommunen att hitta rätt kompetenser och utvecklas. Därför har vi Socialdemokrater i Trollhättan ett mål om att vår stad ska expandera och att vi ska bli fler invånare. Vi ska fortsätta att arbeta för att ha en bred och stark arbetsmarknad, ha en bra och aktiv dialog med hela näringslivet, och vara en attraktiv kommun för näringsidkare. Kommunen ska bistå företagen med service och det är viktigt att näringsidkarna är nöjda kunder till kommunen. Idag är staden en av de städer med mest nöjda näringsidkare. Det ska Trollhättan fortsätta att vara. De stora möjligheter som Europaväg 45 och dubbelspåret till Göteborg gett Trollhätteborna ska tas tillvara på bästa sätt. Det är viktigt att ha en bra dialog även framöver med grannkommuner, region, regering och riksdag, inte minst för att påverka att hela sträckan av E-45 mellan Trollhättan och Göteborg blir färdigbyggd.

Handel och centrumutveckling

Vid nyetableringar har kommunens näringslivsenhet ett stort uppdrag. Speciellt viktig är handeln för både arbetsmarknaden och kommunens attraktion. De olika handelscentra som finns i kommunen ska komplettera varandra och därför ska utvecklingen vara under ordnade former. Nybyggnationen av Drottningtorget har gett Trollhätteborna en mötesplats som de kan vara stolta över. Satsningen på centrum tillsammans med de privata aktörerna ska fortsätta och målsättningen under mandatperioden är att vi blir utsedda till årets stadskärna. Vi ska ha ett attraktivt centrum där handel, boende, skolor

tillsammans med kultur och nöjen samsas. Det är en stor tillgång för alla. Kommunala fastigheter med kulturellt värde ska vårdas och inte säljas.

Film i Väst och Innovatum

Film i Väst har blivit en del av Trollhättans identitet. Det är därför viktigt att verksamheten där fortsätter att utvecklas. Det är även viktigt för vår arbetsmarknad. Samarbetet mellan N3 och Film i Väst bör utvecklas för att tidigt utveckla och stödja barns och ungas intresse för filmskapande och rörliga medier.

En annan aktör som är av stor betydelse för vår arbetsmarknad är de verksamheter som ligger under Innovatum AB. Därför måste de även fortsättningsvis få det stöd de behöver.

• Studentstaden Trollhättan

Satsningen på Högskolan Väst i Trollhättan är en nyckel till framgång för kommunen. Trollhättan har utsetts till Sveriges attraktivaste studentstad och det är en position som ska behållas och förstärkas. I detta arbete är det viktigt att bibehålla bostads-garantin.

Högskolan har gett många Trollhättebor möjlighet till högre utbildning oavsett bakgrund. Detta är vi mycket stolta över. Högskolan har ett modernt campus som är tillgängligt och är känd för den studiesociala miljön.

Vi ska ha ett fortsatt gott samarbete med studentkåren, som har en lång tradition av inkludering. Vi ska också arbeta för att kopplingen mellan arbetsmarknaden och högskolan är så bra som möjligt.

• Personalpolitik

För att trygga den framtida kompetensförsörjningen är arbetet med arbetsgivarvarumärket ett högt prioriterat mål. Det är avgörande för att attrahera framtidens anställda att visa på Trollhättan som en bra och utvecklande arbetsgivare.

Stadens anställda ska jobba med stor självständighet och under ansvar, samt känna att de jobbar hos en trygg arbetsgivare med gott ledarskap. På stadens arbetsplatser ska ett bra arbetsklimat råda.

Rätt till heltid

I Trollhättan har anställda rätt till heltid. Det är en fråga som är viktig att slå vakt om.

Timanställningar ska hållas på ett minimum och arbetet med att få bort de delade turerna ska fortsätta. Den övertalighet som rätten till heltid inneburit, framför allt inom omsorgerna, ska tas om hand på ett sätt som gynnar såväl personal som brukare på bästa sätt. Kompetensutveckling och utbildning på betald arbetstid i omsorgerna ska prioriteras och nya arbetssätt och möjligheter till delaktighet i arbetet ska uppmuntras.

Facklig-politisk samverkan

Vi vill ha ett gott samarbete med de fackliga organisationerna och tillsammans utveckla stadens många olika verksamheter och utveckla dialogen mellan anställda och stadens förtroendevalda.

Lönepolitiken ska utgå från gemensamma arbetsvärderings-kriterier för den individuella lönesättningen. En viktig mål-sättning för oss socialdemokrater är att öka status och höja löner för personal i omsorgerna, inte minst inom Kommunals område. Jämställda löner mellan könen är en självklarhet.

Arbetet med arbetsmiljön är också en högprioriterad fråga, inte minst för att förbygga ohälsa och minska sjukskrivningarna hos anställda.

• Kultur och Fritid

Kultur och fritidsverksamheten bidrar till att skapa ett rikare samhälle att leva i. Verksamheterna är därför en viktig del av den gemensamma välfärden, och utbudet vara så brett som möjligt. Den socialdemokratiska kultur- och fritidspolitikerna kännetecknas av medskapande och delaktighet. Socialdemokraterna i Trollhättan kommer fortsatt att prioritera alla stadens barn och ungas deltagande i kultur och fritidsverksamheterna.

Kultur och lärande

N3 bedriver flera verksamheter som vi är mycket stolta över. N3 arbetar för att nå ut till barn och ungdomar i icke organiserade verksamheter, detta genom att försöka finnas där ungdomar och barn finns. En metod man använt är att ha ett samarbete med stadens skolor. Kulturbyrån ger förskolebarn och skolelever inom skolan möta kulturen i alla dess former. Kulturskolan ger eleverna undervisning med hög kvalitet. De kreativa coacherna stödjer ungdomar som vill utforska kulturens fantastiska möjligheter. Och så ska det fortsätta att vara. Socialdemokraterna kommer under mandatperioden fortsätta satsa på avgiftsfri kulturskola för att alla stadens barn och ungdomar ska kunna utöva kultur oavsett ekonomisk bakgrund.

Folkbildningen genomför otroligt mycket kulturverksamhet och ska fortsatt stödjas.

Konst och kultur

Alla våra verksamheter ska präglas av att vi är ett mångkulturellt samhälle och vara en viktig kugge i integrationsarbetet. Människor med funktionsvariationer ska känna sig delaktiga i all vår verksamhet. För att främja en god folkhälsa ska alla, oavsett bakgrund, ha rätt till en meningsfull fritid.

Vi vill vara en evenemangsstad med stort utbud som vänder sig till alla åldrar. Här har de arrangerande kulturföreningarna en viktig roll och måste därför ges stöd.

Folkets Park förväntas stå helt färdig 2023, men kommer även innan dess användas till evenemang och liknande. Detta kommer starkt bidra till Trollhättan kulturliv och ska bli som Trollhättebornas offentliga vardagsrum.

Konsthallen erbjuder ett brett utbud av lokal, nationell och internationell samtida konst.

Pedagogiska aktiviteter för barn och ungdomar erbjuds i Konsthallen. Olika konstformer i den offentliga miljön är viktig och ska vidareutvecklas bland annat i fall- och slussområdet.

Kronan Kulturhus ska vara en attraktiv mötesplats för alla invånare i Trollhättan. Här ska kulturella uttryck mötas på ett sätt som främjar kontakter mellan människor, med N3 är en viktig samarbetspartner.

Biblioteken

Utbudet av media på biblioteken ska spegla vårt mångkulturella Trollhättan. Stadsbiblioteket, Kronans bibliotek samt det nybyggda Syltebiblioteket står öppna för allmänheten för att ge den bästa servicen. Biblioteken ska ha öppettider som passar människor och erbjuder därför söndagsöppet på ett av stadens bibliotek. För att ytterligare anpassa biblioteken till invånarna använder man sig dessutom av en bokbuss som åker runt till olika platser i staden och lånar ut böcker.

Biblioteken ska också ha programverksamheter för både barn och vuxna, till exempel författarbesök, sagostunder och poesikvällar. Trollhättans bibliotek lanserade 2021 en digital streamingtjänst som erbjuder medborgarna att hyra film avgiftsfritt. Det är en tjänst vi socialdemokrater vill fortsätta att satsa på.

Idrott och hälsa

Träning och motion är en viktig del av folkhälsan. Kommunens fritids-anläggningar ska vara välskötta, moderna och ha hög tillgänglighet.

Arena Älvhögsborg har under de senaste åren renoverats och står nu äntligen klar. Älvhögsborg bidrar med både idrottshallar och simhallar, och kan brukas både till sporter och kulturevent och andra större evenemang.

Ett stort och fungerande föreningsliv har en viktig roll för såväl samhällsutvecklingen som folkhälsan. Föreningslivet är en viktig del i att utveckla ett aktivt och demokratiskt samhälle. Därför ska vi stödja och stötta föreningslivet med bland annat generösa bidrag för barn och ungdomsverksamhet.

Många barn och ungdomar är engagerade i de olika idrottssporterna i Trollhättan. Därför har vi under den gångna mandatperioden rustat upp Slättbergshallen. Det finns också många unga Trollhättebor inom friidrotterna. Vi vill därför se över möjligheterna för att göra satsningar för att bättre bedriva inomhusträning under vintertid.

Även ridsporten är stor bland unga i Trollhättan. Det finns i dag två kommunägda ridanläggningar och båda har ett visst renoveringsbehov. Därför vill vi satsa på upprustning av både Ängensgård och Stommensgård under mandatperioden.

Vi måste också värna våra grön- och naturområden och vi vill att friluftslivet och spontanidrottandet ska fortsätta att utvecklas, såväl i tätorten som på landsbygden. Vi vill satsa på fler utegym och förbättrade motionsområden. Vi har satsat på upprustning av både Öresjö- och Sjölandas badplats under mandatperioden. Vi vill fortsätta att göra satsningar som gynnar folkhälsan och friluftslivet för alla som bor och verkar i Trollhättan.

Fritidsgårdar och fritidsbanken

På fritidsgårdarna i Trollhättan ska ungdomarna ha påverkansmöjlighet i verksamheten. Gårdarna ska vara mötesplatser för unga och ska vara ett alternativ till kommersiell verksamhet.

Fritidsgårdarna på Sylte och Lextorps öppnades på nytt under 2021.

Syftet med stadens fritidsgårdar är att vara trygga mötesplatser. Men det ska också vara också vara en utvecklande och kunskapsgivande miljö. Därför är det viktigt att besökarna får testa på varierade aktiviteter. Man ska så långt det går försöka hitta verksamheter som tar tillvara alla ungdomars intressen. Vi socialdemokrater ser gärna ett starkare samarbete mellan olika fritidsgårdar, så att ungdomar från olika stadsdelar möts. Ett bra exempel på detta är "Sommargården" som ligger i Öresjö, där unga från hela staden umgås.

Trollhättan har i flera år haft en fritidsbank, som Socialdemokraterna gjort permanent. Den är en viktig del för att alla ska kunna delta i fritidsaktiviteter på samma villkor. Det är dessutom ett sätt att få barn och unga att delta i mer sportaktiviteter.

• Stadsplanering

Socialdemokraterna i Trollhättan ska jobba målmedvetet för att skapa attraktiva, spännande och trygga områden. Fokus ligger på att skapa trygga och bra mötesplatser i vår kommun.

Under mandatperioden har vi satsat på ett bra utbud av attraktiva lekplatser för barnen i Trollhättan. Det är fortsatt en prioriterad fråga och vi kommer arbeta för att skapa fler lekparkar i alla stadens stadsdelar.

Prioriterat är också att använda sig av stadens grönska och vatten för att bidra till en naturlig och trivsamt miljö för trollhätteborna.

Vi kommer att fortsätta arbetet med att utveckla våra parker, naturmarker och sommarrabatter. Platser som centrum och älvrummet har fortsatt hög prioritet. Renhållning och skötsel av gemensamma offentliga platser är viktig, ur trivselsynpunkt men också utifrån ett miljöperspektiv då skräp, särskilt plast, är ett problem för både djur och natur. Vi vill också satsa på mer belysning samt övervakningskameror på strategiska platser för att få medborgarna i Trollhättan att känna sig tryggare och förebygga brottslighet.

Trafiksäkerheten i stadens vägnät ska fortsätta att utvecklas. Fokus ska ligga på att öka tryggheten för oskyddade trafikanter. I det arbetet har barnsäkerheten har en särställning. Kommunens vägnät ska även fortsättningsvis hålla god standard.

Boende

En bra bostad är en mänsklig rättighet. Därför har vi medverkat till att nästan 500 nya bostäder har tillkommit i Trollhättan de senaste två åren.

Alla ska en möjlighet att välja det boende som passar den egna situationen. Det är därför viktigt att det erbjuds olika sorters boendeformer och att dessa blandas när det byggs nya områden eller förtätas i kommunen. Det är viktiga faktorer om man, som vi, vill ha en stad som är socialt hållbar. Hållbara och klimatsmarta val med ökat inslag av träbyggnation och andra miljövänliga byggmaterial är utgångspunkt vid byggande av nya bostäder. Att ta fram attraktiva, trivsamma och trygga bostadsmiljöer som har en hög kvalitet i arkitekturen är en väsentlig faktor.

Byggnationen av den nya stadsdelen på Värvik är i full gång. På Innovatumområdet kommer det byggas nya byggnader och fler bostäder. Båda är viktiga områden i vår strävan mot 70 000 invånare. Bodialogmöten, där vi träffar marknadens aktörer, ska hållas med regelbundenhet och är ett viktigt instrument i stadens utveckling.

Staden ska också ha akutboenden, som kan erbjudas människor som av olika skäl inte klarar eget boende.

• Utveckling i hela kommunen

Alla som bor i Trollhättan ska känna sig delaktiga, inkluderade och uppmärksammade. Såväl de som bor i centrum, som de som bor i en stadsdel, i en småtätort utanför centralorten eller om på landsbygden, är Trollhättebor och alla är vi lika viktiga.

Bostadens placering ska inte vara avgörande när du behöver samhällets tjänster. Förutsättningar är olika, men det behöver inte vara någon nackdel, snarare tvärtom ibland. De som bor i centrum har inga svampskogar runt hörnet och de som bor i småtätorterna har inte alla serviceinrättningar inom promenadavstånd.

Socialdemokraterna i Trollhättan vill satsa på landsbygden. Under åren har vi byggt allt från förskolor till återvinningsstation. Samtidigt ser vi att satsningar behövs för att öka utbudet av kultur, fritid och andra servicetjänster. Både fritidsgårdar och lekplatser ska finnas jämnt utplacerade i kommunen, även på landsbygden, liksom att det ska finnas vård och omsorg. Alla åldrar ska känna sig inkluderade och det ska satsas på all typ av service. Det ska vara attraktivt att bo på landsbygden, då måste det också satsas på att utveckla den. Det handlar inte bara om boendet, servicen och fritiden, utan också om att satsa på ett utökat näringsliv. Därför har vi Socialdemokrater under mandatperioden satsat särskilda resurser för att få fler företag att etablera sig på landsbygden. Det är möjligt inte minst tack vare att också satsat på ett utbyggt fibernät. Socialdemokraterna ser stor potential i vår landsbygd. Vi vill ge befolkningen på landsbygden mer makt och inflytande, och stärka demokratin och banden mellan stad och land. Därför anser vi att ett landsbygdsråd skulle vara en stor tillgång för hela staden. Rådet ska ha som syfte att komma med förslag och initiativ när det kommer till landsbygdsfrågor.

Kollektivtrafik

Att ha tillgång till kollektivtrafik är viktigt för alla kommuninvånare. Vid byggnation av nya stadsdelar måste kollektivtrafiken anpassas även för dessa områden. Tätortstrafiken är en viktig prioriterad fråga för oss socialdemokrater.

Socialdemokraterna arbetar för att seniorerna ska fortsätta att kunna använda sig av kollektivtrafiken kostnadsfritt. Dessutom är möjligheten att kunna pendla till och från kommunen är viktigt.

Vi måste fortsätta arbetet med att få ett tågstopp i Upphärad. Och vi kommer fortsätta att kämpa för att servicelinjerna ska finnas kvar i hela staden. De är viktiga faktorer för att alla invånare ska tillgång till såväl service som handel och sociala kontakter.

Cykelvägar

Att fler väljer att cykla istället för att ta bilen är bra för både den egna hälsa och stadens miljö. Att öka cyklandet i staden är därför en prioriterad fråga. Därför är det viktigt att ha ett bra och väl utbyggt cykelvägnät.

En cykelplan finns framtagen hur utbyggnaden av cykelvägarna ska göras i hela kommunen. Vissa cykelstråk involverar Trafikverket och/eller regionen. Det handlar till exempel om att färdigställa cykelvägen mellan Sjuntorp och Trollhättan. Socialdemokraterna i Trollhättan kommer fortsatt att driva på för att regionen ska göra sin satsning, men kommer att tidigarelägga sin egen investering för att få igång byggandet. Andra cykelvägar som kräver prioritering från Trafikverket/regionen är

exempelvis Öresjö, Åsaka och en längs Edsvägen. Även här kommer Socialdemokraterna fortsätta att trycka på för att vägarna ska byggas.

Cykeln ska också kunna vara ett komplement till kollektivtrafiken. Vi vill skapa fler och bättre lösningar för att parkera sin cykel säkert vid pendling med buss och tåg.

Lekplatser

Socialdemokraterna har aktivt agerat för att ta fram det kommunala ”lekplatsprogram” som nu succesivt genomförs. Staden har inventerat och kategoriserat alla lekplatser. Det finns utflyktslekpark, områdeslekpark och närlekplatser. Av dessa tre kategorier ska det finnas någon sorts lekpark i alla stadsdelar och i de mindre tätorterna. Utöver dessa finns lekplatser inom bostadsgårdar, fritidsgårdar och skolgårdar, som alla ska hålla god standard.

Friluftsområden

Runt om i hela kommunen finns friluftsområden som måste bevaras och skötas för att ge människor möjlighet att vistas i naturen. Det viktigt att det finns ett varierat och kvalitativt friluftsliv med fina naturmiljöer som är både gröna och blå. Kommunen måste ta hänsyn till naturen och friluftslivet när man bebygger staden.

Socialdemokraterna ser det som en viktig uppgift att alla ska kunna delta i friluftslivet. Friluftslivet är en viktig del av människors liv och därför ska alla få möjlighet att ta del av stadens natur och friluftsanläggningar på samma villkor.

Trollhättan är redan en av de bästa friluftskommunerna i landet och det vill vi fortsätta att vara. Både under vinter- och sommartid finns det friluftsalternativ för alla kommunens invånare. Några exempel på detta är skidspåren i Strömslund och Edsborgs idrottsplats, som har öppet sin anläggning även under vinterhalvåret. Under sommaren har vi bland annat våra vackra sjöar och stadens fina promenadslingor. Vi tror att detta kan utvecklas ännu mer. Trollhättan är en otroligt vacker stad och vi vill utöka möjligheten för alla att ta del av dess natur. Utvecklingsområden som vi ser är fler rastplatser, vindskydd, elljusspår och grillplatser.

Stadsparken som ska anläggas i Hjulksvarnelundsområdet kommer att ge stora möjligheter för utveckling av stadens friluftsliv. Den centralt belägna campingplatsen är ur turistperspektiv mycket fördelaktig. Det är också viktigt att friluftsområdet vid Vårvik finns kvar även efter att området bebyggs.

• Vård och Omsorg

Vi socialdemokrater tror på ett solidariskt samhälle. Ett samhälle som ibland behöver stötta upp när oförutsedda saker inträffar i livet.

Omsorgsnämnden har politiskt ansvar att erbjuda våra kommuninvånare vård och omsorg, omsorg för funktionsnedsatta, omsorg inom socialpsykiatri och kommunal hälso- och sjukvård. Alla kommuninvånare skall känna att de får vård och omsorg när de har behov av det.

Människans rätt till frihet är ett honnörsord för oss socialdemokrater. Ambitionerna ska vara högt satta i att skapa den bästa vård och omsorg, där Trollhättan statuerar sig som föregångare för andra. Vi ska hänga med och ta tillvara på utvecklingen kring välfärdsteknik och digitalisering för att förbättra kvalitet och ge större frihet mer självbestämmande och delaktighet för alla som behöver ett ökat stöd.

Vår gemensamma välfärdsmodell är en del av det som gör Trollhättan fantastisk.

Äldreomsorg

Tillsammans skapar vi framtidens omsorg. För oss socialdemokrater är trygghet för våra äldre ett fundament.

Vi lever allt längre i Sverige. Det innebär att behovet av äldreboenden kommer att öka i framtiden. Under mandatperioden tänker vi utveckla omsorgerna genom att bygga nya boenden, såväl på landsbygd som tätort. En fortsatt strategi är att i samarbete med Eidar fortsätta se på möjligheten att bygga nya trygghetsboenden. På våra olika boenden ska det finnas en öppenhet i att teman på boenden ska kunna etableras. Att såväl boende som personal ges möjlighet att ”nischa” sig utifrån intresse är viktigt för såväl trivsel som trygghet.

Hemtjänsten ska utvecklas med målet att brukarna känner sig trygga genom bland annat en ökad personalkontinuitet, där omsorgstagare träffar kända ansikten i sina hem. Vi ska fortsätta höja kompetensen bland vår personal, så att omsorgsarbetet blir kvalitativt i samtliga av förvaltningens verksamheter. Äldreomsorgslyftet är ett exempel på detta. En fast omsorgskontakt ska införas i

hemtjänsten och dessutom vill vi socialdemokrater utveckla nya omsorgs- och arbetsmetoder, där inflytandet över de insatser som ska göras ökar för såväl brukare som personal. Alla ska ha stort inflytande över planeringen och genomförandet av den egna vården och omsorgen. De synpunkter som förmedlas från brukare och deras anhöriga ska tas tillvara. De skatter som Trollhätteborna betalar för att få en god äldreomsorg ska användas till just det, inte till vinster i privata bolag. Därför kommer vi socialdemokrater i Trollhättan fortsätta att säga nej till utförsäljning och privatisering av vår äldreomsorg.

Vi vill också fortsätta att satsa på och utveckla de träffpunkter vi har i vår stad, för att stödja olika sociala och kulturella aktiviteter. Finns behov av fler träffpunkter ska dessa etableras. Den ”Lilla hjälpen”, utan behovsprövning, ska fortsätta att erbjudas gratis till alla över 67 år.

Nutrition till omsorgstagare ska vara en fortsatt prioriterad fråga i förvaltningens verksamheter. Den mat som erbjuds ska ha god smak och doft, vara tilltalande och varierad och ha högt näringsvärde.

Omsorger för personer med funktionsnedsättning

Socialdemokratin i Trollhättan ska verka för att varje individ ska få rätt stöd utifrån sina behov, så att den enskilde kan leva ett aktivt och så självständigt liv som möjligt. En meningsfull sysselsättning ska finnas för den enskilde brukaren, som ger stimulans, personlig utveckling, gemenskap och delaktighet i samhället.

Våra mål är att alla människor med funktionsnedsättning ska ha tillgång till boende, dagligverksamhet och boendestöd i Trollhättan. Det stöd som erbjuds skall utgå från personens egna behov och önskemål. Var och en ska få vara delaktig och ha inflytande över planeringen och insatserna.

Socialpsykiatri

Den som drabbats av psykisk ohälsa ska genom stadens socialpsykiatri på olika sätt ges möjlighet att få rätt stöd, utifrån en enskildes behov. Socialdemokratins målsättning är att den individ som drabbas av psykisk ohälsa ska kunna erbjudas hjälp att påverka sin situation för att leva ett gott liv i ett socialt sammanhang, samt utvecklas mot en ökad självständighet.

Att Träffpunkter finns etablerade är betydelsefullt och angeläget för den som drabbats av psykisk ohälsa. Målet med verksamheten är att bryta social isolering och få en meningsfull fritid. Det är en verksamhet som ska värnas och antalet träffpunkter ska formas utifrån behov

Hälso- o sjukvård

Att som medborgare få rehabilitering och hälso- och sjukvård när det behovet finns är för socialdemokrater en självklar rättighet. Den ska formas av en väl inarbetad organisation med personal som med sina licensierade kunskaper ska ge det bästa av stöd för den enskilde i sitt sjukdom/rehabiliteringstillstånd. En god samverkan ska finnas med den regionala sjukvården, där regionen och kommunen samspelar med den enskilde medborgarens personliga behov i fokus.

• Arbetsmarknad och Socialtjänst

En av de viktigaste förutsättningarna för egen försörjning är att ha tillgång till arbete eller annan sysselsättning. Att kunna försörja sig själv och sina familjemedlemmar är också en av grundförutsättningarna för en god hälsa. Det handlar inte bara om möjligheten till försörjning, utan också om rätten till arbetsdeltagande utifrån sin förmåga liksom självständighet, självrespekt och att vara oberoende.

Vi socialdemokrater är övertygade om att alla vill bidra till vår gemensamma välfärd. Därför är det en uttalad målsättning och självklarhet att arbetsmarknadsåtgärder av olika slag ska leda till arbete, inte minst i ett integrerande perspektiv.

Ett väl fungerande trygghetssystem är en absolut förutsättning för att människor ska kunna komma tillbaka till arbetslivet om hen drabbas av sjukdom eller förlorar sitt arbete. Den som behöver ändra sin yrkesbana ska ges möjlighet till utbildning och praktik. Därför fortsätter vi med arbetet ”alla behövs i jobb” kopplat till Jobbcentrum.

Angeläget är också att låta unga medborgare få erfarenhet av arbetslivet. Det är därför den socialdemokratiska satsningen på att erbjuda sommarjobbsgaranti för elever i årskurs 2 på gymnasiet är så viktig. Det ger de unga möjlighet till nya kunskaper och viktiga nätverk. Det ger också arbetsplatser möjlighet att hitta framtida möjliga medarbetare. Jobben som erbjuds kan vara i både offentlig och privat regi.

• Trygg i hemmet

Trygg uppväxt

Hemmet ska vara den plats som ger trygghet och kärlek. Därför ska barn som växer upp i familjer med våld, missbruk, förtryck eller ekonomiska problem ges särskilt stöd. Varje enskilt barn ska respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet. Här är det viktigt med satsningar från samhället som går in och ger barn och föräldrar stöd för att kunna skapa en tryggare miljö för barnet. Individuella insatser för barn och unga ska så långt det är möjligt ges på hemmaplan och föräldrar som behöver stöd i sin föräldraroll ska få det.

Kommunen har genom sitt socialdemokratiska styre gjort stora satsningar för att trygga uppväxten för våra yngsta invånare, bland annat genom familjehuset, som arbetar med familjer i kris med de många möjligheter som finns genom familjeteamet, olika typer av rådgivning samt fältarbetare som arbetar med ungdomar i staden. Syftet är att skapa en trygg uppväxt för varje barn och ungdom i hela Trollhättans stad.

Våld i nära relationer

Trollhättans kommun måste arbeta offensivt med våld i nära relationer. Regeringen har tagit starka åtaganden gällande att stoppa och förebygga våld i nära relationer och Trollhättans stad har alltid varit en kommun som tagit stort ansvar även i denna fråga.

Det är viktigt att poängtera att människor oavsett kön kan utsättas för våld i nära relationer. I majoriteten av fallen är det dock en kvinna som utsätts.

Mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck måste bekämpas kraftfullt och vi alla kraftfullt deklarerar att detta inte tolereras i vårt samhälle. Kvinnor ska leva i trygghet och själva bestämma över sina liv. Vår målsättning är ett Trollhättan fritt från våld i alla former. Vid förekomst av mäns våld mot kvinnor ska det finnas en etablerad och tillräcklig verksamhet i form av kvinnojourer etcetera. En nollvision är ett absolut måste.

I Trollhättan har vi en etablerad och välrenommerad enhet som arbetar med våld i nära relationer. Inom denna verksamhet arbetar man med alla typer av våld. Enheten arbetar med både förebyggande arbete, men framför allt med de som utsätts för våld. Förebyggande insatser handlar till stor del om utbildning exempelvis anordnar de föreläsningar som sprider kunskapen om våld i nära relationer. Man arbetar med den våldsutsatta genom insatser så som akut- och jourverksamheter, men också genom att via telefon och digitalt komma i kontakt med de som behöver hjälp.

Nolltolerans mot droger och brott

För att alla invånare ska känna sig trygga ska vi arbeta på bästa möjliga sätt med olika insatser för att förebygga brott. Ett narkotikafritt Trollhättan är ett självklart mål och det måste vara prioriterat. När skadligt bruk av droger förekommer ska samhället finnas där för att stötta och hjälpa individen ur en destruktiv levnad.

Vi vill att kommunen fortsätter och förstärker sin samverkan med frivilliga organisationer för att förebygga, minska och förhindra droganvändning. En god samverkan med polisen är också av största vikt i arbetet med att förhindra brott.

Kommunens vuxna är viktiga i arbetet med att barn och ungdomar under 18 år ska vara drogfria. Vi vill fortsätta stödja det förebyggande arbetet som sker i våra stadsdelar genom frivilliga insatser som exempelvis nattvandring, information och kunskap för att öka tryggheten i vår kommun.

• Barnomsorg och utbildning

Skolan ska vara jämlik och ge alla elever förutsättning till en bra start i livet. Skolan och förskolan ska ha en hög kvalitet och vara en trygghet för alla barn och ungdomar i Trollhättan. Skolan ska kunna möta varje barns behov och då krävs det kompetent personal, engagerade föräldrar, samt att stimulera barns engagemang. Samhället tjänar på att barn och ungdomar klarar skolan och därför behöver det finnas extra resurser för elever med behov av stöd.

Våra verksamheter ska också ha ett tydligt genusperspektiv så att pojkar och flickor inte begränsas av rådande könsroller i deras utveckling och val. Vi vill samtidigt att det ska finnas fler skolsköterskor och kuratorer för att kunna satsa på elevhälsan och minska psykisk ohälsa.

Förskola

Förskolan ska vara en trygg plats där barnen får möjlighet att utvecklas. Personalens kompetens och föräldrars engagemang är viktiga byggstenar för att kunna ge barnen rätt start och stöd i livet.

Därför är det viktigt att kunna erbjuda personalen kontinuerliga kompetenshöjande insatser. Att personalen har rätt att få arbetskläder för att kunna utföra sitt arbete ser vi som självklart.

Vi ska fortsätta utveckla den pedagogiska kvaliteten inom förskolan och minska barngrupperna efter barnens behov. Vi ska fortsätta att erbjuda barnomsorg hela dygnet och erbjuda barnomsorg i runt om i hela kommunen. Trollhättan ska vara i framkant gällande utvecklingen av olika lärmiljöer inom matematik, språk, kultur och utomhuspedagogik.

Förskolan ska vara en giffri miljö. Men vi vill också ha ett ökat fokus på den psykosociala miljön på förskolan. Ett sätt att kombinera förskola och äldreboende för att på så sätt skapa mer trivsamma miljöer och där det finns möjlighet att träffas över generationsgränserna.

Fritidshem

Fritidshemmet är en plats där många av stadens barn tillbringar sina eftermiddagar. Därför är det viktigt att fritidshemmet är en utvecklande och kunskapsgivande miljö. Fritidshemmen i Trollhättan ska också vara likvärdiga; alla stadens fritidshem ska ha lika förutsättningar att tillgodose stadens barn med den service som förväntas. Socialdemokraterna i Trollhättan tycker att det är viktigt att verksamheten ges de resurser som krävs för att fritids ska vara så utvecklande som den är tänkt att vara. Trollhättans fritidshem ska ha pedagoger med rätt kompetens och lokaler som håller hög kvalitet. Vi vill ge fler möjligheten att välja fritids, samt att fritids ska kunna där man har sin skolplacering. Vi vill att barngruppernas storlek minskas. Antalet barn i gruppen påverkar i vilken utsträckning pedagogerna kan arbeta med utvecklande och lärandearbete med barnen.

Fritidshemmen ska arbeta som ett komplement till skolan. Barn ska kunna arbeta med sin språkutveckling, både i form av tal och hörförståelse, men också skriva och läsa. Då många barn tillbringar sina eftermiddagar på fritids ser vi att läxhjälp är ett område för utveckling inom fritidshemsverksamheten. Men fritidshemmet ska inte bara erbjuda hjälp med skolan, utan bidra med andra typer av kunskaper utanför skolans ramar.

Samtidigt är det också viktigt att barnen får mycket spring och lek, eftersom barnen tillbringar sin fritid på fritidshemmet. Att låta barnen vara med och tycka till kring aktiviteter i verksamheten är en viktig del i en demokratisk fostran. En variation i olika fritidsaktivitet är viktigt också för att alla barn ska känna sig sedda.

• Skola

Socialdemokraterna i Trollhättan ställer sig helt bakom partiets nationella inriktning, att vinstjakten i skolorna måste stoppas och att skolpengen måste göras rättvisare. Ett missgynnande av den kommunala skolan gagnar varken eleverna eller samhället i stort, utan gör enbart aktieägare rikare. Trollhättans skolor ska vara jämlika och ha en god kvalitativ nivå, där staden fortsätter med att förbättra skolresultaten ännu mer. Vi ska inte vara nöjda förrän alla elever har behörighet till gymnasiet. Detta leder till att fler professioner tillsammans kan ägna mer tid åt varje elevs utveckling. Det är viktigt att olika kompetenser och yrken finns på skolor för att kunna ge bästa möjliga stöd till eleverna. Några av dessa professioner är till exempel lärare och skolvårdar. För oss socialdemokrater är det viktigt att det finns skolor även på landsbygden, så att elever har nära till skolan.

Vi vill också att det erbjuds läxhjälp till elever både under och efter skoltid för att fånga upp elever som hamnat efter och behöver extra stöd. Skolbibliotek är också ett viktigt redskap för eleverna under skolgången och behöver därför prioriteras. För att öka skolornas attraktionskraft behöver ha olika inriktningar som till exempel, fotboll, natur, matte, kultur med mera.

Vi vill även fortsättningsvis ha studiehandledning för våra nyanlända elever och vi vill fortsätta arbetet med att minska skolsegregationen. En annan viktig insats är att motivera skicklig personal att arbeta på skolor med större behov.

Allt fler elever drabbas av psykisk ohälsa. Där behövs krafttag genom att anställa fler kuratorer och socialpedagoger, samt utveckla samverkan med andra aktörer. Mobbning är ofta en grund för psykisk ohälsa och kan förstöra en elevs skolgång. Mobbning kan få konsekvenser för den drabbade under resten av livet, därför ska det råda nolltolerans mot mobbning.

All forskning visar att fysisk aktivitet ökar förmågan till inläring och förbättrar folkhälsan. Vi socialdemokrater vill därför att skolorna i Trollhättans stad ska erbjuda alla elever fysiska aktiviteter och lek på raster och även före skolan. För att uppmuntra ungdomar till mer rörelse och mindre stillasittande är det nödvändigt att genomföra en plan för att uppgrustning av kommunens skolgårdar.

Kunskapsförbundet Väst

Kunskapsförbundets Västs uppdrag handlar om att skapa de bästa förutsättningarna för unga människors fortsatta resa i livet, men det handlar också om att hjälpa dem som vill förändra sitt liv genom att skaffa en ny utbildning.

Vi lever i ett samhälle som förändras och människor byter i allt större utsträckning arbete, flyttar eller gör andra förändringar i sina liv. Vi vill att Kunskapsförbundet Väst ska fortsätta utveckla verksamheten genom ökad fokus på kvalitet, attraktivitet och effektivitet. Det fortsatta arbetet med ökad likvärdighet och att höja kunskapsresultaten är också viktiga prioriteringar. Arbetet för Kunskapsförbundet Väst handlar om att varje elev ska uppfylla sin potential, samt att ge vuxna möjlighet till andra och en annan chans.

Omställning och livslångt lärande är en viktig del av samhället. För att människor ska kunna rusta sig för de jobb som växer fram är det viktigt att utbudet av yrkesutbildningar är så brett att det passar både individers och företagares behov.

Utbildning ger nya valmöjligheter och potential till att få ett jobb. Yrkesutbildningar på gymnasienivå för vuxna är en möjlighet för den som är arbetslös eller vill skola om sig till ett nytt yrke i en växande bransch. Yrkesvux är en viktig möjlighet för människor att få egen försörjning. Efterfrågan av utbildad arbetskraft kommer att öka inom vård, skola, omsorg, service och handel. Nya jobb skapas, andra förändras eller försvinner och det ställer stora krav på förnyelse av kunskap och färdigheter. Det kräver kraftfulla insatser av vuxenutbildning och folkbildning. Arbetslösheten är ett samhällsproblem som endast kan lösas gemensamt. För det krävs att den arbetslöse har möjlighet att bygga upp det kunnande som efterfrågas.

• Samverkan

Trollhättan ska fortsätta utveckla samverkan med kommunerna i Fyrbodal, men också med övriga kommuner i Västra Götaland. Ett nära samarbete med andra är ett självklart förhållningssätt för att skapa ett helhetsperspektiv för Trollhättans utveckling. En kommun kan inte göra allt själv. Därför är det viktigt att vi fortsätter att bygga en god samverkan med andra aktörer såsom statliga myndigheter, Västra Götalandsregionen, näringsliv och föreningsliv.

Budget 2025, plan 2026–2027 för kommunkoncernen Trollhättans Stad

I bilagan redogörs för respektive bolags budget som ingår i kommunkoncernen Trollhättans Stad. För respektive bolag bifogas resultatbudget, balansbudget, investeringsbudget, finansiella nyckeltal samt kommentarer.

Trollhättans Stadshus AB

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTATBUDGET					
Verksamhetens intäkter					
Verksamhetens kostnader	-3,2	-3,8	-4	-4,1	-4,2
Avskrivningar					
Finansnetto	-8,4	-9,2	-9,8	-10,1	-10,4
Resultat efter finansiella poster	-11,6	-13	-13,8	-14,2	-14,6
BALANSBUDGET					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	766,8	766,7	766,6	766,5	766,4
Omsättningstillgångar	225,4	227,4	29,4	30,4	31,4
Summa tillgångar	992,2	994,1	796	796,9	797,8
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER					
Eget kapital	400,5	402,5	404,5	405,5	406,5
Obeskattade reserver	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Avsättningar	0	0	0	0	0
Skulder	590,2	590,1	390	389,9	389,8
- Långfristiga skulder	157	157	157	157	157
- Kortfristiga skulder	433,2	433,1	233	231	229
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	992,2	994,1	796	796,9	797,8
INVESTERINGAR					
Årets investeringar (brutto)	0	0	0	0	0
FINANSIELLA NYCKELTAL					
-Soliditet %; EK/Tillgångar	40,4%	40,5%	50,8%	50,9%	51,0%
-Resultat i förhållande till EK %; Resultat efter finansiella poster/eget kapital	-2,9%	-3,2%	-3,4%	-3,5%	-3,6%

Uppgifter om namn på ordförande, vice ordförande och VD/chef.

Ordförande: Peter Eriksson
 Vice Ordförande: Sofia Andersson Dharsani
 Verkställande tjänsteman: Dan Jonasson

Kortfattad verksamhetsbeskrivning

Trollhättan Stadshus AB (TSAB) har till föremål för sin verksamhet att som moderbolag äga och förvalta aktier i Trollhättans Stads hel- eller delägda bolag, initiera och driva särskilda projekt i syfte att utveckla Stadens bolagsverksamhet samt via hel- eller delägda bolag driva verksamhet inom energi- och miljöområdet samt fastighetsförvaltning.

Ekonomiska utvecklingen

Resultat och resultatutveckling

Resultatutvecklingen före koncernbidrag budgeteras till -13,8 mkr år 2025, -14,2 mkr 2026 och -14,6 mkr 2026. Koncernbidrag från dotterbolagen beräknas till 15,0 mkr per år under perioden 2025 – 2027.

Investeringar

TSAB har inga planerade investeringar under perioden 2025 – 2027.

Utveckling långfristiga lån

De långfristiga räntebärande lånen om 312 mkr planeras vara oförändrade under perioden 2025 – 2027.

Soliditet och soliditetsutveckling

Soliditeten i TSAB beräknas ligga oförändrat på ca 51 % under perioden 2025 – 2027.

Övrigt

Beslutade ägartillskott till AB Eidar, Trollhättans Bostadsbolag om totalt 500 mkr (år 2022 (300 mkr och år 2024 200 mkr) slutregleras under år 2025.

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTATBUDGET					
Verksamhetens intäkter	763	752	650	631	676
Verksamhetens kostnader	-385	-373	-379	-392	-414
Avskrivningar inkl. ev nedskrivningar	-189	-159	-138	-142	-185
Finansnetto	-82	-92	-76	-83	-104
Resultat efter finansiella poster	107	128	56	14	-27
<i>Driftresultat exkl. reavinst och ev. nedskrivningar</i>		-2	8	0	-13
BALANSBUDGET					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	4 782	4 688	5 238	5 845	6 192
Omsättningstillgångar	377	421	70	70	70
Summa tillgångar	5 160	5 109	5 308	5 915	6 262
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER					
Eget kapital	806	1 117	1 158	1 163	1 132
Obeskattade reserver	27	27	27	27	27
Avsättningar	34	34	34	34	34
Skulder	4 293	3 932	4 089	4 691	5 069
- Långfristiga skulder	4 123	3 784	3 939	4 541	4 919
- Kortfristiga skulder	170	148	150	150	150
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	5 160	5 109	5 308	5 915	6 262
INVESTERINGAR					
Årets investeringar (brutto)	392	384	737	752	535
FINANSIELLA NYCKELTAL					
-Soliditet %; EK/Tillgångar	16,0%	22,3%	22,2%	20,0%	18,4%
-Resultat i förhållande till EK %; Resultat efter finansiella poster/eget kapital	13,3	11,5	4,8	1,2	-2,4

Namn på ordförande o vice ordförande

Ordförande: Jennie Bergius Eriksson

Vice ordförande: Tony Georgiou

Kortfattad verksamhetsbeskrivning

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag bedriver fastighetsförvaltning inom Trollhättans kommun. Fastighetsbeståndet består till tre fjärdedelar av bostäder och resterande är lokaler. En stor del av lokalerna är anpassade för kommunal verksamhet. AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag har sitt säte i Trollhättan.

Ägarförhållanden

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag ägs till 100% av Trollhättans Stadshus AB org. nr 556207–4699, som i sin tur är ett helägt kommunalt bolag med säte i Trollhättan. Trollhättan Stadshus äger även Trollhättan Energi, Kraftstaden Fastigheter, Trollhättans Industrispår AB samt Trollhättans Exploatering AB.

Affärsplan och ägardirektiv visar vägen

Bolagets syfte och uppdrag definieras av ägardirektiven. Där står bland annat att Eidar ska tillhandahålla boende för alla, skapa förutsättningar för tillväxt och bidra till en hållbar utveckling. I vår affärsplan har vi ett tydligt fokus på hyresgästernas boupplevelse och på hållbar utveckling. Eidars vision: "Vi ska vara hyresvärderna med den bästa boupplevelsen och bidra till en hållbar stad att vara stolt över."

Kortfattad beskrivning av den ekonomiska utvecklingen

Resultat o resultatutveckling

Bolaget står inför stora utmaningar då intäktssidan inte har eller haft möjlighet att öka i samma omfattning som kostnadssidan gjort. Det är framför allt kraftigt ökade taxebunda kostnader tillsammans med ökade räntekostnader som står för kostnadsökningarna. Bolaget ser nu över möjligheterna till ytterligare kostnadsinbesparingar via genomlysning av hela bolagets verksamhet. Ambitionen är att bolaget skall redovisa positivt verksamhetsresultat för 2027 genom besparingar som utförs löpande under perioden 2026 och 2027.

Investeringar

Under år 2025 samt 2026 är investeringsnivån väldigt intensiv och "all-time-high" för bolaget. De större investeringarna som kan nämnas är bland annat Värvik där investeringar skall ske i Äldreboende, förskola samt ca 100 bostadslägenheter. Till detta planeras även radhus på Hjulkvärn. För Trollhättans Stads räkning skall också ett antal LSS boenden byggas samt en större ombyggnad sker på Blomstergården på Humlan. Slutligen bör nämnas att bolaget även fortsätter att löpande "ROT-renovera" lägenheter som är i stort behov av detta.

Utveckling långfristiga lån

Under 2023 och 2024 har bolaget genom avyttringar och nyemissioner tillfört väsentligt kapital vilket inneburit att låneskulden minskat. Detta har skapat förutsättningar för att bättre kunna möta framtida investeringar men nya externa lån kommer att behöva tas upp för att möta det stora investeringsbehovet som nämnts ovan. Låneskulden, liksom balansslutningen, kommer därför öka under perioden med ca 1,1 miljard. Det skall dock nämnas att beslutad borgensram inte kommer att behöva öka utifrån de investeringsplaner som nu är kända.

Soliditet och soliditetsutveckling

Bolagets soliditet är f.n. ca 22% där ägardirektivet stipulerar minst 15%. Eftersom det är oundvikligt att inte lånefinansiera delar av de stora investeringarna så kommer soliditeten minska något för perioden. Bedömningen är att bolaget redovisar en soliditet om 18% för år 2027. Den kan komma att bli något högre för det fall bolaget kan förändra resultatutvecklingen som planerat fram till år 2027.

Trollhättans Energi AB

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Prognos 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTATBUDGET					
Verksamhetens intäkter	842	871	965	1 067	1 149
Verksamhetens kostnader	-621	-660	-676	-701	-722
Avskrivningar	-132	-135	-135	-156	-173
Finansnetto	-28	-51	-63	-77	-87
Resultat efter finansiella poster	61	25	92	132	168
BALANSBUDGET					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	2 735	3 164	3 633	4 021	4 275
Omsättningstillgångar	308	250	273	301	318
Summa tillgångar	3 043	3 414	3 907	4 322	4 593
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER					
Eget kapital	558	568	636	731	854
Obeskattade reserver	0	0	0	0	0
Avsättningar	138	141	159	183	215
Skulder	2 347	2 705	3 112	3 408	3 524
- Långfristiga skulder	1 614	2 051	2 878	3 171	3 291
- Kortfristiga skulder	732	654	234	237	233
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	3 043	3 414	3 907	4 322	4 593
INVESTERINGAR					
Årets investeringar (brutto)	507	563	566	541	424
FINANSIELLA NYCKELTAL					
-Soliditet %; EK/Tillgångar	18,3%	16,6%	16,3%	16,9%	18,6%
-Resultat i förhållande till EK %; Resultat efter finansiella poster/eget kapital	10,9%	4,4%	14,4%	18,1%	19,6%

Uppgift om namn

Ordförande:	Sven-Arne Karlsson
Vice ordförande:	Lena Nilsson
VD:	Pia Brühl Hjort

Kortfattad verksamhetsbeskrivning

Trollhättan Energi, ägt av Trollhättan Stad, strävar efter att vara "Den goda kraften för generationer". Företaget erbjuder hållbara produkter och tjänster baserade på infrastruktur inom energi, miljö och digital kommunikation, vilket ger mervärde för både boende och verksamheter i Trollhättan. Med en vision om att aktivt bidra till stadens utveckling, ansvarar Trollhättan Energi för en tillförlitlig och hållbar infrastruktur och verksamhet, samtidigt som de är kostnadseffektiva och levererar god service. Trollhättan Energi är inte bara en energileverantör, utan en aktiv aktör i att främja en hållbar och enkel vardag för sina kunder.

Kortfattad beskrivning av den ekonomiska utvecklingen

Kortfattad beskrivning av den ekonomiska utvecklingen 2025 – 2027 med tyngdpunkt på budget 2025. Kommentera som miniminivå utifrån nedanstående punkter.

Resultat och resultatutveckling

Resultatutvecklingen har haft en vikande trend de senaste åren, till följd av oroligheter i världen och dess marknadspåverkan. Bolaget påverkas av stigande inflation med ökade kostnader för både löpande drift och investeringar, i en takt som är svår att kompensera med åtgärder på både kostnadssidan (besparingar) såväl som på intäkts (ökade priser). Bolaget är räntekänsligt i sin helhet, och med ökad styrränta och öka låneskuld får det stor påverkan över tid på de finansiella kostnaderna. Detta har delvis begränsats genom effektivt placerade derivat. En försiktig tro på att en

balans kommer infinna sig igen på flera marknader, tillsammans med fortsatt kraftfulla mål om minskade kostnader och rimliga prisjustering, ger oss en positiv bild av kommande år. Planen är ambitiös men också en förutsättning för att bolaget fortsatt ska kunna vara en den aktör som krävs för att skapa förutsättningar för stadens fortsatta utveckling.

Prognosen för 2025–2027 är den senaste som vi producerat, vilken är ifrån i våras. Med tanke på att årets resultat försämrats med uppskattningsvis 15 mkr mot budget, så är det rimligt att anta att prognoserna för kommande år kan påverkas på liknande sätt, vilket inte syns i våra rapporterade siffror.

Investeringar

Bolaget är just nu inne i en historisk intensiv investeringsfas, som pågår under flera år, där viktiga investeringar görs för att säkra tillgången på rent dricksvatten och minska miljöpåverkan av våra utsläpp, för kommande generationer. Vi står samtidigt inför nya förutsättningar då energimarknaden för el, som förändrats på kort tid, vilket innebär risker och förändringar för oss som vi måste anpassa oss till.

Utveckling långfristiga lån

Låneskulden förväntas öka under perioden, mycket drivet av byggnation av nytt vattenverk och energiinvesteringar. Skulden beräknas öka från 2,0 mdr 2024 till 3,3 mdr 2027. Efterföljande år förväntas sedan skuldökningstakten minska.

Soliditet och soliditetsutveckling

Den långsiktiga betalningsförmågan bedöms över tid vara stabil på en nivå mellan 16–19 % räknat för hela Trollhättan Energi. Soliditet exklusive kommunal service, så som bolagets ägardirektiv styr bolaget, överstiger målet på 20% och prognostiseras i snitt till 45%.

Trollhättan Industrispår AB

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTATBUDGET					
Verksamhetens intäkter	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Verksamhetens kostnader	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Avskrivningar					
Finansnetto					
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0
BALANSBUDGET					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Omsättningstillgångar	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Summa tillgångar	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER					
Eget kapital	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Obeskattade reserver					
Avsättningar					
Skulder	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
- Långfristiga skulder					
- Kortfristiga skulder	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
INVESTERINGAR					
Årets investeringar (brutto)	0	0	0	0	0
FINANSIELLA NYCKELTAL					
-Soliditet %; EK/Tillgångar	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%	50,0%
-Resultat i förhållande till EK %; Resultat efter finansiella poster/eget kapital	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Uppgifter om namn på ordförande, vice ordförande och VD/chef

Ordförande: Peter Eriksson
 Vice Ordförande: Sofia Andersson Dharsani
 Verkställande tjänsteman: Dan Jonasson

Kortfattad verksamhetsbeskrivning

Ansvar för drift, underhåll och spårväxling har överförs till Trollhättans Stad, Produktion & Service. Trollhättan Industrispår AB har i uppdrag att förvalta nyttjanderätten till Industrispåret. Trollhättans Stad, Produktion & Service, erlägger en avgift för nyttjanderätten till bolaget.

Ekonomiska utvecklingen

Resultat och resultatutveckling

Resultatutvecklingen före koncernbidrag budgeteras till +0,1 mkr år 2025, +0,1 mkr 2026 och +0,1 mkr 2027. Koncernbidrag till moderbolaget TSAB beräknas till 0,1 mkr per år under perioden 2025 – 2027. Efter koncernbidrag beräknas årets resultat uppgå till 0,0 mkr perioden 2025 – 2027.

Investeringar

TIAB har inga planerade investeringar under perioden 2025 – 2027.

Utveckling långfristiga lån

TIAB har inga långfristiga räntebärande lån under perioden 2025 – 2027.

Soliditet och soliditetsutveckling

Soliditeten i TIAB beräknas ligga oförändrat på ca 50 % under perioden 2025 – 2027.

Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTATBUDGET					
Verksamhetens intäkter	437	480	687	482	516
Verksamhetens kostnader	-180	-212	-213	-214	-219
Avskrivningar	-174	-246	-143	-147	-156
Finansnetto	-51	-70	-73	-78	-85
Resultat efter finansiella poster	32	-48	258	43	56
BALANSBUDGET					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	3 478	3 651	4 049	4 365	4 450
Omsättningstillgångar	214	385	205	205	205
Summa tillgångar	3 692	4 036	4 254	4 570	4 655
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER					
Eget kapital	416	557	815	858	914
Obeskattade reserver	0	0	0	0	0
Avsättningar	35	35	35	35	35
Skulder	3 241	3 444	3 404	3 677	3 706
- Långfristiga skulder	3 084	3 284	3 244	3 517	3 546
- Kortfristiga skulder	157	160	160	160	160
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	3 692	4 036	4 254	4 570	4 655
INVESTERINGAR					
Årets investeringar (brutto)	335	419	589	462	242
FINANSIELLA NYCKELTAL					
-Soliditet %; EK/Tillgångar	11,3%	13,8%	19,2%	18,8%	19,6%
-Resultat i förhållande till EK %; Resultat efter finansiella poster/eget kapital	7,7	-8,6	31,7	5,0	6,1

Uppgifter om namn på ordförande, vice ordförande och VD/chef

Ordförande:	Olof Halbert
Vice ordförande:	Paul Åkerlund
VD:	Stefan Jansson

Verksamhetsbeskrivning

Bolagets verksamhet består i att bygga, förvalta och hyra ut verksamhetslokaler för näringslivet samt offentlig verksamhet med särskilda uppdrag enligt ägardirektiv vad gäller Innovatumområdet och Vårvik. Bolaget förvaltar också all parkering på kommunägd centralt belägen tomtmark. Dessutom har bolaget i uppdrag att ansvara för uppbyggnad och förvaltning av parkering inom Vårvik. Lokalbeståndet omfattar en bruksarea på drygt 483 000 kvm, varav ca 54 % utnyttjas för offentlig verksamhet, främst skolor och förskolor. Högskolan Väst inräknas också här. Antalet parkeringsplatser som förvaltas av bolaget uppgår till 967 st.

I redovisade prognos-/budgetsiffror ingår en del speciella poster:

- Nedskrivning av fastighet 2024 med 100 mnkr.
- Tillskott från moderbolaget TSAB 2024 med 200 mnkr
- Försäljning av flera fastigheter redovisas 2025

Mer om dessa poster nedan.

Resultat och resultatutveckling

Sammantaget visar bolaget på en god resultatutveckling kommande år, men resultatet belastas 2024 med en nedskrivning av fastigheten Propellern 11 på Stallbacka med 100 mnkr. Detta har gjorts efter att värdering visat på betydande undervärde. I resultaträkningen för moderbolaget 2024 kommer motsvarande upplösning av obeskattade reserver att ske.

I resultaträkningen för 2025 ingår vinst vid försäljning av fastigheter med 227 mnkr. Det är ett antal industrifastigheter som kommer att läggas ut för försäljning under hösten 2024.

Investeringar

De investeringar som medräknats följer en snäv investeringsplan utan utrymme för ytterligare projekt som ännu inte beslutats.

Investeringarna i näringslivsfastigheter har medtagits med 650 mnkr för perioden 2024–2027. I detta ingår investeringar i fastigheten Propellern 11 på Stallbacka, ambulanscentral, campusutveckling för högskolan och armaturbyten.

Investeringar i kommunala verksamhetsfastigheter uppgår till 765 mnkr 2024–2027. I detta ingår bland annat Velandas skola, ny ledningscentral för NÄRF, ombyggnad gamla centralköket, idrottshall Skogshöjden samt armaturbyten.

Investeringar på Vårvik ingår med 358 mnkr, varav 190 mnkr avser upprustning av kulturmiljön för vilket begäran om tillskott har lämnats till TSAB. Utöver detta är det hyresgäst Anpassningar i kulturmiljöbyggnaderna samt temporär markparkering.

Utveckling långfristiga lån

De långfristiga lånen beräknas öka med 462 mnkr 2024–2027. Detta förutsätter att begärt tillskott på 200 mnkr beviljas samt att försäljningar av fastigheter ger 274 mnkr.

Soliditet och soliditetsutveckling

Soliditeten uppgick vid 2023-12-31 till 11,3 %. Prognosen för 2024 är 13,8% för att därefter öka ytterligare kommande år. Enligt ägardirektiven ska soliditeten långsiktigt uppgå till 10 %.

Trollhättan Exploatering AB

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTATBUDGET					
Verksamhetens intäkter	3	3	20	25	35
Verksamhetens kostnader	-8	-6	-7	-7	-7
Avskrivningar	0	0	0	0	0
Finansnetto	-2	-8	-8	-9	-9
Resultat efter finansiella poster	-7	-11	4	9	19
BALANSBUDGET					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	253	275	254	226	186
Omsättningstillgångar	16	16	50	100	130
Summa tillgångar	268	291	304	326	316
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER					
Eget kapital	18	10	15	40	61
Obeskattade reserver					
Avsättningar					
Skulder	250	281	289	286	255
- Långfristiga skulder	200	230	230	230	200
- Kortfristiga skulder	50	51	59	56	55
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	268	291	304	326	316
INVESTERINGAR					
Årets investeringar (brutto)	20	24	5	12	10
FINANSIELLA NYCKELTAL					
-Soliditet %; EK/Tillgångar	6,7%	3,4%	4,9%	12,3%	19,3%
-Resultat i förhållande till EK %; Resultat efter finansiella poster/eget kapital	-36,2%	-114,7%	28,5%	22,9%	30,5%

Uppgifter om namn på ordförande, vice ordförande och VD/chef

Ordförande:	Kenny Tinmark
Vice ordförande:	Monica Hansson
VD:	Malin Nyberg

Trollhättan Exploaterings verksamhet består i att förvärva, äga, förvalta och försälja fastigheter, aktier och andelar i bolag, vars verksamhet är en kommunal angelägenhet inom stadsdelen Vårvik. Ändamålet med bolagets verksamhet är att, utan vinstsyfte och med iakttagande av lokaliseringprincipen, exploatera stadsdelen Vårvik.

Likvideras bolaget ska dess behållna tillgångar tillfalla Trollhättan Stadshus AB.

Utvecklingen av stadsdelen väntas pågå till en bit in på 2030-talet.

Ekonomisk utveckling. Mycket preliminära siffror då 2025 års budget ej är klar eller fastställd:

2025 väntas resultatet bli ca 4 mnkr med investeringar på 5,2 mnkr och lånen ligga kvar på samma nivå.

2026 väntas resultatet bli ca 9 mnkr med investeringar på 12 mnkr och lånen kan eventuellt börja minska.

2027 väntas resultatet bli ca 18 mnkr med investeringar på 10 mnkr och lånen fortsätta betalas av.

Soliditeten ser ut att utvecklas positivt 2025–2027

Fyrstad Flygplats AB

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTATBUDGET					
Verksamhetens intäkter	41,7	43,7	49,4	50,1	51,6
Verksamhetens kostnader	-39,2	-40,4	-45,2	-44,1	-45,4
Avskrivningar	-2,0	-2,9	-3,1	-4,5	-4,6
Finansnetto	-0,1	-0,4	-1,1	-1,5	-1,5
Resultat efter finansiella poster	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
BALANSBUDGET					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	19,3	23,4	39,0	49,3	50,6
Omsättningstillgångar	10,0	5,2	5,2	5,2	5,3
Summa tillgångar	29,3	28,6	44,2	54,5	55,9
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER					
Eget kapital	12,7	12,7	12,7	12,7	12,7
Obeskattade reserver	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Avsättningar	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Skulder	14,9	14,2	29,8	40,1	41,5
- Långfristiga skulder	0,0	0,0	15,0	25,0	25,9
- Kortfristiga skulder	14,9	14,2	14,8	15,1	15,6
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	29,3	28,6	44,2	54,5	55,9
INVESTERINGAR					
Årets investeringar (brutto)	0,5	6,5	20,9	14,8	10,0
FINANSIELLA NYCKELTAL					
-Soliditet %; EK/Tillgångar	46,6	47,7	30,9	25,1	24,4
-Resultat i förhållande till EK %; Resultat efter finansiella poster/eget kapital	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0

Uppgifter om namn på ordförande, vice ordförande och VD/chef

Ordförande:	Peter Eriksson
Vice ordförande:	Benny Augustsson
VD:	Josef Khan

Kortfattad verksamhetsbeskrivning

Fyrstads Flygplats AB är ett kommunalt bolag som driver Trollhättan-Vänersborgs flygplats och ägs helt av de fyra kommunerna Trollhättan, Vänersborg, Uddevalla och Lysekil. Bolaget ansvarar för att en säkerhetsgodkänd instrumentflygplats av god standard finns och att samhällets olika behov av flygtrafik till och från Fyrstadsregionen kan bedrivas på ett säkert och effektivt sätt med god service för flygplatsens kunder.

Resultat och resultatutveckling

Resultatet varierar över åren beroende på intäkter från flygtrafiken och övriga aktörer som nyttjar flygplatsen, utförda investeringar och underhåll samt nivå på ersättning eller stöd från våra ägare, regional och statlig nivå. Vid behov används avsättningar och upplösningar till periodiseringsfonder. Resultatutvecklingen bedöms vara stabil under prognosperioden.

Investeringar

Investeringsbehoven styrs av bolagets verksamhetsplan. Investeringar innefattar både investeringar och utbyte/underhåll av befintliga fastigheter/utrustning, vilket styrs av både regelkrav och utveckling inom teknik och hållbarhet. De större investeringar som planeras kommande år är utbyte av ILS, DME och NDB, utbyte av delar av ljustanläggningen, färdigställande av förrådsbyggnader och

hangar, ev. markförvärv kopplat till framtida utveckling av flygplatsen, utbyte av fordon samt investering i batterilager/solceller.

Utveckling långfristiga lån

Utvecklingen av långfristiga lån för flygplatsen förväntas öka under de kommande åren. Detta beror på att flygplatsen står inför stora investeringar. För att finansiera dessa projekt/investeringar kommer flygplatsen sannolikt behöva söka långfristiga låneavtal, vilket kommer ge nödvändigt kapital för att genomföra planerade förbättringar och säkerställa en hållbar, stabil och säker flygplats i framtiden.

Soliditet och soliditetsutveckling

De kommande investeringarna kan behöva finansieras till viss del med nyupplåning och investeringsstöd, samtidigt som det egna kapitalet inte bedöms öka i samma takt, varför soliditeten i bolaget beräknas sjunka något.

KB Älvhögsborg

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTATBUDGET					
Verksamhetens intäkter	72,9	76,2	82,6	84,8	86,9
Verksamhetens kostnader	-50,7	-54,1	-58,5	-60,6	-61,4
Avskrivningar	-13,6	-14,7	-15,9	-16	-16
Finansnetto	-4,0	-4,7	-5,7	-4,8	-4,6
Resultat efter finansiella poster	4,6	2,7	2,5	3,4	4,9
BALANSBUDGET					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	240,0	247,7	234,6	221,1	207,6
Omsättningstillgångar	11,0	5,3	8,2	12,3	18,1
Summa tillgångar	251,0	253	242,8	233,4	225,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER					
Eget kapital	28,9	30,9	32,7	35,3	39,6
Avsättningar	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Skulder	216,6	216,6	204,6	192,6	180,6
- Långfristiga skulder	198	196	184	172	160
- Kortfristiga skulder	18,6	20,6	20,6	20,6	20,6
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	251,0	253	242,8	233,4	225,7
INVESTERINGAR					
Årets investeringar (brutto)	2,5	22,4	2,5	2,5	2,5
FINANSIELLA NYCKELTAL					
-Soliditet %; EK/Tillgångar	13,3	14,0	15,3	17,0	19,5
-Resultat i förhållande till EK %; Resultat efter finansiella poster/eget kapital	13,8	7,6	6,7	8,6	11,1

Uppgifter om namn på ordförande, vice ordförande och VD/chef

Ordförande: Louise Olsson
 Vice ordförande: Stefan Björkenstam
 VD: Håkan Engström

Bolagets huvudsakliga uppgift är att driva och utveckla bad-, sport- och friskvårdsanläggningen Arena Älvhögsborg. Företaget driver sedan 2015 även en friskvårdsfilial med sjukgymnastikverksamhet på Innovatumområdet. Under våren 2024 har en Beachsportarena anlagts på huvudanläggningens utebadsområde och under hösten startas ytterligare en friskvårdsfilial på Kronogårds torg. Dessutom

kommer anläggningen på Innovatum utökas med ytterligare ca 200 m². Fastighet där huvudfilialen finns ägs av bolaget, medan filialerna hyrs av Kraftstaden respektive Eidar.

Ägare till kommanditbolaget är Trollhättans Stad och PEAB Projektutveckling Väst AB. Trollhättans Stad är komplementär, dvs. ytterst ansvarig för bolagets förpliktelser. Den kommunala uppdragsersättningen för år 2024 uppgår till 32,4 (29,9) Mkr.

KOMMENTARER till ekonomisk utveckling 2024–2027

Resultatutveckling

Generellt väntas en omsättnings- och kostnadsökning om 3% årligen. Den nya anläggningen på Kronogården förutsätts bidra till intäktsökning tillsammans med en taxe- och avgiftsuppräknings som motsvarar kostnadsuppräknings (inflation). Uppdragsersättning från Trollhättans Stad är i matris uppräknad 2,5% årligen på totalbelopp. Resultat före bokslutsdispositioner förväntas öka från 2,7 Mkr (budget-24) till 4,9 Mkr (prognos-27).

Investeringar

Inga större investeringar beräknas 2025–2027 och förväntas uppgå till ca 2,5 Mkr (i form av ersättningsinventarier) årligen och där ungefär lika mycket försvinner i färdigavskrivna tillgångar. Under 2024 beräknas investeringar uppgå till 22,4 Mkr (beachsport, nya anläggning Kronogården samt Innovatum samt årliga ersättningsinventarier)

Finanskostnader

Låneskuld ökar 2024 med ett nytt lån (avs. Beacharena) om 10 Mkr. Plan att amortera detta lån på 5 år dvs 2 Mkr årligen. Nuvarande amorteringstakt (10 Mkr) ökas därmed till 12 Mkr/ år. I balansräkningen räknas kommande års tänkta amorteringstakt som kortfristig skuld. Under perioden förväntas bolagets likviditet öka (se omsättningstillgångar), vilket också ev. kan medge extra amorteringar i låneportfölj.

Total låneskuld uppgår vid ingången av 2024 till 207,9 Mkr. Vid utgången av 2027 beräknas denna uppgå till 171,9 Mkr.

Lån om 81 Mkr skrivs om okt-24 (nuv. 0,73%), samt lån om 74 Mkr skrivs om okt-27 (nuv. 0,99%), vilket ökar total räntekostnad. Budgetsiffra på omtecknade lån 3,5% resp. 3,0%. Övriga delar i låneportfölj ligger f.n. rörligt (budget 3,5%).

Soliditet/ soliditetsutveckling

I takt med att Balansomslutning minskar och EK ökar (post obeskattad reserv förutsätts oförändrad) ökar soliditeten under perioden från prognosticerade 14,0% (2024) till 19,5% (2027).

Kunskapsförbundet Väst

Belopp i mnkr	Bokslut 2023	Prognos 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027
RESULTATBUDGET					
Verksamhetens intäkter	755	769	768	785	806
Verksamhetens kostnader	-747	-769	-768	-782	-805
Avskrivningar	-6	-7	-5	-6	-5
Finansnetto	2	-1	-2	-2	-2
Resultat efter finansiella poster	4	-8	-7	-5	-6
BALANSBUDGET					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar	23	21	21	20	20
Omsättningstillgångar	284	313	313	313	316
Summa tillgångar	307	334	334	333	336
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER					
Eget kapital	34	26	19	14	8
Obeskattade reserver	0	0	0	0	0
Avsättningar	50	76	81	79	80
Skulder	223	232	234	240	248
- Långfristiga skulder	0	0	0	0	0
- Kortfristiga skulder	223	232	234	240	248
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	307	334	334	333	336
INVESTERINGAR					
Årets investeringar (brutto)	5	5	5	5	5
FINANSIELLA NYCKELTAL					
-Soliditet %; EK/Tillgångar	11,1	7,8	5,7	4,2	2,4
-Resultat i förhållande till EK %; Resultat efter finansiella poster/eget kapital	11,8	-30,8	-36,8	-35,7	-75,0

Styrning och ledning

Ordförande:	Mikael Arvemark
Vice ordförande:	Madelaine Karlsson
2:e vice ordförande:	Maud Bengtsson
Förbundsdirektör:	Maria Hildefors

Verksamhetsbeskrivning

Kunskapsförbundet Väst är ett kommunalförbund som startade 2013 och som ansvarar för den kommunala gymnasie- och vuxenutbildningen som bedrivs i Trollhättan och Vänersborg.

Resultat och resultatutveckling

Enligt pensionsprognosen ökar kostnaderna för pensioner under 2024 kraftigt. De senaste årens höga inflationen har också påverkat verksamheternas övriga kostnader, till exempel lokalkostnader, skolmat och läromedel. Förbundsbidraget 2024 har räknats upp men det räcker inte för att täcka kostnadsökningarna.

Politiska förändrings- och reformförslag kommer i en jämn ström. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen har flera utredningar utmynnat i reformer som helt eller delvis ska genomföras under de närmaste åren och nya utredningar kommer att vara klara under 2024. Det är troligt att de olika förändringarna kommer att påverka förbundets verksamhet och ekonomi men det är i dagsläget osäkert i vilken omfattning.

Med samma förutsättningar som 2024 visar prognosen ett underskott under perioden 2024 till 2027.

Investeringar

Kunskapsförbundets investeringar består främst av möbler, läromedel och utrustning till gymnasieskolorna och vuxenutbildningen.

Utveckling långfristiga lån

Förbundet har inga lån och förväntas inte ha det framöver.

Soliditet och soliditetsutveckling

Soliditeten kommer minska på grund av de förväntade underskotten.